

Utgiftsprognos för budgetåren 2024–2027

April 2024

Vårt diarienummer: FK 2024/001034
Upplysningar: Renée Blomberg
Områdeschef Prognos
renee.blomberg@fk.se
Webbplats: www.fk.se

Förord

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2024 ska Försäkringskassan senast den 23 april 2024 redovisa utgiftsprognoser för åren 2024–2027 för samtliga anslag och anslagsposter. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och lämnas genom inrapportering till Regeringskansliets och myndigheternas gemensamma statsbudgetsystem Hermes.

Rapporten omfattar dels prognoser för förmånerna inom Försäkringskassans ansvarsområde, dels prognoser för Försäkringskassans förvaltningsanslag. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Prognoser är nästan alltid osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser och om reglerna för förmånen ändras. I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar utan lagförslag är dock inte beaktade då det saknas detaljerade underlag för att utföra beräkningarna. I denna rapport har utfall till och med mars 2024 använts till prognoserna.

Innehåll

Förord 2

Sammanfattning	4
Utvecklingen inom olika försäkringsområden	5

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....14

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd.....	14
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.....	18
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden	21
4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	26
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning.....	29

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning38

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.....	38
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.....	62
1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning.....	74
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	80
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	84
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen.....	88
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	97
2:1 Förvaltningsmedel	100

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn105

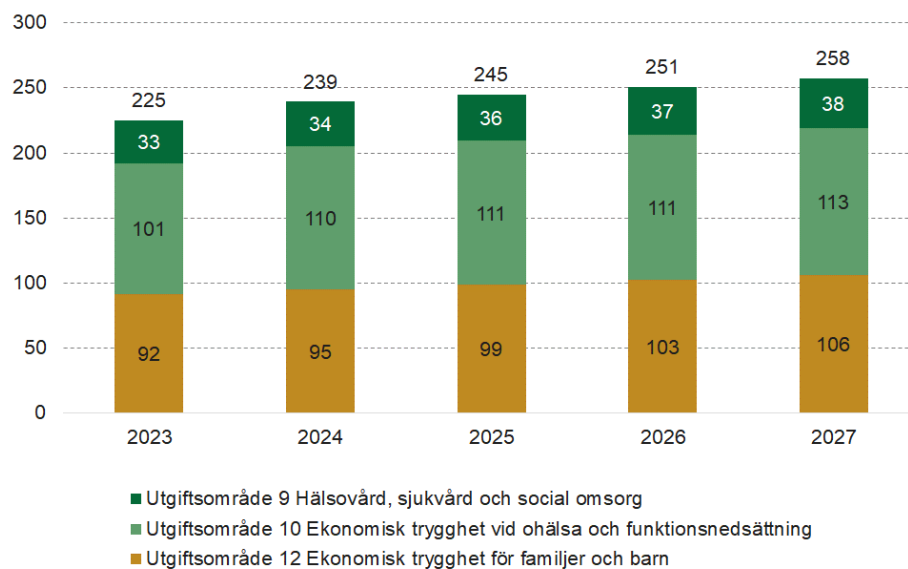
1:1 Barnbidrag	105
1:2 Föräldraförsäkring	114
1:3 Underhållsstöd	133
1:4 Adoptionsbidrag	138
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag.....	140
1:8 Bostadsbidrag	148

Sammanfattning

De totala utgifterna för Försäkringskassans anslag exklusive förvaltningsmedel blev 225 miljarder kronor år 2023. Under 2024 beräknas utgifterna öka till 239 miljarder kronor, för att därefter försätta att öka till 258 miljarder kronor 2027, se Figur 1. Uppgången beror bland annat på ökande prisbasbelopp och timlöner. Den orsakas även av regeländringar inom assistansersättningen samt ett ökat nyttjande inom sjuk- och föräldraförsäkringen.

Figur 1 Utgifter per utgiftsområde, utfall 2023 och prognos 2024–2027.

miljarder kronor.

Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av staplarna alltid med summan ovanför.

Denna utgiftsprognos är sammantaget högre för åren 2024–2027 än föregående prognos. Uppjusteringen har gjorts inom volym och struktur för hela prognosperioden och till följd av ändrade makroekonomiska antaganden åren 2024–2025.

Uppjusteringen av den totala prognosen förklaras främst av att utgifterna för bland annat sjukpenning, bostadsbidrag, omvårdnadsbidrag, tillfällig föräldrapenning, statligt tandvårdsstöd, sjukersättning och kostnader för statlig assistansersättning väntas bli högre än vad som tidigare beräknats.

Det har samtidigt gjorts nedjusteringar av prognoserna för exempelvis föräldrapenning, underhållsstöd och merkostnadsersättning.

Prognoserna för sjuk- och rehabiliteringspenning har höjts, då antalet sjuk-skrivna beräknas bli något fler än tidigare förväntat. Prognosen för sjukersättning höjs något på grund av ett högre förväntat inflöde.

Utgifterna för bostadsbidrag har justerats upp för 2024, som ett resultat av att det tillfälliga tilläggsbidraget har förlängts till att vara hela 2024 ut.

En uppdaterad prognos från Konjunkturinstitutet med sänkta prognoser för timlöneökningen och prisbasbeloppet föranleder en nedjustering av utgifterna under prognosperioden.

Utvecklingen inom olika försäkringsområden

Försäkringskassans utgifter ingår i tre utgiftsområden:

- 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
- 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

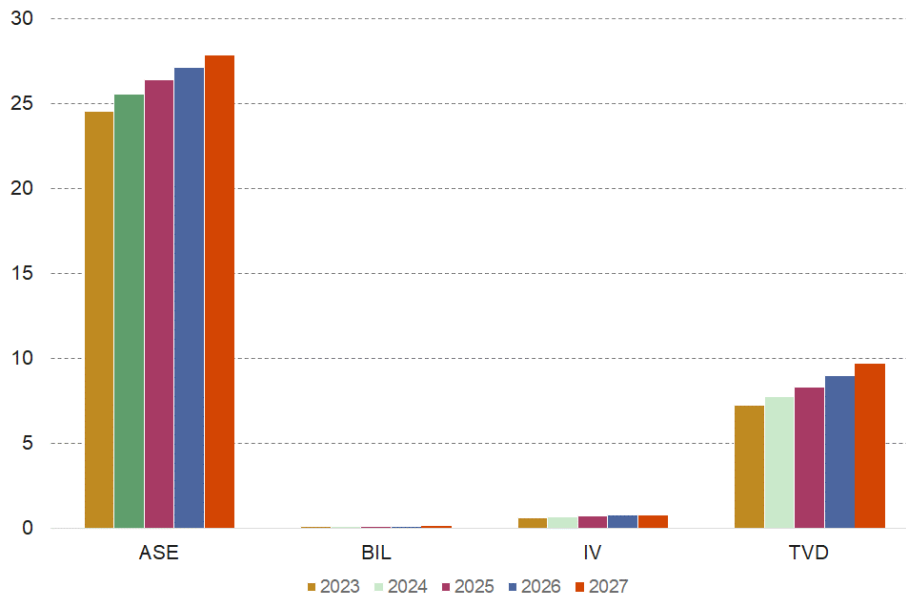
Utgifterna inom utgiftsområde 9 beräknas öka under hela prognosperioden. Större delen av ökningen väntas inom assistansersättningen under åren 2024 och 2025, på grund av att minskningen av antalet mottagare förväntas plana ut till följd av lagändringar. Även utgifterna inom statligt tandvårdsstöd förväntas öka, där ökningen främst sker inom högkostnadsskyddet.

De sammanlagda utgifterna för utgiftsområde 10 prognostiseras att öka i år jämfört med förra året. Ökningen beräknas främst att ske inom sjukpenning och inom sjuk- och aktivitetsersättning.

För anslagen inom utgiftsområde 12 beräknas de sammanlagda utgifterna att öka under hela prognosperioden. Ökningen sker främst inom föräldraförsäkringen, där antalet nyttjande dagar och medelersättningen beräknas öka.

Utgiftsområde 9 - Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Figur 2 Utgifter inom utgiftsområde 9, utfall 2023 och prognos 2024–2027.
 Miljarder kronor.

Diagrammet visar utgifter för statlig assistansersättning (ASE), bilstöd (BIL), vård i internationella förhållanden (IV) och statligt tandvårdsstöd (TVD).

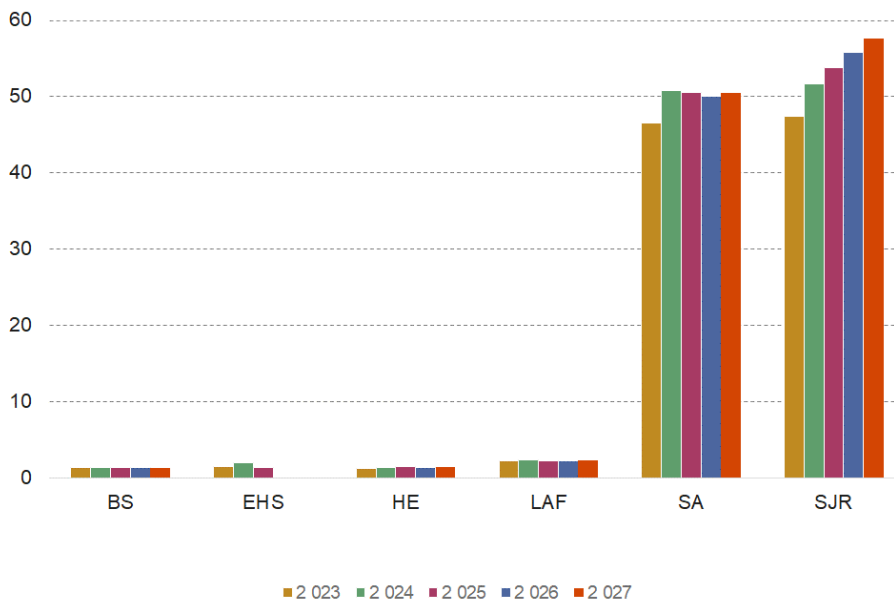
Inom utgiftsområde 9 är kostnader för statlig assistansersättning det största anslaget. I år, liksom resten av prognosperioden, väntas utgifterna för assistansersättning att öka. Den 1 januari 2023 trädde lagändringar inom assistansersättningen i kraft. I korthet innebär det förändringar i de grundläggande behoven och i egenvård samt en schablonisering av föräldraansvaret. Det leder till att fler personer har möjlighet att bli beviljade assistansersättning. Inflödet till ersättningen ökade under år 2023 och väntas ligga kvar på en något förhöjd nivå under hela prognosperioden.

Inom det statliga tandvårdsstödet förväntas kostnaderna för högkostnads-skyddet öka framöver av flera skäl. För det första förväntas fler patienter nå högkostnadsskyddets nivå på grund av ökande behandlingarkostnader och oförändrade beloppsgränser. För det andra påverkar höjda referenspriser högkostnadsskyddet genom att öka kostnaderna för samma vård som tidigare. En ytterligare faktor är den snabbare ökningen av löner för tandläkare, tandhygienister och tandsköterskor under 2023, vilket förväntas påverka referensprisindexet och därmed högkostnadsskyddet ännu mer kraftigt från och med år 2025.

Utgiftsområde 10 - Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Figur 3 Utgifter inom utgiftsområde 10 inklusive statlig ålderspensionsavgift, utfall 2023 och prognos 2024–2027.

Miljarder kronor.

Diagrammet visar utgifter för bidrag för sjukskrivningsprocessen (BS), ersättning för höga sjuklönekostnader (EHS), handikappersättning och merkostnadsersättning (HE), arbetsskadelivränta (LAF), aktivitets- och sjukersättning (SA) och sjukpenning (SJR).

Utgifterna för anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. uppgick till 47,5 miljarder kronor under år 2023, en ökning med 2,8 procent från 2022. Prognosen är att utgiften ökar med knappt 9 procent 2024 och därefter med cirka 3–4 procent per år, till 57,6 miljarder kronor år 2027.

Inflödet av nya sjukfall som är 30 dagar eller längre har varit stabilt (svagt ökande) under en längre tid och förväntas öka ungefär i takt med sysselsättningen från och med 2024. Däremot byggs stocken av sjukfall fortfarande upp, då varaktigheterna ökat något de senaste åren och även höjts i föreliggande prognos. Framförallt gäller detta de riktigt långa sjukfallen, som pågått i 3 år eller mer.

Sjukfrånvaron har varit ökande under 2022 och 2023, där både antalet startade sjukfall och deras varaktighet varit drivande i ökningen. Dock är ökningen inte särskilt stark. När det gäller varaktigheten består ökningen främst av ett mekaniskt nivåskifte till följd av regeländringar. När det gäller antalet startade sjukfall så befinner sig dessa ungefär i nivåer som gällde före pandemin, detta trots att arbetskraften ökat betydligt sedan dess. Om hänsyn tas till arbetskraftens storlek är svensk sjukfrånvaro för närvarande på en relativt låg nivå, om än ökande. Det som främst driver volymökningen för närvarande är ett ökande bestånd av de riktigt långa sjukfallen, de som

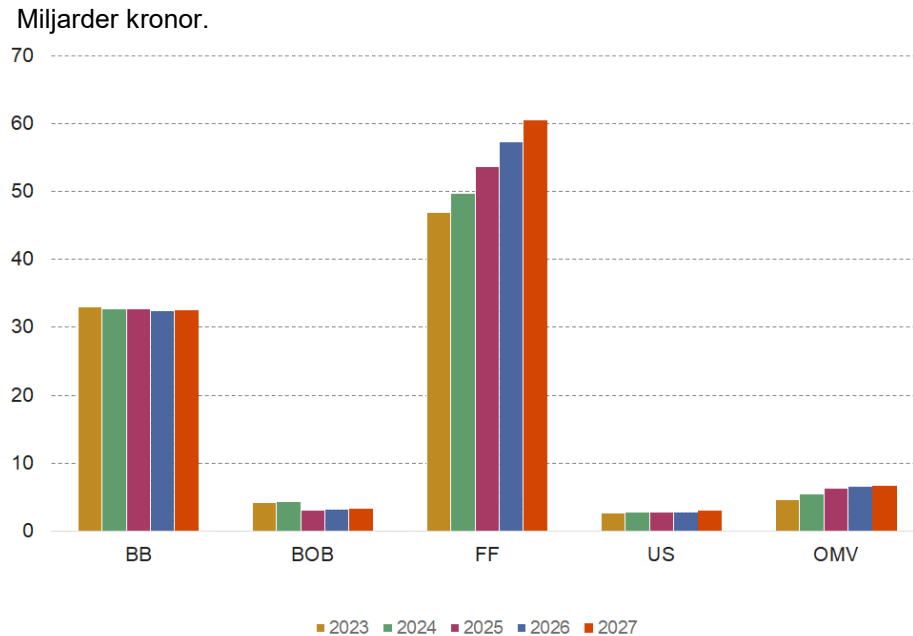
pågått längre än 2 år. De långa sjukfallen beräknas fortsätta att öka, men i en relativt svag takt. Detta på grund av att antalet startade sjukfall varit relativt stabilt under de senaste åren, vilket begränsar antalet sjukfall som riskerar att bli långa.

Allt pekar på att det är just inflödet som driver sjukfrånvarons samlade utveckling – perioder av stora rörelser upp eller ner föregås alltid av förändringar i antalet startade sjukfall. Givet den låga nivån på antalet startade sjukfall och ansökningar om sjukpenning vi har i dagsläget, ser vi inte förutsättningar för en snabb ökning av sjukfrånvaron på kort sikt. En sådan risk föreligger däremot längre fram i prognosperioden. Eftersom nivån på svensk sjukfrånvaro för närvarande är relativt låg, bedömer vi att prognosens nedsida är begränsad och att risken således främst finns på uppsidan. Ett sådant ökande scenario kommer först visa sig som ökat inflöde av sjukfall med främst psykiatriska diagnoser, vilket med fördröjning också leder till en bred ökning i samtliga falllängder.

För sjukersättning gäller sedan september 2022 de nya reglerna för personer mellan 61 och 65 år, vilket har ökat inflödet och utgifterna. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning har minskat sedan våren 2007 och förväntas att fortsätta att minska, vilket främst beror på att antalet personer med sjukersättning blir färre. Utflödet på grund av att personer har nått den övre åldersgränsen för sjukersättning har varit större än antalet påbörjade sjukersättningar och prognostiseras att vara fortsatt större under större delen av prognosperioden. I januari 2023 höjdes den övre åldersgränsen i sjukersättningen från 65 till 66 år. Det innebär att ett stort antal personer blev kvar i förmånen ytterligare ett år. Från och med år 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern, vilket innebär att åldersgränsen höjs ytterligare, från 66 till 67 år.

Utgiftsområde 12 - Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Figur 4 Utgifter inom utgiftsområde 12 inklusive statlig ålderspensionsavgift, utfall 2023 och prognos 2024–2027.

Diagrammet visar utgifter för barnbidrag (BB), bostadsbidrag (BOB), föräldraförsäkring (FF), underhållsstöd (US) och omvårdnadsbidrag (OMV).

De totala utgifterna inom föräldraförsäkringen förväntas att öka under hela prognosperioden. Utgiftsökningen gäller främst föräldrapenning. Ersättningen påverkas av stigande inkomster och en ökande trend för prisbasbeloppet, vilket leder till högre ersättningsnivåer. Utgiftsökningen inom föräldrapenning beror till och med år 2026 också på att antalet årskullar som är aktuella för uttag ökar. En ytterligare orsak till att utgifterna inom föräldrapenning beräknas öka är att antalet barn i åldersgruppen 0–2 år antas öka åren 2025–2027.

Jämförelse med föregående prognos

I denna rapport har utfall till och med mars 2024 använts. Vid föregående prognostillfälle användes utfall till och med december 2023. Skillnaderna jämfört med prognosen som lämnades i februari 2024 redovisas nedan. I tabellen ingår inte förvaltningsanslaget.

Prognosjämförelse. Miljontal kronor

	2024	2025 ¹	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	236 417	240 868	246 305	252 194
Överföring till/från andra anslagsposter	0	0	0	
Ändrade makroekonomiska antaganden	174	554	-506	-676
Volym- och strukturförändringar	2 122	3 726	4 909	5 790
Regelförändringar	679	0	0	0
Ändrat regleringsbelopp för statliga ålderspensionsavgifter	0	1	-44	309
Övrigt	0	0	0	0
Ny prognos	239 391	245 150	250 664	257 616
Differens i miljoner kronor	2 974	4 282	4 359	5 423
Differens i procent	1,3	1,8	1,8	2,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Anm. Inkl. statlig ålderspensionsavgift och förvaltningsanslaget.

Prognosen över de totala utgifterna har höjts för hela prognosperioden. Justeringar har gjorts både på grund av volym- och strukturförändringar och till följd av ändrade makroekonomiska antaganden.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosrevideringen under ändrade makroekonomiska antaganden beror bland annat på förändringar i Konjunkturinstitutets prognos som publicerades i mars 2024. Från den prognosen har bland annat uppgifter om löneutveckling och prisbasbelopp hämtats. Revideringar av de övergripande makroekonomiska antagandena påverkar prognoserna på flera sätt. De mest väsentliga förändringarna som skett jämfört med beräkningarna till föregående prognos beskrivs nedan:

- Konjunkturinstitutet har höjt ökningstakten i prognosen över timlöneutvecklingen för åren 2024–2025 och sänkt den för 2026–2027. Detta har en höjande respektive sänkande effekt på prognoserna för till exempel sjukpenning och föräldraförsäkringen.
- Prognosen för prisbasbeloppet har justerats upp för 2025 medan den har sänkts för 2026–2027. Detta har en höjande respektive sänkande effekt på prognoserna för bland annat sjukpenning, aktivitets- och sjukersättningsbidrag, föräldraförsäkringen samt omvårdnadsbidrag.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för sjukpenning har höjts, vilket i huvudsak beror på en höjd varaktighet i långa sjukfall.

Skillnaden mellan nuvarande och föregående prognos 2024 består i huvudsak av de tidigare redovisade underfinansierade verksamheterna omvårdnadsbidrag, assistansersättning och volymökningarna inom tillfällig föräldrapenning.

En nedjustering av föräldrapenningprognosen har gjorts för hela prognosperioden. Nedjusteringen beror på att färre dagar nyttjats för vissa åldrar än väntat och att en ny skattning av fördelningen av sjukpenningnivådagrar på maximal och under maximal ersättning gjorts, med större andel på max än tidigare.

Prognosen för tillfällig föräldrapenning har justerats upp för alla år, på grund av ett högre uttag av vård av barn än väntat.

Prognosen för statlig assistansersättning är höjd. Det genomsnittliga antalet timmar beviljade per mottagare har ökat mer än beräknat i föregående prognos. Det höjer prognosen för utgifterna, främst på lite längre sikt.

Regelförändringar

Tilläggsbidraget för barnfamiljer inom bostadsbidraget har förlängts till att vara kvar hela 2024 ut.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten för 2024

Tabellen nedan redovisar de anslagsposter där utgifterna beräknas överskrida tillgängliga medel¹ för 2024. Försäkringskassan kommer att begära tilläggsanslag motsvarande avvikelserna från tilldelade medel² för dessa anslagsposter.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten 2024 i den beslutade statsbudgeten.

Tusental kronor

Anslagspost	Ingående överföring från 2023	Anslag år 2024	Prognos 2024	Avvikelse från tilldelade medel	Överskridande av anslagskredit
Sjukpenning	-2 225 085	43 510 000	46 315 191	-5 030 276	2 854 776
Omvårdnadsbidrag	-172 559	4 767 000	5 063 000	-468 559	230 209
Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	-4 193	219 270	232 814	-17 737	6 774
Aktivitets- och sjukersättningar	-2 077 023	38 201 000	39 022 433	-2 898 456	988 406
Handikappersättningar	-15 893	904 000	949 000	-60 893	15 693

Om rapporten

Försäkringskassan strävar efter att i alla prognossammanhang använda det senaste och mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att ekonomiska månadsutfall till och med mars 2024 har använts. De utfall som används i diagram och tabeller är, om inte annat anges, hämtade från Försäkringskassans statistikdatabaser.

Som underlag för beräkningarna i den här rapporten har Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från april 2023 och Konjunkturinstitutets (KI) prognos från mars 2024 använts. Från KI:s prognos har uppgifter hämtats om bland annat löneutveckling och prisbasbelopp.

I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar för vilka det saknas lagförslag är dock inte beaktade.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2024 ska Försäkringskassan redovisa utgiftsprognoser för 2024–2027. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Prognoserna lämnas i informationssystemet Hermes enligt instruktion från Ekonomistyrningsverket.

¹ Tillgängliga medel är summan av ingående överföringsbelopp, anslagna medel och högsta tillåtna anslagskredit.

² Tilldelade medel är summan av ingående överföringsbelopp och anslagna medel.

Vid prognostillfällena ska, om inte annat anges, följande redovisas:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- prognostiserat utfall för 2024 för samtliga anslag och anslagsposter, redovisat totalt samt fördelat per månad
- förklaring och analys till förändringar i prognos och utfall med hjälp av makro- och volymförändringar
- beskrivningar och motiveringar av eventuella förändringar av prognosmodeller, samt beskrivningar av hur förändringarna påverkat prognoserna jämfört med tidigare prognosmodeller
- handläggningstidernas utveckling per förmån.

Enligt regleringsbrevet ska de utgiftsprognoser som myndigheten lämnar till regeringen avseende förvaltningsanslaget vara långsiktigt hållbara i förhållande till de medel som anvisats för innevarande år och beräknats för kommande år. Om prognosen visar på underskott ska myndigheten redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras att vidtas för att verksamheten ska kunna bedrivas inom ramen för tilldelade medel samt analysera och redovisa vilka konsekvenserna blir för verksamheten till följd av dessa åtgärder. Utöver ovanstående ska Försäkringskassan avseende förvaltningsanslaget redovisa:

- vilka antaganden som har använts i prognosen
- vilka osäkerhetsfaktorer som finns samt
- vad som har orsakat eventuella förändringar som rör finansiering, kostnader och verksamhet

I den mån myndigheten bedömer att åtgärder krävs för att inte överskrida de ekonomiska ramar som regeringen beslutat ska myndigheten redogöra för dessa, samt redovisa och analysera konsekvenserna för verksamheten av de åtgärder som planeras.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget. I respektive avsnitt redovisas en jämförelse med statsbudgeten och närmast föregående prognos. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-534 395	-1 676 645
Anslag ³	7 538 641	8 003 278	7 801 958	7 841 701	7 945 069
Tilldelade medel	7 538 641	8 003 278	7 801 958	7 307 306	6 268 424
Utfall/Prognos	7 289 249	7 748 441	8 336 353	8 983 951	9 680 158
Avvikelse från anslag	249 392	254 837	-534 395	-1 142 250	-1 735 089
Avvikelse från tilldelade medel	249 392	254 837	-534 395	-1 676 645	-3 411 734
Högsta anslagskredit	367 932	400 163	390 097	392 085	397 253
Tillgängliga medel	7 906 573	8 403 441	8 192 055	7 699 391	6 665 677
Överskridande av anslagskredit	0	0	144 298	1 284 560	3 014 481

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 7,7 miljarder kronor, vilket är 255 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Det statliga tandvårdsstödet består av ett skydd mot höga kostnader och av tandvårdsbidrag. Tandvårdsbidrag finns i två former, dels ett allmänt som gäller alla försäkrade och dels ett särskilt som ges till vissa patientgrupper som har behov av förebyggande tandvård.

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskydd lämnas för tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning och som har slutförts under en ersättningsperiod om högst ett år. Ersättningen täcker en viss andel av patientens sammanlagda kostnader, i den mån dessa överstiger ett fastställt belopp. För den del av kostnaderna som överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor lämnas tandvårdsersättning med 50 procent och för den del som överstiger 15 000 kronor lämnas ersättning med 85 procent av kostnaderna. Högekostnadsskyddet beräknas baserat på det lägsta priset mellan det fastställda referenspriset och vårdgivarpriset för en specifik åtgärd.

Allmänt tandvårdsbidrag

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning. Storleken på bidraget beror på i vilken åldersgrupp patienten befinner sig. Patienter som är 24–29 år eller 65 år eller äldre är berättigade till 600 kronor per år och patienter som är mellan 30 och 64 år har rätt till 300 kronor per år. Bidraget kan sparas upp till två år. Från och med år 2025 inför regeringen dubbelt årligt allmänt tandvårdsbidrag för personer från och med det år man fyller 20 till och med det år man fyller 23 och nuvarande ordning med dubbelt allmänt tandvårdsbidrag för personer mellan 24 och 29 år kommer att tas bort.

Särskilt tandvårdsbidrag

Personer som har ökad risk för försämrad tandhälsa på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning kan få särskilt tandvårdsbidrag. Det särskilda tandvårdsbidraget är på 600 kronor per halvår och får inte sparas. Det kan endast användas till förebyggande tandvårdsåtgärder.

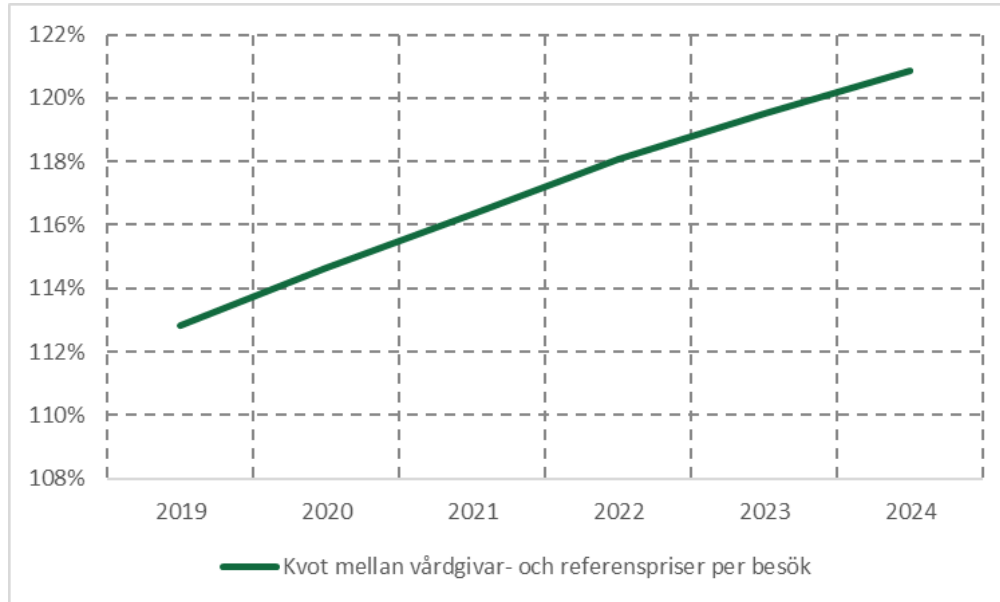
Analys

Totala utgifterna för januari-mars 2024 blev 1,185 miljarder kronor, vilket är högre än för motsvarande perioder för åren 2020 - 2023. Högekostnadsskyddet utgör nu 74 procent av den totala utgiften jämfört med 71 procent 2020.

Under det första kvartalet har antalet patienter för vuxentandvård ökat med 7 500 jämfört med samma period år 2023. Det är betydligt mindre än ökningen på cirka 70 000 patienter från 2022 till 2023. Besökskostnaderna, mätt både i vårdgivarpriser och referenspriser, har också ökat. Denna ökning förklaras av höjda referens- och vårdgivarpriser. Kvoten mellan vårdgivarpriser och referenspriser per besök har också ökat, vilket indikerar på att vårdgivarpriser ökar i större takt än referenspriser. Detta belastar direkt patientkostnader och den skillnaden räknas inte in vid beräkningen av

högkostnadsskyddet. Detta kan leda till att patienter med lägre inkomster prioriterar bort tandvård även vid behov³.

Figur 5 Kvot mellan vårdgivar- och referenspriser per besök

Osäkerhetsanalys

Baserat på historiska prognosfel för statligt tandvårdsstöd kan risken att tillgängliga medel överskrids 2024 uppskattas vara minimala. Med samma metod kan risken att tillgängliga medel överskrids 2025 uppskattas vara 64 procent.

³ [Prioritering-av-tandvarden-2023.pdf \(tandlakarforbundet.se\)](#) [Prioritering-av-tandvarden-2023.pdf \(tandlakarforbundet.se\)](#)

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	7 616 270	7 722 559	7 759 192	7 859 087
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+132 171	+613 794	+1 224 759	+1 821 071
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	7 748 441	8 336 353	8 983 951	9 680 158
Differens i 1000-tal kronor	+132 171	+613 794	+1 224 759	+1 821 071
Differens i procent	+1,7	+7,9	+15,8	+23,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Resultatet för första kvartalet 2024 blev 4 procent högre än prognosen. Avvikelsen beror till stor del på en underskattning av utgifterna för både högkostnadsskyddet och allmänt tandvårdsbidrag. Därför har prognosen för högkostnadsskyddet och allmänt tandvårdsbidrag justerats uppåt för 2024 och kommande åren.

Förväntningarna är att kostnaderna för högkostnadsskyddet inom tandvården kommer att öka i framtiden. Denna ökning kan tillskrivas flera faktorer som har utförligt beskrivits i tidigare rapporter. En ytterligare påverkande faktor är den snabbare ökningen av löner för tandläkare, tandhygienister och tandsköterskor under 2023, vilket förväntas påverka referensprisindex och därmed högkostnadsskyddet ännu mer kraftigt från och med år 2025.

Utgifterna uppdelade på ersättningsområden. Miljontal kronor

	2024	2025	2026	2027
TOTAL	(7616) 7748 1,7%	(7723) 8336 8%	(7759) 8984 16%	(7859) 9680 23%
HKS	(5358) 5472 2%	(5442) 5967 9%	(5463) 6508 16%	(5538) 7092 22%
ATB	(2177) 2195 1%	(2198) 2286 4%	(2211) 2391 7%	(2233) 2500 11%
STB	(81) 81 0%	(83) 83 0%	(85) 85 0%	(88) 88 0%

I tabellen anges inom parentes föregående prognos, utan parentes nuvarande prognos och förändringen i prognos i procent.

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	1 912	44 452	46 352	-45 186	5 471
Därav					
1:6.37 Smittbärappenning	1 912	4 373	4 736	4 869	5 006
1:6.27 Statlig ålderspensionsavgift för smittbärappenning	0	40 079	41 616	-50 055	465

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.37 Smittbärrpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Tilldelade medel	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Utfall/Prognos	1 912	4 373	4 736	4 869	5 006
Avvikelse från anslag	6 088	3 627	3 264	3 131	2 994
Avvikelse från tilldelade medel	6 088	3 627	3 264	3 131	2 994
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 4 miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Smittbärrpenning är en ersättning för dem som inte kan arbeta på grund av att de har eller antas ha en smittsam sjukdom. Ersättningsnivån för smittbärrpenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Analys

Utgifterna för smittbärrpenning ökade markant under pandemin, från drygt 3,5 miljoner 2019 till 75 miljoner 2020, 393 miljoner för 2021 och 412 miljoner för 2022. I april 2022 upphörde klassifikationen samhälls- och allmänfarlig sjukdom för covid-19. Detta medför att man inte längre har möjlighet att ansöka smittbärrpenning för covid-19. Under 2023 var antalet ansökningar tillbaka på den normala nivån som gällde före pandemin. Däremot blev utgifterna år 2023 bara 2 miljoner, det vill säga mycket lägre jämfört med före pandemin. Detta är på grund av inbetalningar från återkrav. Av samma anledning blev utgifterna också lite lägre i början av 2024 jämfört med före pandemin.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	4 603	4 736	4 869	5 006
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-230	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 373	4 736	4 869	5 006
Differens i 1000-tal kronor	-230	0	0	0
Differens i procent	-5,0	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för januari till mars 2024 blev lite lägre än prognosen som lämnades till regeringen i februari 2024. Detta är på grund av inbetalningar från återkrav som bidrog till lägre nettoutgifter. Med den anledningen har prognosen justerats ner lite för 2024.

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-3 773	0	-27 650	-62 788	-89 141
Anslag ³	688 409	690 287	712 743	769 890	786 982
Tilldelade medel	684 636	690 287	685 093	707 102	697 841
Utfall/Prognos	659 678	717 937	747 881	796 243	798 470
Avvikelse från anslag	28 731	-27 650	-35 138	-26 353	-11 488
Avvikelse från tilldelade medel	24 958	-27 650	-62 788	-89 141	-100 629
Högsta anslagskredit	55 141	34 514	35 637	38 494	39 349
Tillgängliga medel	739 777	724 801	720 730	745 596	737 190
Överskridande av anslagskredit	0	0	27 151	50 647	61 280

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 718 miljoner kronor, vilket är 28 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Konventionsvård

Konventionsvård är en ersättning till regionen för utförd vård av personer som är försäkrade i länder som Sverige har ingått konventioner, överenskommelser om sjukvårdsförmåner eller avtal om betalningsavstående med. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna.

Turistvård

Turistvård avser ersättning till andra länder för utförd vård av personer som är försäkrade i Sverige, som blivit sjuka i samband med en vistelse i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Även planerad vård med förhandstillstånd ingår i turistvård. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna. Turistvården omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Pensionärvård

Pensionärvård avser ersättning till andra länder för vård av pensionärer som är försäkrade för vårdförmåner i Sverige och har valt att bosätta sig i ett annat EES-land eller Schweiz. Även deras familjemedlemmar omfattas. Begreppet innefattar även ersättning för vårdförmåner till familjemedlemmar som inte är bosatta i samma medlemsstat som den försäkrade personen. Vissa länder debiterar Sverige fasta belopp per skuldmånad medan andra skickar fakturor på faktiska belopp.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster avser ersättning i efterhand för planerad och nödvändig vård. Ersättningen motsvarar som högst nivån för vad vården hade kostat om den utförts i Sverige. Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Analys

Internationell vård, oavsett vilken typ av vård man får, blir allt dyrare på grund av en kombination av ökad efterfrågan, påverkan från inflation och valutakursförändringar.

Den svenska kronan, som var som svagast under andra halvåret 2023 fram till november⁴, har stärkts något men fortsätter att ha lågt värde gentemot euro och brittiskt pund. Inflationen (KPIF) som var på en mycket hög nivå under 2022 och 2023 går sakta mot målet på 2 procent och ligger för närvarande på 2,5 procent⁵ (februarivärde). Trots försämrad hushållsekonomi fortsätter resandet återhämta sig från låga pandeminivåer och nyttjandet av sjuk- och tandvårdstjänster utomlands ökar.

⁴ [EUR/SEK 11,5333\(▲ 0,11 %\) | Google Finans](#)

⁵ [Inflationen just nu | Sveriges Riksbank](#)

Figur 6 Valutaväxlingsdiagram

11 apr., 11:45:00 UTC · Ansvarsfriskrivning

Konventionsvård

Kostnaderna för konventionsvård påverkas av antalet utländska turister som söker vård i Sverige och kommer från länder med konventionsavtal. De flesta kostnaderna idag genereras av besökare från våra grannländer som söker vård här. Med tanke på att den svenska kronan är svagare än valutan i våra grannländer kan Sverige bli en attraktiv semesterdestination. Vi förväntar oss att antalet besökare kommer att fortsätta att öka, likt förra sommaren, vilket förväntas leda till en ökning av konventionsvårdskostnaderna för 2024 och de kommande åren. Denna ökning förväntas dock inte ske i samma takt som tidigare prognostiserats.

Pensionärvård

Vid årsskiftet 2022–2023 minskade och nu stabiliserats antalet pensionärer som får sina pensioner utbetalda till utländska konton. Trots denna minskning ökade utgifterna för pensionärvård från 290 miljoner kronor under 2022 till 368 miljoner kronor under 2023, vilket motsvarar en ökning med 27 procent. Det är värt att notera att trots att antalet pensionärer vars pensioner betalas ut till utländska konton minskar, fortsätter beloppen för pensionärvård att öka.

Turistvård

Utgifterna för turistvård beräknas ligga runt 52 miljoner kronor per år under 2024–2025, och högre 2026 då förväntade retroaktiva fakturor från Storbritannien kan påverka. Det råder dock betydande osäkerhet avseende storleken på de retroaktiva betalningarna och tidpunkten för deras utbetalning. Detta beror på att de senaste två betalningarna debiterades med ett treårsintervall, men endast täckte en tvåårsperiod vardera.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas, liksom turistvården, av kostnadsfördelningen mellan staten och regionerna. Utgifterna ökade från 7 miljoner kronor under 2022 till 12 miljoner under 2023, en ökning med 65 procent. Fram till 2027 förväntas utgifterna ligga kring 15,5 miljoner kronor per år, med en liten ökning årligen.

Osäkerhetsanalys

Sedan oktober 2021 har handläggningstiden för vård inom internationell vård varit lång och ärendebalansen hög. Inflödet av ärenden följer i stort sett prognosen, men produktiviteten är fortfarande låg. Trots övergången till ett teamorienterat arbetssätt under hösten 2023 planeras ytterligare effektiviseringar i handläggningen att implementeras under våren 2024. Ärendebalanserna visar ännu inga tecken på minskning, vilket innebär att osäkerheten i prognoserna kvarstår.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	686 376	712 743	769 890	786 982
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+52 305	+28 457	+14 661	+3 173
Volym- och strukturförändringar	-20 744	+6 681	+11 692	+8 315
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	717 937	747 881	796 243	798 470
Differens i 1000-tal kronor	+31 561	+35 138	+26 353	+11 488
Differens i procent	+4,6	+4,9	+3,4	+1,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna uppdelade på ersättningsområden. Miljontal kronor

	2024	2025	2026	2027
Totalsumma	(686) 718 4,4%	(713) 748 4,7%	(770) 796 3,3%	(787) 798 1,4%
Konventionsvård	(256) 223 -14,5%	(261) 256 -2%	(266) 261 -2%	(279) 266 -5%
Turistvård	(42) 49 13%	(43) 52 17,3%	(66) 81 19%	(44) 65 31%
Pensionärsvård	(376) 430 12,6%	(396) 425 7%	(425) 438 3%	(451) 451 0%
Sjuktandvård	(12) 16 22,6%	(12) 15 18,6%	(12) 16 23%	(12) 16 23,3%

I tabellen anges inom parentes föregående prognos, utan parentes nuvarande prognos och förändringen i prognos i procent

Konventionsvård

Konventionsvården förväntas bli mindre kostsam än vad vi trodde i föregående prognos men ha en ökande trend.

Pensionärsvård

Pensionärsvården är sårbar för valutaväxlingskursförändringar och utbetalning till Spanien för pensionärsvård förväntas uppgå till 11 miljoner euro per år. Andra länder som debiterar oss för pensionärsvård är Frankrike och Tyskland. Valutakursen för kommande åren beräknades med 11,6 kronor per euro. Trots att volymerna förväntas vara något lägre kostnaderna för vård blir allt högre och räknas om till allt svagare krona därmed förväntas utgifterna uppgå till 430 miljoner kronor under 2024.

Turistvård

Precis som pensionärsvården är turistvården sårbar för förändringar i valutaväxlingskurser och vi ser att kostnaderna för turistvård blir allt högre. Därför har prognosen justerats uppåt. Utbetalningen år 2026 antas ligga på samma nivå som utbetalningen 2023 och omräknades med 13,91 kronor per pund.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Volymerna för sjuk- och tandvårdstjänster förväntas öka med tiden och valutaväxlingsjustering har genomförts med samma faktor som pensionärsvård.

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	264 395	263 237	263 237	264 237	266 237
Tilldelade medel	264 395	263 237	263 237	264 237	266 237
Utfall/Prognos	144 742	151 592	150 852	152 341	153 738
Avvikelse från anslag	119 653	111 645	112 385	111 896	112 499
Avvikelse från tilldelade medel	119 653	111 645	112 385	111 896	112 499
Högsta anslagskredit	13 219	13 161	13 161	13 211	13 311
Tillgängliga medel	277 614	276 398	276 398	277 448	279 548
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 152 miljoner kronor, vilket är 112 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bilstöd beviljas till personer som, på grund av sitt eget eller sitt barns varaktiga funktionsnedsättning, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer.

Grundbidrag

Grundbidrag ges till alla som har rätt till bilstöd. Bidraget är högst 30 000 kronor.

Anskaffningsbidrag

Anskaffningsbidraget är inkomstprövat. Maximal ersättning är 40 000 kronor och ges till den som har en årlig bruttoinkomst som understiger 121 000 kronor. Storleken på bidraget sjunker därefter stegvis för att helt upphöra vid inkomster på 220 000 kronor eller mer.

Tilläggsbidrag

Tilläggsbidrag ges utöver grund- och anskaffningsbidrag och kan lämnas i tre fall som inte utesluter varandra.

(A) vid behov av efteranpassning. Bidraget är högst 50 000 kronor och lämnas till en försäkrad som för att kunna använda bilen har behov av en sådan ändring av eller anordning på bilen för vilken det kan lämnas anpassningsbidrag.

(B) för särskilt lämpad personbil. Bidraget är högst 60 000 kronor och lämnas för inköp av en bil som är särskilt lämpad för personer som behöver färdas i bilen sittandes i rullstol, göra överflyttning från rullstol till bilsäte inne i bilen eller medföra en motordriven rullstol eller ett annat jämförbart hjälpmedel för förflyttning.

(C) för särskilda originalmonterade anordningar. Bidraget lämnas med fasta schablonbelopp för sådana kostnader som följer av att bilen har vissa särskilda originalmonterade anordningar.

Anpassningsbidrag

Anpassningsbidraget är avsett för kostnader för de ändringar som behövs för att den person som beviljats bilstödet ska kunna bruke fordonet. Beloppet är obegränsat men lämnas inte för kostnader som tilläggsbidrag lämnas för eller hade kunnat lämnas för. Det lämnas inte heller om behovet av anpassning kan tillgodoses genom köp av en lämplig bil.

Analys

Bilstödet har haft flera stora regeländringar de senaste åren, vilket har påverkat utgifterna kraftigt. Som högst var utgifterna 2013 med 368 miljoner kronor. År 2017 genomfördes den mest genomgripande regeländringen, vilken gjorde att utgifterna sjönk kraftigt och var som lägst år 2018, om cirka 100 miljoner kronor. I slutet av 2020 genomfördes en ny regeländring som innebar att vissa anpassningar, till exempel att golvsänkningar, blev tillåtna samt att ersättningsnivån för tilläggsbidrag A och B höjdes med 20 000 kronor.

Efter regeländringen 2020 har utgifterna ökat. Ökningen är dock mindre än vad som förväntades, vilket till viss del förklaras av att antalet som ansökt om bilstödet inte har ökat. Under 2023 blev utgifterna 145 miljoner kronor, vilket är en marginell minskning om knappt 2 procent jämfört med 2022. Sedan 2019 har utgifterna årligen varierat mellan 136 och 147 miljoner. Utgiftsnivån har därmed varit relativt stabil och förväntas att fortsätta vara det.

Utgifter per delförmån. Tusental kronor

	2023	2024	2025	2026	2027
Totalt	144 742	151 592	150 852	152 341	153 738
Grundbidrag	12 515	14 005	14 083	14 183	14 297
Anskaffningsbidrag	2 290	3 046	3 289	3 445	3 574
Anpassningsbidrag	103 155	105 413	103 566	103 865	104 085
Tilläggsbidrag	26 782	29 128	29 914	30 848	31 782

År 2022 påbörjades en bilstödsutredning, *Ett enklare bilstöd (SOU 2023:81)*. Syftet med utredningen var att göra regelverket för bilstöd mer lättöverskådligt och förenkla processen för de som är i behov av stödet. Utredningen hade också som syfte att förbättra förutsättningarna för ansvariga myndigheter att handlägga bilstödet på ett effektivt sätt.

I november 2023 överlämnades utredningen till regeringen. Utredaren föreslår ett antal åtgärder för att underlätta hanteringen, dels förändringar i regelverket, dels att all administration av bilstödet samlas hos Trafikverket från och med 2026. Försäkringskassan har i ett remissyttrande redogjort för sina synpunkter kring utredningens förslag. Om utredningens förslag implementeras, kommer utgifterna kopplade till anslaget till Försäkringskassan att påverkas i termer av helt eller delvis uteblivet anslag från och med 2026, beroende på hur övergången avseende administrationen till Trafikverket kommer att se ut. Denna prognos tar inte hänsyn till eventuella effekter av utredningens förslag.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	148 549	149 830	150 963	152 027
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+3 043	+1 022	+1 378	+1 711
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	151 592	150 852	152 341	153 738
Differens i 1000-tal kronor	+3 043	+1 022	+1 378	+1 711
Differens i procent	+2,0	+0,7	+0,9	+1,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utbetalningarna för bilstödet har under det första kvartalet varit högre än vad som prognostiserades i februariprognosen. Den bidragstyp som haft större utbetalningar än beräknat är främst anpassningsbidraget, vilket i sig står för den största delen av de totala utgifterna. Detta är den främsta orsaken till att prognosen höjts.

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-92 996	-213 520
Anslag ³	24 590 527	26 048 418	26 285 419	26 983 253	27 613 196
Tilldelade medel	24 590 527	26 048 418	26 285 419	26 890 257	27 399 676
Utfall/Prognos	24 553 659	25 534 736	26 378 415	27 103 777	27 849 761
Avvikelse från anslag	36 868	513 682	-92 996	-120 524	-236 565
Avvikelse från tilldelade medel	36 868	513 682	-92 996	-213 520	-450 085
Högsta anslagskredit	1 229 526	1 302 420	1 314 270	1 349 162	1 380 659
Tillgängliga medel	25 820 053	27 350 838	27 599 689	28 239 419	28 780 335
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 25,5 miljarder kronor, vilket är 514 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Assistansersättning lämnas till personer som ingår i någon av de definerade personkretsarna i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i sin dagliga livsföring med fler än i genomsnitt 20 timmar per vecka.

Personkretsindelningen är:

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Assistansersättning betalas ut med ett timbaserat schablonbelopp. Om det finns särskilda skäl kan den ersättningsberättigade beviljas ersättning med ett högre belopp.

Analys

Utgifterna inom assistansersättningen drivs främst av tre variabler. Dessa är antalet mottagare av assistansersättningen, antalet assistanstimmar per individ samt nivån på ersättningen per timme. Antalet mottagare har under flera år minskat, samtidigt som antalet assistanstimmar har ökat. Den genomsnittliga timersättningen stiger i samband med de årliga schablonhöjningarna och fortsätter att ligga något över timschablonen. Det beror på att vissa mottagare är beviljade ersättning med ett högre timbelopp.

Inkomna ärenden

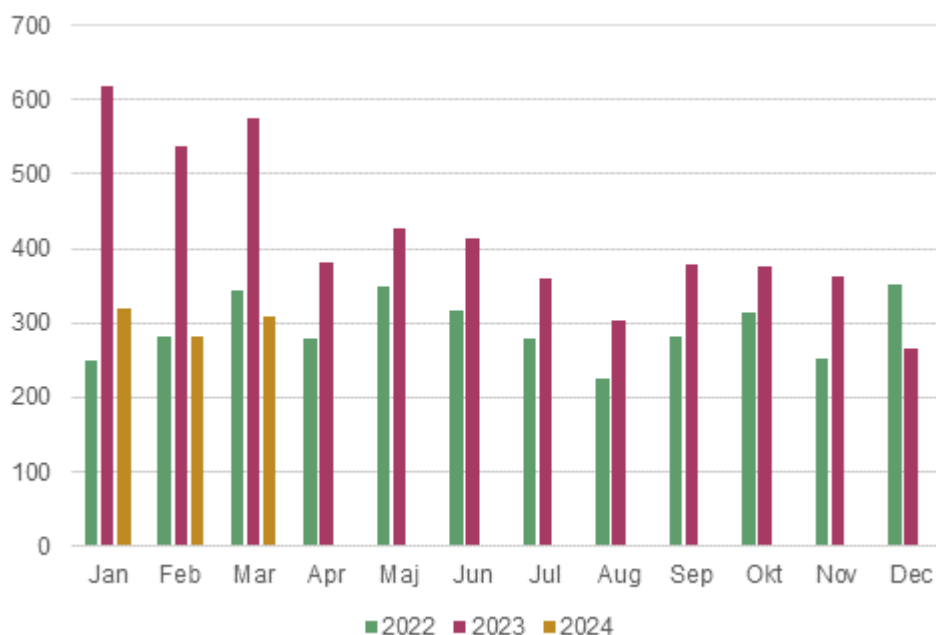
Den 1 januari 2023 trädde lagändringar inom assistansersättningen i kraft. Först påverkade dessa lagändringar inkomna ansökningar och sedan har även antalet personer som blivit beviljade ersättningen ökat. Lagändringarna innebär i korthet vissa förändringar av de grundläggande behoven, reglering av egenvård samt schablonisering av föräldraansvaret. Dessutom kan en person med psykisk funktionsnedsättning som behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att själv kunna utföra de grundläggande behoven måltider, av- och påklädning, kommunikation och personlig hygien, få det beviljat som en del av hjälpen med det grundläggande behovet.

När denna prognos beräknas finns utfall till och med första kvartalet 2024 för inkomna ansökningar och anmälningar om rätt till assistans. Antal inkomna ärenden under perioden januari 2022 – mars 2024 redovisas i Figur 7 nedan. Nivån på inkomna ansökningar varierade kraftigt under 2023, det första året som lagändringarna gällde. I det första kvartalet var antalet inkomna ärenden ungefär dubbelt så högt som samma period 2022. Vid påsken skedde en kraftig minskning av antalet ärenden som följdes av en ny, lägre nivå. Inkomna ansökningar blev sedan ungefär 30 procent högre för perioden april–november 2023 jämfört med motsvarande period året innan. I december minskade inkomna ärenden kraftigt och låg under nivån för samma månad 2022. Det var även det lägsta utfall i december någonsin för alla år tillbaka till 2018, vilket är så långt tillbaka data är jämförbar.

Hittills under 2024 är utfallen nästan tillbaka på samma nivå som 2022. Dock låg påsken 2024 i mars, vilket drar ned antalet inkomna ärenden något denna månad. Men totalt sett var första kvartalet 2024 något högre än första kvartalen 2022. Det verkar därmed som att vi nu, liksom efter påsken 2023, faktiskt kommit ned till en ny, betydligt lägre nivå på inkomna ansökningar. Det innebär att personer som sedan flödar in till ersättning antas att minska kraftigt. Det finns fortfarande en viss förhöjning av ärendekön men det kommer inte kunna hålla upp nivån på inflödet särskilt länge. Det är möjligt att intresset och det uppdämda behovet av att ansöka om assistans efter införande av stärkt rätt till assistans har överskattats. Det kan också vara så att skillnaden mellan det nya regelverket och det tidigare inte varit så stor⁶ alternativt inte upplevts varit så stor, vilket i sin tur gjort att färre personer har ansökt om assistansersättning. Försäkringskassans bedömning var att det initiala inflödet av ansökningar sannolikt skulle bli relativt stort och att ökningen skulle ske under två år, snarare än under en femårsperiod som angavs i lagrådsremissen. Vi trodde alltså att den höga nivån skulle kvarstå under hela 2023 och 2024 och den snabba minskningen har varit svår att förutse.

Figur 7 Ansökningar och anmälningar om rätt till assistans

Antal inkomna ärenden per månad

I början av 2023 växte kön av ärenden kraftigt när inkomna ärenden låg på en mycket hög nivå. Kön har nu minskat men budgetläget på Försäkringskassan gör att vi troligen inte kommer se någon större ökning av kapaciteten

⁶ ISF. Förändringar inom assistansersättningen. 2024:1.

inom handläggningen. Att ärendekön minskar är alltså en effekt av färre antal inkomna ärenden.

Inflöde

Antalet personer om flödade in till assistansersättningen under 2023 blev det högsta sedan 2015. I jämförelse med 2022 ökade inflödet med knappt 50 procent. Alla grupper ökade, men framförallt vuxna och den äldsta barngruppen. För de yngre barnen var ökningen dock relativt begränsad. Det kan bero på att yngre barn var en grupp som särskilt ökade efter tidigare regeländringar. Under 2023 ökade andelen personer som fick timmar för de nya grundläggande behoven succesivt, i takt med att ansökningar som inkommit efter årsskiftet beslutades. Efter sommaren hade omkring hälften av personerna som flödat in till ersättningen fått timmar beviljade för de nya grundläggande behoven, vilket framgår av Figur 8 nedan. Om det är en stabil andel framöver är osäkert. I genomsnitt fick denna grupp något fler timmar beviljande än tidigare, men skillnaden är inte särskilt stor.

Figur 8 Inflöde med och utan timmar för de nya grundläggande behoven

Antal personer per månad

Som en konsekvens av inbromsningen av antalet ärenden sedan årsskiftet, som inleddes med osedvanligt låga utfallet i december, sänkts prognosen för inflödet till assistansersättningen. Det är framförallt efter sommaren som inflödet väntas minska, eftersom det fortsatt finns en ärendekö att arbeta av. Givet att det låga inflödet av ärenden fortsätter, kommer ärendekön alltså att fortsätta minska.

Historiskt har inflödet till assistansersättningen minskat påtagligt fram till 2017, se Figur 9 nedan. Det minskade inflödet förklaras av att antalet ansökningar gick ned samtidigt som andelen av de sökande som beviljades assistansersättning sjönk.⁷ Andelen avslag har ökat kontinuerligt sedan början av 2000-talet och denna utveckling förstärktes ytterligare 2015. Då kom en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), som gällde det grundläggande hjälpbehovet *annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade*. Domen klargjorde att detta hjälpbehov endast avser personer med psykisk funktionsnedsättning. Avslagen ökade också efter att personlig hygien avgränsades till att hålla sig ren och liknande.⁸ Från 2017 till mitten av 2020 fortsatte inflödet att minska, men med i mycket långsammare takt.

Utvecklingen av inflödet har på 2020-talet påverkats av lagändringar kring rätten till assistans. Först infördes andning som ett grundläggande behov från 1 november 2019.⁹ Den 1 juli 2020 gjordes även lagändringar som syftade till att alla hjälpmoment för hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska räknas som grundläggande behov.¹⁰ Lagändringarna gjorde det även lättare att få rätt till assistans för dessa behov under tid i barnomsorg och skola. Dessutom ska dessa hjälpbehov normalt sett inte ingå i föräldraansvaret. Efter dessa lagändringar har inflödet ökat för alla åldersgrupper, men barn i låga åldrar har haft högst procentuell ökning.^[11] ^[12] Andelen bifall har varit högre för de ansökningar som inkluderar hjälp med andning och dessa personerna har i genomsnitt blivit beviljade fler timmar.¹³

Under andra halvan av 2021 minskade inflödet, vilket troligen var en indikation på mättnad av det uppdämda behov som dessa lagändringarna svarat mot. På längre sikt var förväntningen tidigare att inflödet skulle växa i takt med befolkningen i åldrar upp till 66 år. Men istället väntas de lagändringarna som trädde i kraft den 1 januari 2023 göra att prognosen över inflödet förblir högre jämfört med åren 2017–2022, sett över hela prognosperioden. Se Figur 9 för utfall och prognos.

⁷ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

⁸ Försäkringskassan. Analys av minskat antal mottagare av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1381–2020.

⁹ Proposition 2018/19:145. Personlig assistans för hjälp med andning. Socialdepartementet

¹⁰ Proposition 2019/20:92. Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning sid. 38. Socialdepartementet.

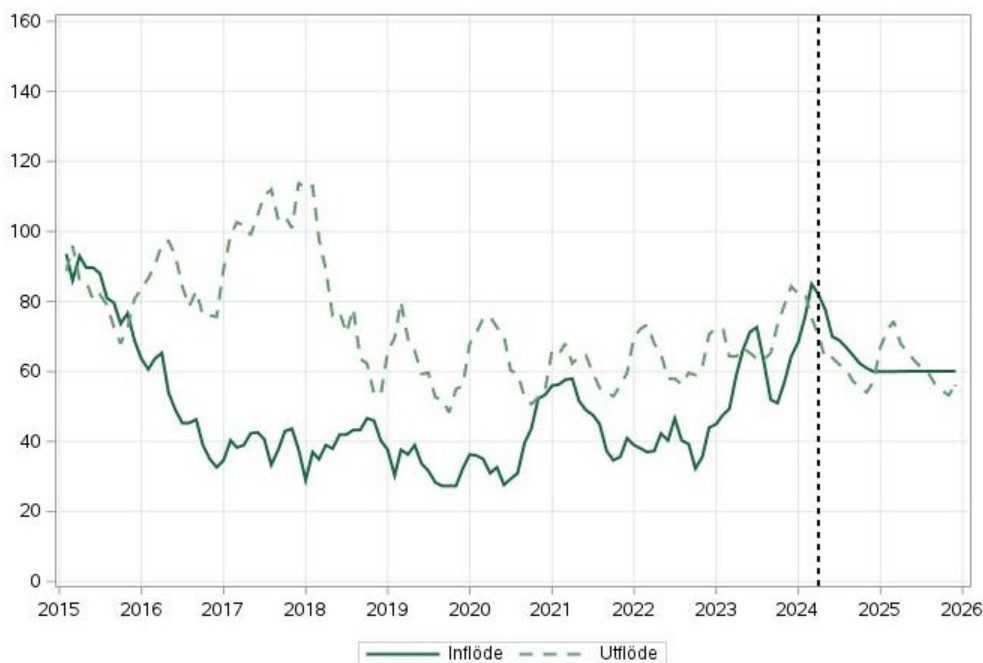
¹¹ Försäkringskassan. Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr FK 2021/000464.

¹² Försäkringskassan. Assistansersättning – hjälp med andning och sondmatning, Korta analyser 2022:3.

¹³ Försäkringskassan. Rapport – Uppföljning av lagändring om andning som grundläggande behov, slutredovisning. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1382–2020.

Figur 9 Inflöde och utflöde 2015–2025

Glidande 3-månaders medelvärden, prognos fr.o.m. april 2024

Utflöde

Medan inflödet minskade mellan 2014 och 2018 ökade utflödet under samma period och kulminerade 2017. Under 2018 upphörde tvåårsomprövningarna,¹⁴ vilket kraftigt minskade utflödet. Den tidigare ökningen av utflödet anses vara en effekt av att Försäkringskassans handläggning anpassades till den förändring av rättspraxis efter tidigare nämnda domar i HFD.¹⁵ Sedan 2018 är de flesta som lämnar assistansersättningen personer som avlider, vilket följer ett tydligt säsongsmönster under året och väntas utvecklas stabilt framöver.

Sedan oktober 2023 har utflödet varit förhöjt. Dödsfall är den vanligaste orsaken till att assistansersättningen upphör och säsongsmässigt ökar antalet avlidna under vinterhalvåret. Men det har också varit något fler avslut av andra anledningar såsom att personen exempelvis flyttar till gruppboende. Föregående prognos underskattade utflödet. Nivån på utflödet höjs, vilket verkar minska på prognosen för antalet mottagare.

Minskningen av mottagare planade ut under våren 2023, men ökade något under vissa månader under våren och sommaren. Under hösten minskade

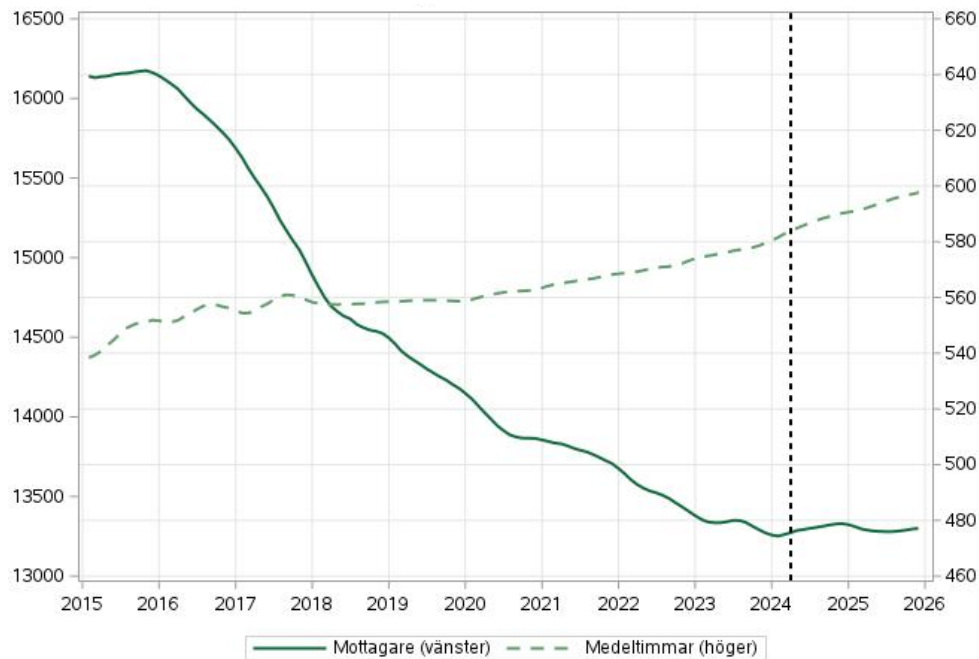
¹⁴ Försäkringskassan ska dock fortsätta att ompröva rätten till assistansersättning i de fall denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade.

¹⁵ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

antalet mottagare igen, vilket främst beror på ett högre utflöde. Den sammanlagda effekten av inflödes- och utflödesprognoserna blir att mottagarna kommer utvecklas stabilt under prognosperioden. I Figur 10 nedan illustreras antalet mottagare i ersättningen samt antalet medeltimmar som ett glidande 3-månaders medelvärde.

Figur 10 Mottagare och medeltimmar per mottagare och månad 2015–2025

Glidande 3-månaders medelvärden, prognos fr.o.m. april 2024

Anm. Fram till våren 2018 beräknas antalet medeltimmar utifrån periodbeslut. Därefter används en ny datakälla där antalet medeltimmar istället baseras på grundbeslut. Antalet medeltimmar varierar säsongsmässigt fram till slutet av våren 2018. Därefter upphör denna variation då antalet medeltimmar istället beräknas utifrån grundbeslutet

Timutveckling

Antalet medeltimmar inom assistansersättning har länge ökat, med undantag för perioden 2018–2019. De personer som flödar in har i regel färre timmar i genomsnitt än de som varit mottagare under en längre tid. Det medför att i perioder kan sammansättningen av inflödet och utflödet påverka hur medeltimmarna utvecklas. De nya personerna som sedan lagändringarna 2023 kommer in i ersättningen och har fått timmar beviljade för de nya grundläggande behoven, har i genomsnitt haft något fler timmar jämfört med de som inte har fått timmar beviljade för de nya behoven. Men ökningen beror till största delen av att de personer som redan har assistansersättning blir beviljade fler timmar. Prognosen bygger på den senaste utvecklingen och tar hänsyn till effekten av det högre inflödet. Medeltimmarna beräknas öka svagt under hela prognosperioden.

Föregående prognos för timutvecklingen var något låg och en uppjustering har gjorts.

Schablonbeloppet

Schablonbeloppet ligger till grund för timersättningen och bestäms årligen av regeringen. För 2024 höjdes schablonbeloppet med 2,5 procent. Ökningstakten för efterkommande år antas bli 1,5 procent, eftersom den historiska ökningen legat på denna nivå under flera tidigare år. En mindre andel mottagare har en ersättning baserad på ett förhöjt belopp. Denna andel har länge varit låg och konstant och antas fortsätta vara så framöver.

Osäkerhetsanalys

En utredning kring assistansersättningens huvudmannaskap presenterades den 1 mars¹⁶ 2023 och i höstbudgeten samma år informerades att förslag bereds inom regeringskansliet. I utredningen förordas att huvudmannaskapet för den personliga assistansen samlas hos staten. Kortfattat innebär förslaget att alla kommunala beslut om personlig assistans ska överföras till Försäkringskassan med start 2026. Därefter skall Försäkringskassan fatta beslut om och hantera finansieringen av den personliga assistansen. Sammantaget innebär utredningens förslag stora konsekvenser för utgifterna under många år framöver. I dagsläget har inte Försäkringskassan tilldelats förvaltningsmedel för att påbörja införandet av det statliga huvudmannaskapet. Myndigheten kan inte påbörja detta arbete utan att tilldelas resurser.

¹⁶ SOU 2023:9. Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans. Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	25 356 254	26 259 419	26 943 253	27 558 196
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+178 482	+118 996	+160 524	+291 565
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	25 534 736	26 378 415	27 103 777	27 849 761
Differens i 1000-tal kronor	+178 482	+118 996	+160 524	+291 565
Differens i procent	+0,7	+0,5	+0,6	+1,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Den lite snabbare ökningen av medeltimmarna gör att prognosen höjs. Detta motverkas delvis på kort sikt av det något högre utflödet och på längre sikt av den sänka inflödesprognosen.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	47 475 122	51 689 694	53 802 329	55 861 556	57 578 642
Därav					
1:1.21 Sjukpenning	42 862 617	46 315 191	48 194 738	49 840 338	51 398 712
1:1.19 Rehabiliteringspenning	503 660	33 581	33 760	34 913	36 004
1:1.20 Arbets hjälpmedel m.m.	115 684	110 000	114 000	118 000	122 000
1:1.15 Närståendepenning	182 466	229 693	235 951	241 620	248 119
1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	226 823	232 814	234 844	233 820	230 135
1:1.5 Boendetillägg	287 872	295 415	295 276	292 428	287 769
1:1.18 Statlig ålderspensionsavgift för sjukpenning	3 187 000	4 376 000	4 668 829	5 131 390	5 305 134
1:1.17 Statlig ålderspensionsavgift för rehabiliteringspenning	91 000	80 000	2 785	-52 952	-74 261
1:1.16 Statlig ålderspensionsavgift för närståendepenning	18 000	17 000	22 146	21 999	25 030

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:1.21 Sjukpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-237 468	-2 225 085	-5 030 276	-7 044 014	-9 557 352
Anslag ³	40 875 000	43 510 000	46 181 000	47 327 000	48 551 000
Tilldelade medel	40 637 532	41 284 915	41 150 724	40 282 986	38 993 648
Utfall/Prognos	42 862 617	46 315 191	48 194 738	49 840 338	51 398 712
Avvikelse från anslag	-1 987 617	-2 805 191	-2 013 738	-2 513 338	-2 847 712
Avvikelse från tilldelade medel	-2 225 085	-5 030 276	-7 044 014	-9 557 352	-12 405 064
Högsta anslagskredit	2 452 500	2 175 500	2 309 050	2 366 350	2 427 550
Tillgängliga medel	43 090 032	43 460 415	43 459 774	42 649 336	41 421 198
Överskridande av anslagskredit	0	2 854 776	4 734 964	7 191 002	9 977 514

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 46,3 miljarder kronor, vilket är 2,8 miljarder kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 2,9 miljarder kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Syftet med sjukpenning är att ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. För att få ersättning krävs att sjukdomen sätter ner arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Sjukpenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Sjukpenning på normalnivå kan i normalfallet betalas ut i maximalt 364 dagar under en period på 450 dagar. Efter det kan sjukpenning på fortsättningsnivå betalas ut.

Till en försäkrad som är arbetslös betalas hel sjuk- och rehabiliteringspenning ut med högst 543 kronor per dag.

Analys

Utgifterna för det första kvartalet uppgick till 11,8 miljarder kronor, en ökning med 12 procent jämfört med första kvartalet 2023. Antalet nettodagar ökade med 7 procent, resterande del av utgiftsökningen beror på

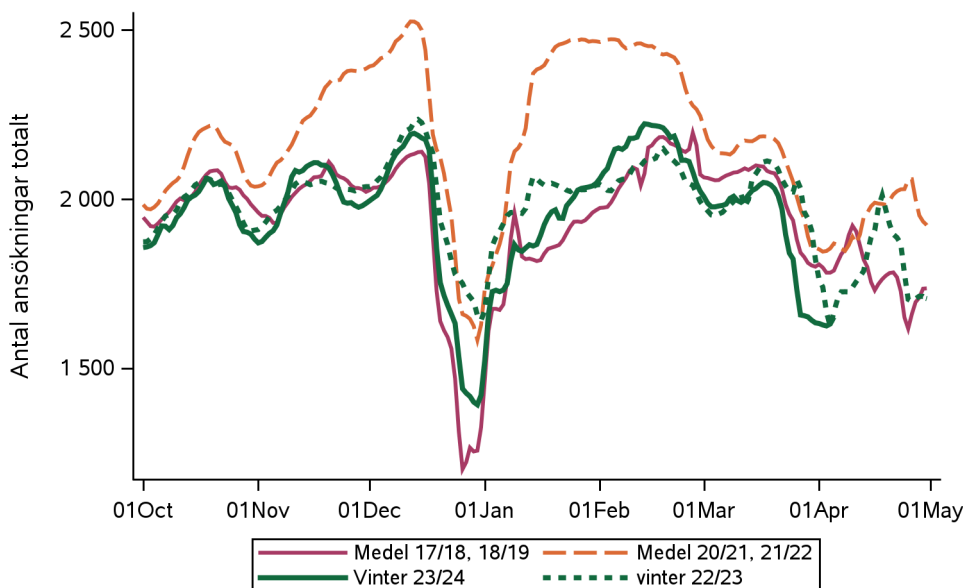
en ökad medelersättning per sjukskriven. Utgifterna beräknas fortsätta öka under prognosperioden, men med en svagare ökningstakt. Ökningen framöver drivs dels av ett ökat antal sjukskrivna, men främst utav högre löner och priser.

Utgiften för sjukpenning bestäms av antalet pågående sjukfall tillsammans med deras ersättningsnivå. För prognosen beräknas antalet pågående sjukfall via inflödet och hur långa de startade sjukfallen förväntas bli. Dessa storheter beskrivs mer ingående nedan.

Startade sjukfall

Med startade sjukfall, eller inflöde, avses i rapporten beviljade ansökningar där sjukfallslängden blir minst 30 dagar. Dessa rapporteras dock med en eftersläpning om cirka 6 månader i sjukfallsstatistiken. För att få en uppfattning om den dagsaktuella nivån redovisas istället nedan antalet inkomna ansökningar om sjukpenning, vilket ger en indikation på hur många sjukfall som startas. Utvecklingen är fortsatt stabil med historiskt ganska låga nivåer på antal ansökningar givet riskpopulationen (arbetskraften). Mindre variationer sågs under första kvartalet 2024 relativt övriga år efter pandemin men sammantaget är bilden någorlunda lik 2023.

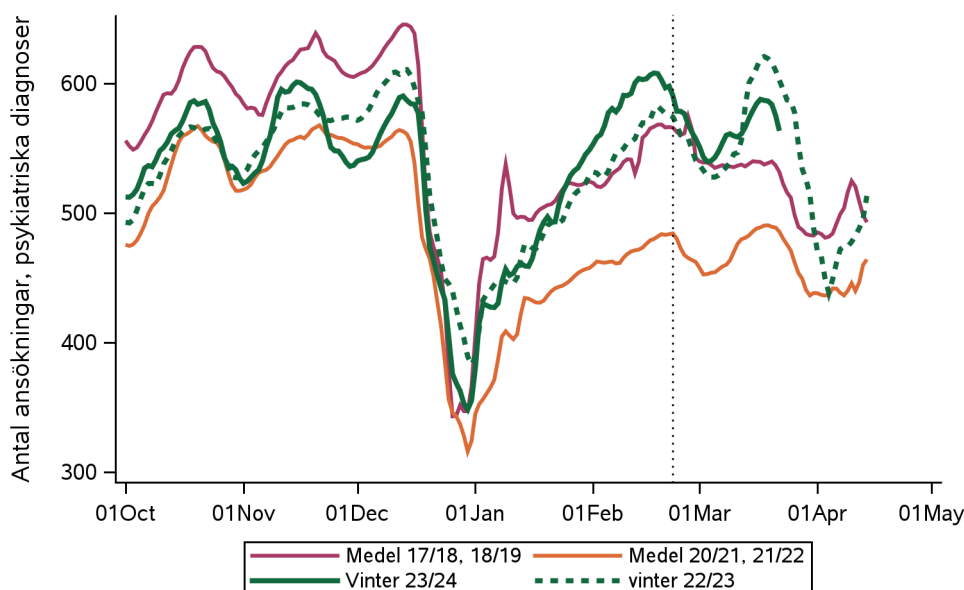
Figur 11. Korta trenden för totala antalet nyansökningar om sjukpenning

I början på året låg den korta trenden för ansökningarna, definierad som genomsnittet över 14 dagar (14 x 2 filter), på pre-pandemiska nivåer och väsentligt lägre än 2023. Men förändringstakten för antalet ansökningar var något högre än före pandemin och därför lägger sig trenden tidigt på året över de pre-pandemiska nivåerna men till och med början på februari tydligt under nivån för 2023. Under pandemin, och åren närmast efter pandemin, har influensorna startat tidigare på säsongen men också klingat av tidigare

än före pandemin. Mycket tyder därför på att influensasäsongen kvalitativt är tillbaka på prepandemiska mönster. I och med detta passerade trenden för ansökningarna den för föregående året i slutet på januari. Den relativt kraftigt ökande trenden toppade dock ut i mitten på februari vilket var det normala före pandemin. Därefter har trenden fallit mer än både före pandemin och trenden för 2023. Det totala antalet ansökningar till och med 11 april är därför i princip exakt lika många som motsvarande period 2023, detta inkluderat skottdagen.

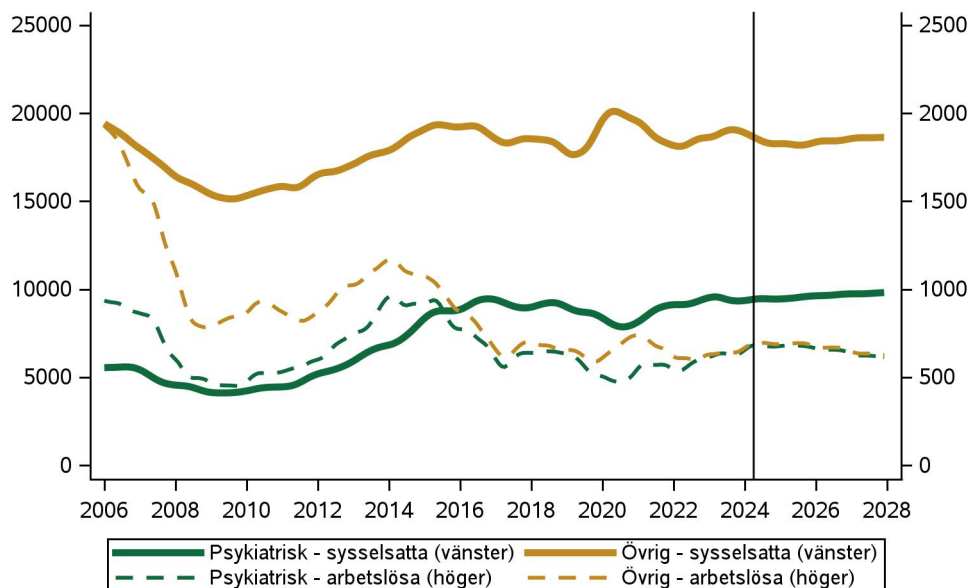
Figur 12. Korta trenden för nyansökningar om sjukpenning med psykiatriska diagnoser

I Figur 12 syns att den högre tillväxttakten för totala antalet ansökningar till stor del beror på att tillväxttakten i ansökningar med psykiatriska diagnoser, som typiskt sett resulterar i långa sjukfall, hade en hög tillväxttakt till och med slutet av februari. Under senare halvan av februari bryts trenden för ansökningarna med psykiatriska diagnoser tillfälligt och faller till början på mars då den åter ökar fram till påsk. Från och med 22 mars är inte data över diagnoser längre tillförlitliga och det går bara se att antalet ansökningar med psykiatriska diagnoser börjar falla. Men som framgår av Figur 11 så har inte trenden för det totala antalet ansökningar ännu börjat öka efter påsk varför det är orimligt att antalet ansökningar med psykiatriska diagnoser ökat nämnvärt.

Utfallen för ansökningarna som redovisats ovan kan sedan användas för att skatta antalet startade sjukfall. Dessa visas i Figur 13 nedan.

Figur 13. Startade sjukfall som blir 30 dagar eller längre, utfall och prognos
Månadsdata, trendvärden. Utfall t.o.m. okt 23, skattning t.o.m. mars 24.

Utvecklingen av både sjukfall som blir 30 dagar eller längre och inkomna ansökningar är relativt stabilt och inflödet läggs därför i princip på 2023 års nivå för 2024. För psykiatriska räknar vi med en ökning om 1,5 procent och för övriga diagnoser en minskning med 1,0 procent. För tiden från och med 2025 motsvarar inflödet samma nivå som för 2024 års nivå men uppräknad med prognostiserade tillväxttakten för sysselsättningen i Konjunkturinstitutets senaste prognos.

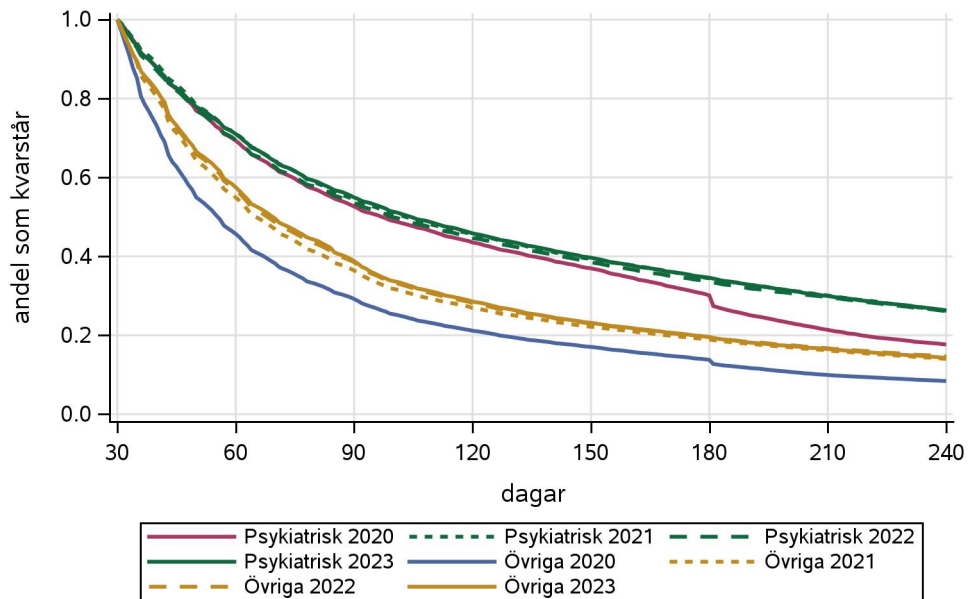
Sjukfallens varaktighet

Långsiktigt har både startade sjukfall och sjukfallens varaktighet varierat kraftigt över tid.¹⁷ Men efter att omfattande regeländringar¹⁸ införts de senaste åren har nu varaktigheten stabiliserats på en högre nivå. Figur 14 nedan visar utvecklingen för sjukfall startade under det andra kvartalet 2023 jämfört med de tre föregående åren, uppdelat på psykiatriska- respektive övriga diagnoser. Inga stora skillnader kan noteras från år 2021 utan varaktigheten upp till 240 dagars sjukskrivning är att beteckna som stabil.

¹⁷ Se t.ex. [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2019–2022 \(2019-02-15, dnr 123–2019\)](#)

¹⁸ De regeländringar som infördes berör främst bedömningar vid sjukskrivningsdag 180. I december 2020 infördes ett tillfälligt stopp av prövningar mot normalt förekommande arbete vid dag 180. I mars 2021 infördes undantaget *överbärande skäl*. I februari 2022 infördes ytterligare undantag. Undantagen används i väldigt stor omfattning varför få sjukskrivningar avslutas vid dag 180 inom nuvarande regelverk.

Figur 14 Överlevnad för sjukfall startade under andra kvartalet respektive år
Andelen sjukfall som kvarstår efter olika falllängder (dagar)

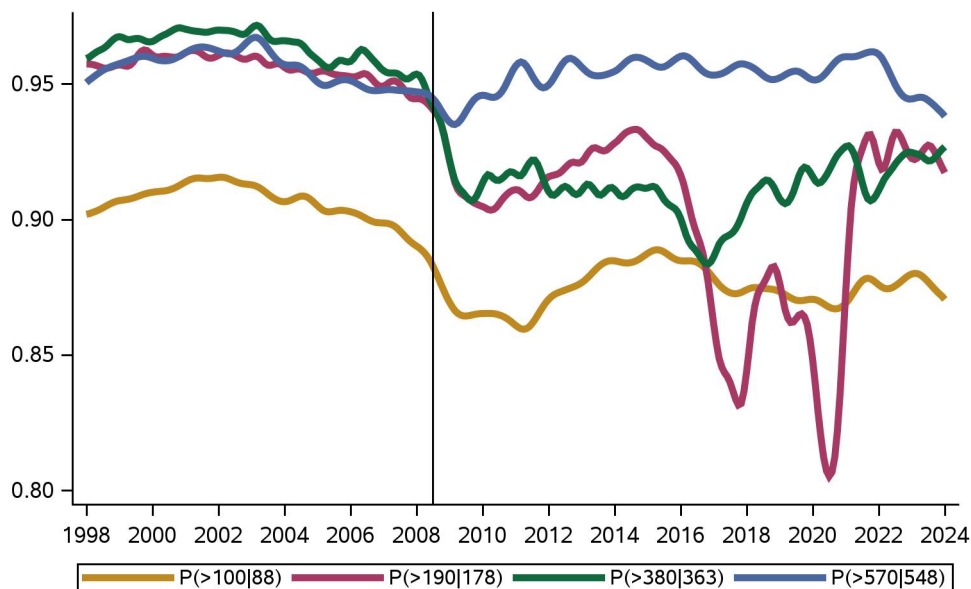

Som framgår av kurvorna för 2020 (före regeländringarna) avslutades då många sjukfall vid sjukskrivningsdag 180 i rehabiliteringskedjan, detta då arbetsförmågebedömningen vid dag 180 övergår från att pröva arbetsförmågan mot arbete hos nuvarande arbetsgivare till att pröva arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden. Då regeländringarna medförde ökade undantagsmöjligheter från denna prövning passerar nu fler sjukfall 180 dagar och fortsätter att pågå som längre sjukfall. Utbrottet av covid-19 påverkar även kraftigt varaktigheten för övriga diagnoser 2020 och till viss del även 2021. Då covid-19 främst gav upphov till korta sjukskrivningar blev den samlade varaktigheten kortare.

Rehabiliteringskedjan infördes i juli 2008 och innebär att den sjukskrivnes arbetsförmåga prövas vid fasta tidpunkter där bedömningsgrunderna ändras vid varje tidsgräns. För att se hur effekten av dessa bedömningstidpunkter varierat över tid visas i Figur 15 nedan hur kvarståendesannolikheterna kring dem har utvecklats. Punkterna i sjukfallen som illustreras är 90 dagar, 180 dagar, 365 dagar samt 550 dagar, detta då dessa tidpunkter har varit speciella ur bedömningsperspektiv enligt rehabiliteringskedjan.

Figur 15 Betingad sannolikhet att passera olika tidpunkter i rehabiliteringskedjan över tid.

Månadsdata, trendvärden

Figur 15 visar att före införandet av rehabiliteringskedjan var trenderna för kvarståendesannolikheterna relativt stabila även om samtliga har lite av en inverterad U-form. Detta följer mönstret i sjukfrånvaron i stort. Sent 90-tal och tidigt 00-tal karaktäriserades av en väldigt snabbt ökande sjukfrånvaro. Därefter minskade sjukfrånvaron kraftigt under flera år före rehabiliteringskedjans införande. Den minskande sjukfrånvaron berodde bland annat på politiska initiativ (halveringsmålet) samt ändringar av tillämpningen.

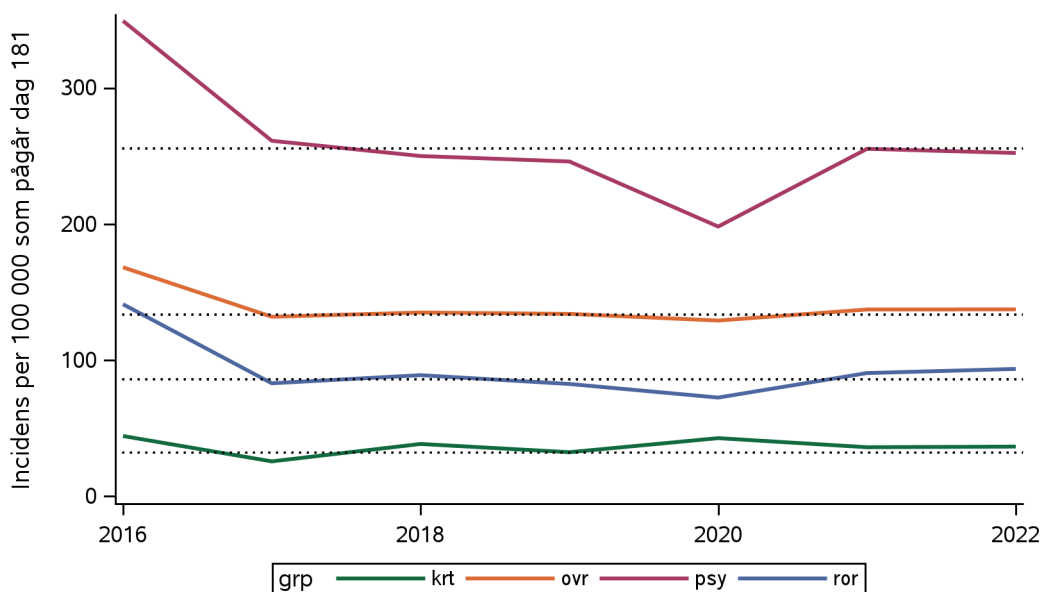
Mer intressant i figuren ovan är perioden efter 2008 där flera olika policyändringar har skett. Samtliga kvarståendesannolikheter sjunker betydligt när rehabiliteringskedjan introduceras. Utvecklingen kring dag 90 respektive dag 365 har sedan dess varit relativt stabil medan variationen i kvarståendesannolikhet kring dag 180 har varit klart större. Detta beror dels på regeländringar avseende antal undantagsmöjligheter, dels på tillämpningsförändringar över tid. När kvarståendesannolikheterna kring dag 180 var som lägst under åren 2016–2020 så ökade sannolikheten att passera dag 365. Detta kan tolkas som en sammansättningseffekt – om många sjukfall avslutas vid dag 180 kommer de som uppnår dag 365 ha relativt sett sämre

arbetsförmåga, vilket ökar sannolikheten att de blir längre än ett år. Det kan även noteras att kvarstående sannolikheterna efter regeländringarna, först i och med stoppet i december 2020 och sen införandet av *överbäggande skäl* 2021, inte återgått till de nivåer som gällde före införandet av rehabiliteringskedjan. Detta gäller även för dag 90 och dag 365, trots variationen ligger kvarstående sannolikheterna fortfarande betydligt under nivåerna som gällde före rehabiliteringskedjans införande.

Dag 550 är ingen bedömningstidpunkt enligt rehabiliteringskedjan men är intressant då undantaget om *särskilda skäl*, vilket infördes februari 2022, maximalt kan lämnas till dag 549 i sjukfallet. Sedan 2022 syns en liten nedgång i sannolikheten att passera dag 550, men den är inte tillnärmelsevis så stor som antogs i utredningen som ligger bakom reformen.¹⁹

För att omsätta förändringarna i sannolikheter till något som är enklare att tolka beräknas incidensen för att överskrida 180- respektive 550 dagar relativt riskpopulationen, definierad som arbetskraften. Incidensen bedöms mer relevant då antalet påbörjade sjukskrivningar varierat under de senaste åren medan arbetskraften utvecklats stabilt.

Figur 16. Incidens relativt arbetskraften för sjukfall längre än 180 dagar

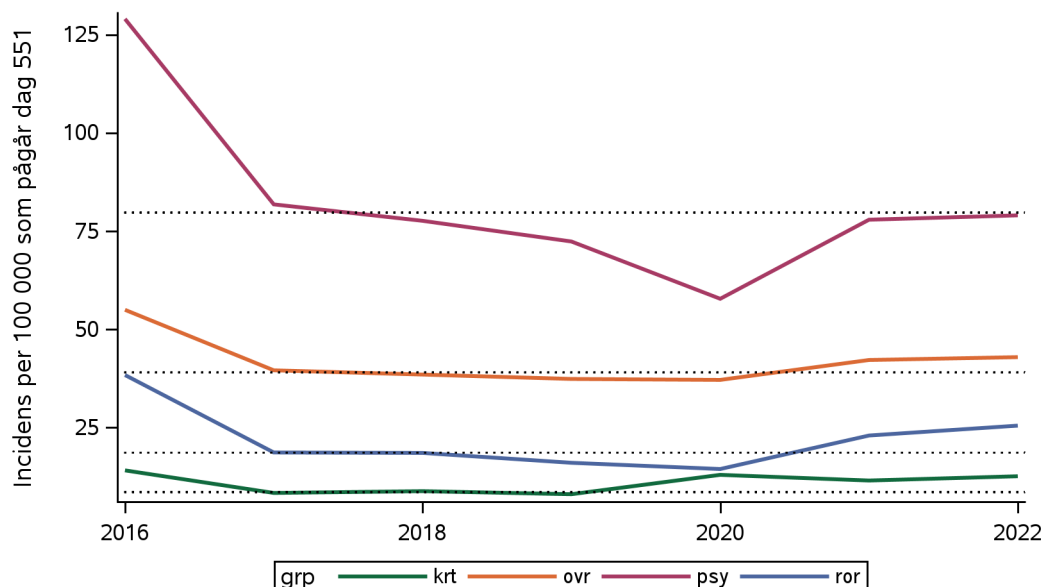
I Figur 16 visas hur många sjukfall som passerar 180 dagar per 100 000 i arbetskraften givet att de startar första tertialen respektive år och uppdelat på grupperna: diagnoskapitel där i princip alla covid-19 fall hamnade (krt och innehåller diagnoskapitel A, B, J, R samt de som saknar diagnos), psykiatriska diagnoser (psy, kapitel F), sjukdomar i muskuloskeletala systemet och

¹⁹ [En sjukförsäkring anpassad efter individen \(Statens offentliga utredningar 2020:26\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

bindväven (ror, kapitel M), alla övriga diagnoser (ovr). Den prickade linjen visar det genomsnittliga antalet som passerar 180 dagar och startades första tertialen 2017 och 2018.

Det är tydligt i Figur 16 att utvecklingen för incidensen att passera 180 dagar är likartad för diagnosgrupperna som, i genomsnitt, tenderar att bli lite längre. Ett kraftigt fall för startade första tertialen mellan 2016 och 2017, därefter en stabil nivå utom för startade 2020. Framförallt faller incidensen för sjukfall med psykiatriska diagnoser kraftigt. Detta beror dels på handläggningen enligt rehabiliteringskedjan, men också på att slutet av mars och april, som ingår i tertial ett, påverkas av pandemin. Tydligt är dock att för de två senaste tertialen, som i viss mån omfattas av de nya reglerna som beskrivs ovan, ligger nära snittet för incidensen 2017 och 2018 oavsett diagnos.

Figur 17. Incidens relativt arbetskraften för sjukfall längre än 550 dagar

I Figur 17 visas hur många sjukfall som passerar 550 dagar per 100 000 i arbetskraften givet att de startar första tertialen respektive år, med samma diagnosuppdelning som Figur 16. Motsvarande analys som ovan för de sjukfall som passerar 550 dagar, där särskilda skäl upphör, ger ungefär samma resultat som för att passera 180 dagar. Skillnaden är att incidensen för sjukfall som inte har psykiatriska diagnoser ligger ytterligare något över genomsnittet för 2017 och 2018 för startade sjukfall första tertialen 2021 och 2022.

Sammanfattningsvis kan man säga att kvarståendesannolikheterna generellt ligger betydligt över de nivåer som gällde när kontrollerna vid bedömningspunkterna var som mest omfattande. Men de ligger dock under de nivåer som gällde före rehabiliteringskedjans införande. Rehabiliteringskedjan verkar därför fortsatt dämpande på sjukfallens varaktighet, men inte i samma utsträckning som tidigare. En ökande varaktighet innebär dels direkt ökande

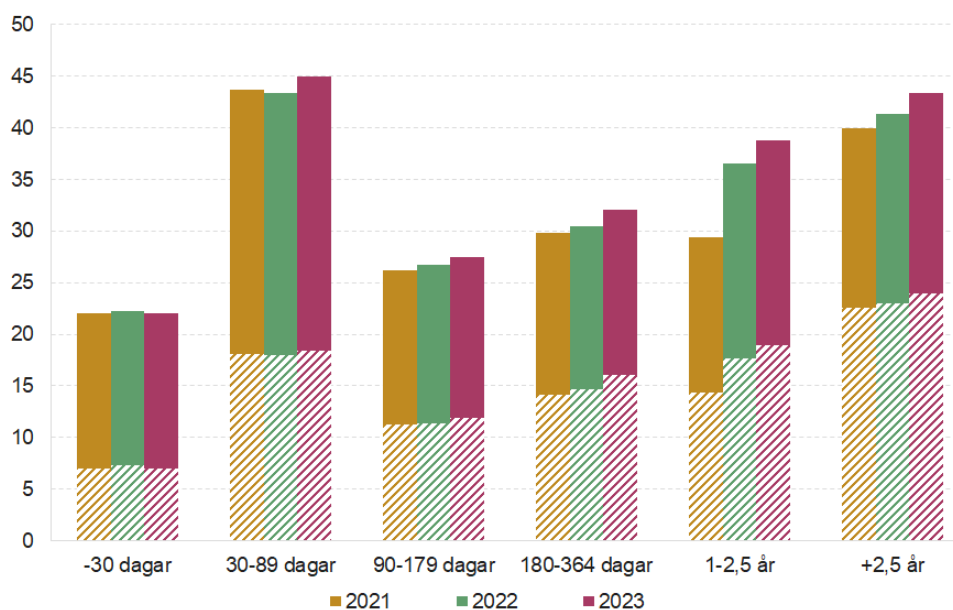
utgifter, men också högre risk för ytterligare ökningarna då varje startat sjukfall ger fler ersatta dagar. I händelse av ett ökat inflöde skulle därför den samlade sjukfrånvaron – givet dagens nivå av varaktighet – att öka i snabb takt. Framför allt gäller detta vid ökat inflöde av sjukfall med psykiatriska diagnoser.

Pågående sjukfall

Ökningarna av varaktigheten har inneburit fler pågående sjukfall. I Figur 18 nedan visas antal pågående sjukfall i november månad 2021–2023, uppdelat på falllängd. Antalet pågående sjukfall har generellt ökat det senaste året. Sammantaget är ökningen 8 000, från omkring 201 000 i november 2022 till 209 000 i november 2023. Till stor del koncentreras denna ökning till falllängder över 180 dagar. Att de långa sjukfallen ökar är en effekt av de varaktighetsökningar som beskrivits ovan.

Figur 18 Pågående sjukfall i november respektive år

Tusental, psykiatriska diagnoser streckade.

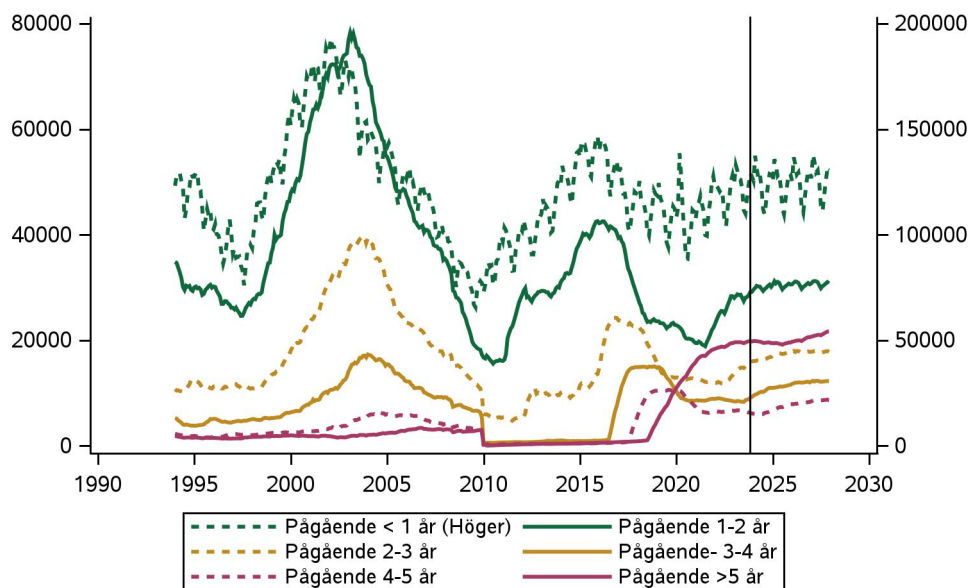
Ökningen av antalet pågående sjukfall har drivits av både psykiatriska- och övriga diagnoser. Den sammanlagda andelen psykiatriska diagnoser har ökat svagt från 45,9 till 46,0 procent av sjukfallsbeståndet. Då sjukfall med psykiatriska diagnoser generellt blir längre än övriga diagnoser är andelen högre i de längre falllängdskategorierna ovan.

Sjukfrånvaron har under de senaste åren påverkats kraftigt av både coronapandemin och regeländringar. Pandemin har främst påverkat antalet startade sjukfall, vilka ökade under smittspridningstoppar av covid-19. Samtidigt som det totala antalet startade sjukfall ökade under coronapandemin så minskade startade sjukfall inom normalt stora diagnosgrupper (till exempel

psykiatriska- och rörelsedialgnoser) under pandemin. I takt med att pandemin klingat av har dessa sjukfall ökat. Ökningen inom psykiatriska diagnoser förefaller ha avstannat och för helåret 2023 beräknas dessa ha ökat med drygt 3 procent jämfört med 2022. Under 2024 beräknas inflödet fortsätta öka med drygt 1,5 procent jämfört med 2023. Därefter beräknas antalet startade sjukfall där personen är sysselsatt öka med ökningstakten för antalet sysselsatta, och motsvarande startade sjukfall för personer som är arbetslösa öka med ökningstakten för antalet arbetslösa. Sjukfall med övriga diagnoser beräknas för helåren 2023 och 2024 hamna ungefär i nivå med 2022. Därefter beräknas de utvecklas med samma förändringstakter som psykiatriska, det vill säga svaga årliga ökningar.

Som analysen ovan visat har varaktigheten ökat på grund av regeländringarna men nu stabiliserats på en högre nivå. Tillsammans med att kompositionen av inflödet ändrats något efter pandemin och att riskpopulationen är större leder det till en ökande sjukfrånvaro. Framför allt är ökningen koncentrerad till de längre sjukfallen. Sett ur ett historiskt perspektiv är dock ökningen svag och utvecklingen är att beteckna som relativt stabil, se Figur 19 nedan.

Figur 19 Antal pågående sjukfall i olika falllängder

I diagrammet ovan framgår tydligt effekten av regeländringar. Under åren 2010–2016 fanns det en borte tidsgräns i sjukpenningen vilket begränsade antalet långa sjukfall, men istället överdrevs antalet korta sjukfall.²⁰ När tidsgränsen togs bort i februari 2016 syns en omedelbar effekt i

²⁰ [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2023–2027 \(2023-10-23, dnr FK 2022/022934\)](#)

fallängdskategori 2–3 år. I takt med att sjukfallen fortsätter pågå ger det effekt i längre fallängdskategorier med fördröjning. Samma sak med regeländringen om utökade undantag vid sjukskrivningsdag 180: Vi ser en omedelbar effekt på fallen <1år, en effekt som med fördröjning vandrar genom fallängdskategorierna. Inom kort kommer pågående sjukfall i kategorin 4–5 år öka, och om cirka ett år kommer den i diagrammet längsta fallängdskategorin (> 5 år) att börja öka. Antalet sjukfall som är 5 år eller längre uppgår nu till cirka 20 000, vilket är en historiskt sett väldigt hög nivå. Det ska dock nämnas att antalet långa sjukfall till stor del beror på hur reglerna för *sjuksättning* är utformade. Tidigare övergick fler långa sjukfall till sjukersättning. Före 2012 fanns även förmånen *tidsbegränsad sjukersättning*, vilken till stor del fungerade som substitut till långa sjukskrivningar. Jämförelser över tid försvåras därför av de ändrade regelverken.

Sammantaget beräknas antalet pågående sjukfall öka från omkring 208 000 i december 2023 till 222 000 i december 2027, där sjukfall som är längre än 2 år står för två tredjedelar av ökningen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	44 917 711	46 363 330	47 797 019	49 256 145
Överföring till/från andra anslagsposter	+12 768	+14 468	+14 962	+15 431
Ändrade makroekonomiska antaganden	+13 699	+49 812	+10 407	-50 233
Volym- och strukturförändringar	+1 371 013	+1 767 128	+2 017 950	+2 177 369
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	46 315 191	48 194 738	49 840 338	51 398 712
Differens i 1000-tal kronor	+1 397 480	+1 831 408	+2 043 319	+2 142 567
Differens i procent	+3,1	+4,0	+4,3	+4,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har justerats ner, vilket höjer prognosen för sjukpenning. Anslagsposten rehabiliteringspenning sänks med motsvarande belopp.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har ändrat prognoserna för timlöner och prisbasbelopp, vilket höjer prognosen för sjukpenning på kort sikt, men sänker den på lång sikt.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade utfallet för det första kvartalet med ungefär 200 miljoner kronor (1,7 procent). Prognosfelet beror till stor del på att beståndet av långa sjukfall (> 3 år) underskattats. Deras varaktighet justeras därför upp vilken är den huvudsakliga anledningen till revideringen avseende volym och struktur. Även varaktigheten i kortare fallängder har höjts något. Därutöver har även inflödet av sjukfall med psykiatriska diagnoser justerats upp, medan inflödet av sjukfall med övriga diagnoser reviderats ner en aning.

1:1.19 Rehabiliteringspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-36 255	0	0	0	0
Anslag ³	623 000	735 000	47 000	48 000	50 000
Tilldelade medel	586 745	735 000	47 000	48 000	50 000
Utfall/Prognos	503 660	33 581	33 760	34 913	36 004
Avvikelse från anslag	119 340	701 419	13 240	13 087	13 996
Avvikelse från tilldelade medel	83 085	701 419	13 240	13 087	13 996
Högsta anslagskredit	50 550	36 750	2 350	2 400	2 500
Tillgängliga medel	637 295	771 750	49 350	50 400	52 500
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 34 miljoner kronor, vilket är 701 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

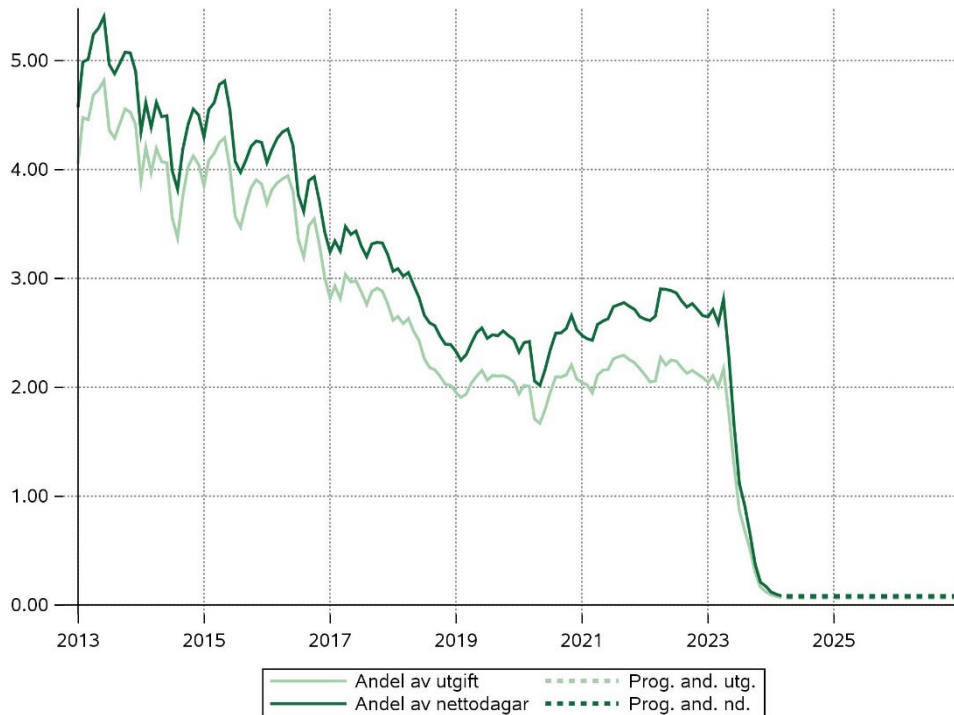
Den som har nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom och som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan få rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall. Rehabiliteringspenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Rehabiliteringspenningen är begränsad till ett visst antal dagar med olika nivåer av ersättningen på samma sätt som sjukpenningen. Den som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan även få ett särskilt bidrag för vissa merkostnader som den försäkrade får till följd av rehabiliteringen, till exempel bidrag till resor till och från rehabiliteringen.

Analys

Utfallet för det första kvartalet 2024 blev drygt 9 miljoner kronor, en minskning från 220 miljoner under första kvartalet 2023. Anledningen till de minskade utgifterna är en ny och korrekt tolkning av regelverket kring dem som deltar i en arbetslivsinriktad åtgärd inom det förstärkta samarbetet med arbetsförmedlingen. Tidigare kunde man få rehabiliteringspenning i den omfattning som arbetsförmågan bedömdes ha blivit nedsatt innan åtgärden startade. Den nya tolkningen gör gällande att de enbart kan få rehabiliteringspenning i den omfattning som åtgärden förhindrar arbete. Individerna kan samtidigt ansöka om och beviljas sjukpenning och när det sker samordnas utbetalningen av förmånerna. Rehabiliteringspenning minskas med det belopp den försäkrade för samma tid får sjukpenning. Den nya tolkning innebär att andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning minskar kraftigt relativt sjukpenningen, se diagram nedan.

Figur 20 Andel rehabiliteringspenning av sjukpenning

Andelen rehabiliteringspenning relativ sjukpenning, dels andelen av utgiften, dels andelen av nettodagarna i procent. Utfall t.o.m. mars 2024.

Som framgår ovan har andelen rehabiliteringspenning minskat tydligt från och med sommaren 2023. Andelen bedöms ligga kvar på en närmast obefintlig nivå för hela prognosperioden. Andelens storlek är dock neutral för statens budget då sjukpenning ersätts med samma nivå.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	44 963	46 410	47 845	49 305
Överföring till/från andra anslagsposter	-12 768	-14 468	-14 962	-15 431
Ändrade makroekonomiska antaganden	+14	+49	+10	-50
Volym- och strukturförändringar	+1 372	+1 769	+2 020	+2 180
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	33 581	33 760	34 913	36 004
Differens i 1000-tal kronor	-11 382	-12 650	-12 932	-13 301
Differens i procent	-25,3	-27,3	-27,0	-27,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Se sjukpenningavsnittet.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Se sjukpenningavsnittet.

Volym- och strukturförändringar

Se sjukpenningavsnittet.

1:1.15 Närståendepenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-10 693	-18 644	-26 264
Anslag ³	199 000	219 000	228 000	234 000	239 000
Tilldelade medel	199 000	219 000	217 307	215 356	212 736
Utfall/Prognos	182 466	229 693	235 951	241 620	248 119
Avvikelse från anslag	16 534	-10 693	-7 951	-7 620	-9 119
Avvikelse från tilldelade medel	16 534	-10 693	-18 644	-26 264	-35 383
Högsta anslagskredit	9 950	10 950	11 400	11 700	11 950
Tillgängliga medel	208 950	229 950	228 707	227 056	224 686
Överskridande av anslagskredit	0	0	7 244	14 564	23 433

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 230 miljoner kronor, vilket är 11 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Närståendepenning betalas ut till en person som avstår från förvärvsarbete för att vårda en nära anhörig som är svårt sjuk. Antalet ersättningsdagar är, i de flesta fall, högst 100 dagar för varje person som vårdas. Närståendepenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Ersättningsnivån för närståendepenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Inkomsttaket vid beräkning av den försäkrades SGI höjdes från 7,5 till 8 prisbasbelopp den 1 juli 2018 och höjdes igen till 10 prisbasbelopp 1 januari 2022.

Analys

Utfallet för det första kvartalet 2024 blev drygt 56 miljoner kronor, en ökning med 14 miljoner (35 procent) jämfört med motsvarande kvartal 2023. Antalet ersatta nettodagar ökade med 25 procent, resterande del av utgiftsökningen beror på en högre medelersättning. Användandet av närståendepenning har varit väldigt stabilt under det senaste decenniet, undantaget under coronapandemin då användandet minskade betydligt. Minskningen kan förklaras av bland annat periodvisa besöksförbud på äldreboenden och

allmänna rekommendationer om att inte träffa äldre närstående. Coronapandemin hade fortfarande en viss dämpande inverkan på användandet under 2023. Från och med 2024 beräknas användandet återgå till normalnivå, här definierad som genomsnittet för åren 2013–2019. Utgifterna prognostiseras däremot att öka över hela prognosperioden på grund av ökande löner och priser.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	218 806	228 661	234 830	241 246
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+2 123	+504	-263	-422
Volym- och strukturförändringar	+8 764	+6 786	+7 053	+7 295
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	229 693	235 951	241 620	248 119
Differens i 1000-tal kronor	+10 887	+7 290	+6 790	+6 873
Differens i procent	+5,0	+3,2	+2,9	+2,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har ändrat prognoserna för timlöner och prisbasbelopp, vilket höjer prognosen för närståendepenning på kort sikt, men sänker den på lång sikt.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade användandet av förmånen under det första kvartalet, prognosen höjs därför. På längre sikt beräknas nu användandet återgå till prepandemisk nivå.

1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 805	0	0	0	0
Anslag ³	127 050	129 010	124 000	128 000	132 000
Tilldelade medel	125 245	129 010	124 000	128 000	132 000
Utfall/Prognos	115 684	110 000	114 000	118 000	122 000
Avvikelse från anslag	11 366	19 010	10 000	10 000	10 000
Avvikelse från tilldelade medel	9 561	19 010	10 000	10 000	10 000
Högsta anslagskredit	4 502	6 450	6 200	6 400	6 600
Tillgängliga medel	129 747	135 460	130 200	134 400	138 600
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 110 miljoner kronor, vilket är 19 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivaren och den försäkrade kan vardera få bidrag till arbetshjälpmedel med högst 50 000 kronor. Bidrag till datorbaserade hjälpmedel får dock beviljas med högre belopp än 50 000 kronor. Om det finns synnerliga skäl, kan Försäkringskassan medge att bidrag till arbetshjälpmedel även i ett annat fall lämnas med ett högre belopp.

Merkostnader för arbetsresor kan beviljas när en försäkrad som är sjuk kan arbeta, men inte kan ta sig till och från arbetet på vanligt sätt. Försäkringskassan kan då istället för sjukpenning betala ut ersättning för de merutgifter som uppkommer på grund av att den försäkrade måste använda sig av ett dyrare färd sätt.

Analys

Utfallet under januari–mars blev 28 miljoner kronor. Det är 5 miljoner kronor mindre än motsvarande period förra året. En möjlig förklaring till det lägre utfallet är att utgifterna för bidrag till arbetshjälpmedel minskar på grund av att färre ansöker om bidraget. Ytterligare en förklaring till de lägre utfallen är att det kapacitetsbrist i handläggningen. Utgifter för arbetsresor som ingår i Övrigt ökar. Utgifterna som rör bidrag till n arbetshjälpmedel var totalt 90 miljoner kronor under 2019 och de bedöms för 2024 bli totalt

40 miljoner kronor. Det är en minskning med 56 procent. För 2024 bedömer Försäkringskassan att utgifterna för Bidrag till arbetshjälpmedel minskar till 40 miljoner kronor och sedan ökar till följd av den generella prisökningen och av en utveckling mot att man använder mer avancerade hjälpmedel. Utgifterna för posten Övrigt (inklusive arbetsresor) bedöms fortsätta öka under prognos-perioden. Sammantaget bedöms utgifterna öka från 110 miljoner kronor 2024 till 122 miljoner kronor 2027.

Fördelning av utgifter 2024–2027

Tusental kronor

	2024	2025	2026	2027
Totalt	110 000	114 000	118 000	122 000
Bidrag till arbetshjälpmedel	40 000	43 000	46 000	49 000
Övrigt	70 000	71 000	72 000	73 000

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	120 000	124 000	128 000	132 000
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	110 000	114 000	118 000	122 000
Differens i 1000-tal kronor	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Differens i procent	-8,3	-8,1	-7,8	-7,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för Bidrag till arbetshjälpmedel, som lämnades i februari 2024, bedöms vara för hög och sänks därför med 11 miljoner kronor årligen. Prognosen för Övrigt bedöms vara för låg och höjs med 1 miljon kronor årligen.

1:1.5 Boendetillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-10 502	0	-5 208	-13 316	-23 409
Anslag ³	300 888	290 207	287 168	282 335	276 261
Tilldelade medel	290 386	290 207	281 960	269 019	252 852
Utfall/Prognos	287 872	295 415	295 276	292 428	287 769
Avvikelse från anslag	13 016	-5 208	-8 108	-10 093	-11 508
Avvikelse från tilldelade medel	2 514	-5 208	-13 316	-23 409	-34 917
Högsta anslagskredit	13 844	14 510	14 358	14 116	13 813
Tillgängliga medel	304 230	304 717	296 318	283 135	266 665
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	9 293	21 104

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 295 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Boendetillägget är ett tillägg till sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, rehabiliteringspenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall. Den som har rätt till bostadstillägg har inte rätt till boendetillägg.

Boendetillägget kan uppgå till högst 84 000 kronor per år till en ensamstående försäkrad och till högst 42 000 kronor per år till en försäkrad som är gift eller sambo. Till hushåll med ett barn, två barn respektive tre eller flera barn är beloppen 12 000, 18 000 respektive 24 000 kronor högre.

Analys

Utfallet för de första kvartalet 2024 blev drygt 72 miljoner kronor, en ökning med knappt 2 procent jämfört med 2023. Ökningen beror på att fler personer fick boendetillägg, medan medelersättningen endast ökat svagt. En stor del av dem som erhåller boendetillägg har *sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall* varför utgifterna följer förändringstakten i stocken av dessa.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	290 304	287 168	282 335	276 261
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+5 111	+8 108	+10 093	+11 508
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	295 415	295 276	292 428	287 769
Differens i 1000-tal kronor	+5 111	+8 108	+10 093	+11 508
Differens i procent	+1,8	+2,8	+3,6	+4,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos träffade utfallen för januari och februari mycket väl. Prognosen höjs ändå på grund av en höjd prognos för *sjukpenning i särskilda fall*, se nedan.

1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 529	-4 193	-17 737	-23 150	-30 334
Anslag ³	224 161	219 270	229 431	226 636	221 709
Tilldelade medel	222 632	215 077	229 694	203 486	191 375
Utfall/Prognos	226 825	232 814	234 844	233 820	230 135
Avvikelse från anslag	-2 664	-13 544	-5 413	-7 184	-8 426
Avvikelse från tilldelade medel	-4 193	-17 737	-23 150	-30 334	-38 760
Högsta anslagskredit	10 358	10 963	11 471	11 331	11 085
Tillgängliga medel	232 990	226 040	223 165	214 817	202 460
Överskridande av anslagskredit	0	6 774	11 679	19 003	27 675

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 233 miljoner kronor, vilket är 14 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 18 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 7 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall kan en försäkrad få som blivit av med sin aktivitetsersättning på grund av att hen fyllt 30 år eller fått tidsbegränsad sjukersättning maximal tid. Ett villkor är att hen inte har någon sjukpenninggrundande inkomst eller att den är mindre än 80 300 kronor per år.

Sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall uppgår till högst 160 kr per dag.

Analys

Utfallet för de första kvartalet 2024 blev 57 miljoner kronor, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med 2023. Utgifterna för Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall har under en lång tid varit ökande. Den senaste tiden har dock denna ökningstakt mattats av. Den minskande ökningstakten för utgifterna beror på att antalet personer som har ersättningen ökar i

långsammare takt än tidigare år. Utgifterna beräknas öka väldigt svagt till och med år 2025, för att sedan börja minska. Detta då antalet personer som beräknas lämna aktivitetsersättningen på grund av att de fyller 30 år beräknas bli färre.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	229 129	229 431	226 636	221 709
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+3 685	+5 413	+7 184	+8 426
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	232 814	234 844	233 820	230 135
Differens i 1000-tal kronor	+3 685	+5 413	+7 184	+8 426
Differens i procent	+1,6	+2,4	+3,2	+3,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Föregående prognos underskattade utfallen för januari och februari med cirka 1 miljon kronor. Prognosen justeras därför upp.

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	46 605 175	50 861 495	50 505 823	50 007 123	50 483 158
Därav					
1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar	35 659 456	39 022 433	38 374 003	37 815 496	38 133 381
1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar	5 915 719	6 438 062	6 709 742	6 807 989	6 889 760
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för aktivitets- och sjukersättningar	5 030 000	5 401 000	5 422 078	5 383 638	5 460 017

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 078 567	-2 077 023	-2 898 456	-3 374 459	-3 666 955
Anslag ³	34 661 000	38 201 000	37 898 000	37 523 000	37 839 000
Tilldelade medel	33 582 433	36 123 977	34 999 544	34 148 541	34 172 045
Utfall/Prognos	35 659 456	39 022 433	38 374 003	37 815 496	38 133 381
Avvikelse från anslag	-998 456	-821 433	-476 003	-292 496	-294 381
Avvikelse från tilldelade medel	-2 077 023	-2 898 456	-3 374 459	-3 666 955	-3 961 336
Högsta anslagskredit	2 078 760	1 910 050	1 894 900	1 876 150	1 891 950
Tillgängliga medel	35 661 193	38 034 027	36 894 444	36 024 691	36 063 995
Överskridande av anslagskredit	0	988 406	1 479 559	1 790 805	2 069 386

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 39 miljarder kronor, vilket är 821 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 988 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Aktivitetsersättning kan beviljas försäkrade i åldrarna 19–29 år. Ersättningen är alltid tidsbegränsad och kan beviljas för maximalt tre år i taget. Aktivitetsersättningen kan beviljas till personer som under minst ett års tid har en nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Ersättningen kan även beviljas till personer med förlängd skolgång, som på grund av en funktionsnedsättning inte har avslutat sin utbildning på grundskole- eller gymnasienivå.

Försäkrade i åldrarna 19–65 år som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning kan ha rätt till sjukersättning. Försäkrade med sjukersättning kan dels vara personer som har beslut enligt de regler som gällde före den 1 juli 2008, dels vara personer som har beslut enligt det nya regelverket som gäller från och med den 1 juli 2008. De som omfattas av det gamla regelverket har möjlighet att arbeta enligt reglerna för steglös avräkning. Personer som beviljas sjukersättning enligt det nya regelverket omfattas istället av reglerna för vilande sjukersättning.

Aktivitets- och sjukersättningar kan betalas ut i form av inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen är 64,7 procent av den försäkrades antagandeinkomst, som är ett genomsnitt av inkomsten åren innan inträdet till aktivitets- eller sjukersättning, innan arbetsförmågan blev nedsatt. Hel garantinivå för den som är mellan 30 och 65 år motsvarar 2,78 gånger årets prisbasbelopp. För yngre varierar garantinivån mellan 2,48 och 2,73 prisbasbelopp och ökar med personens ålder. Såväl inkomstrelaterad ersättning som garantiersättning följer prisbasbeloppets utveckling. Aktivitets- och sjukersättning kan ges som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning

Analys

Sjukersättning

Antalet personer med sjukersättning har successivt minskat sedan mitten av 2005 och förväntas att fortsätta minska under prognosperioden, med undantag för 2023 och 2026, då antalet istället ökar, till följd av att den övre åldersgränsen höjs. Regeländringens effekt beskrivs mer utförligt under rubriken Höjd åldersgräns i sjukersättningen.

Under år 2023 ökade antalet personer med sjukersättning med cirka 11 000 personer och uppgick i december 2023 till ungefär 227 000 personer. I

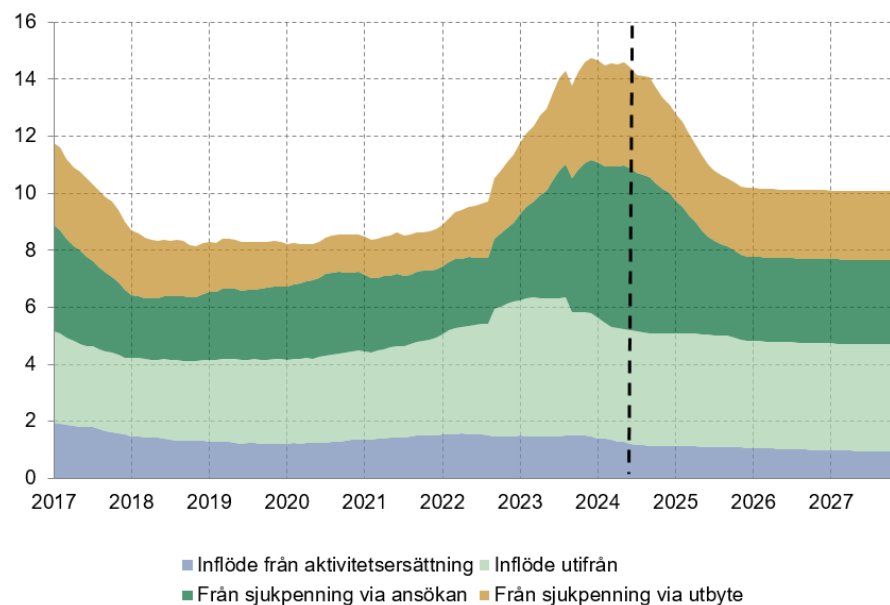
december 2024 beräknas antalet ha minskat till 217 000 personer. Framöver förväntas det att bli en minskning till 200 000 i december 2027.

Att antalet personer minskar under prognosperioden beror främst på att många som uppbär sjukersättning kommer att lämna förmånen till följd av att de uppnår högsta tillåtna ålder samt att de senaste årens förhållandevis låga nivå av nybeviljade sjukersättningar förväntas bestå under större delen av prognosperioden. Antalet nybeviljanden övergick dock till att öka under 2023 och förväntas befinna sig på en högre nivå. Främst under prognosperiodens början. Det beror dels på de nya särskilda reglerna för äldre, som beskrivs längre ned, dels på att balanser i handläggningen arbetas ned i en högre omfattning än tidigare.

Inflödet av nya personer med sjukersättning var relativt stabilt mellan 2018 och 2021 och varierade mellan 8000 – 9000 årligen, se Figur 21. År 2022 ökade inflödet till 11 000 och under 2023 påbörjades 15 500 sjukersättningar. Ökningen är framförallt en följd av regeländringar som trädde i kraft den 1 september 2022 och förklaras närmare i nästa avsnitt.

Figur 21 Inflöde Sjukersättning

Tusental R12

Särskilda regler för personer mellan 61 och 65 år

De nya reglerna för personer mellan 61 och 65 har gällt sedan den 1 september 2022. För dessa personer omfattas av särskilda regler där arbetsförmågan endast prövas mot arbeten i yrken som de har erfarenhet av samt andra lämpliga arbeten som är tillgängliga. Dessa regler kommer under prognosperioden anpassas på det sättet att intervallet förskjuts med ett år när åldersgränserna i sjukersättningen justeras, vilket beskrivs i nästa avsnitt.

Reglerna har påverkat inflödet till sjukersättningen från sjukpenningen samt inflödet till sjukersättningen utifrån. Antalet utbytesärenden har exempelvis legat på en betydligt högre nivå år 2023 än 2020 och åren dessförinnan. Gällande övergångar från sjukpenning till sjukersättning är det på längre sikt osäkert hur denna regeländring harmoniserar med de nyligen införda regeländringarna inom sjukpenningen, där både inkomsttaket höjts och bedömningsgrunderna ändrats för äldre sjukskrivna. Det kan vara så att individens incitament att gå från sjukpenning till sjukersättning försvagats, givet nämnda regeländringar inom sjukpenningen.

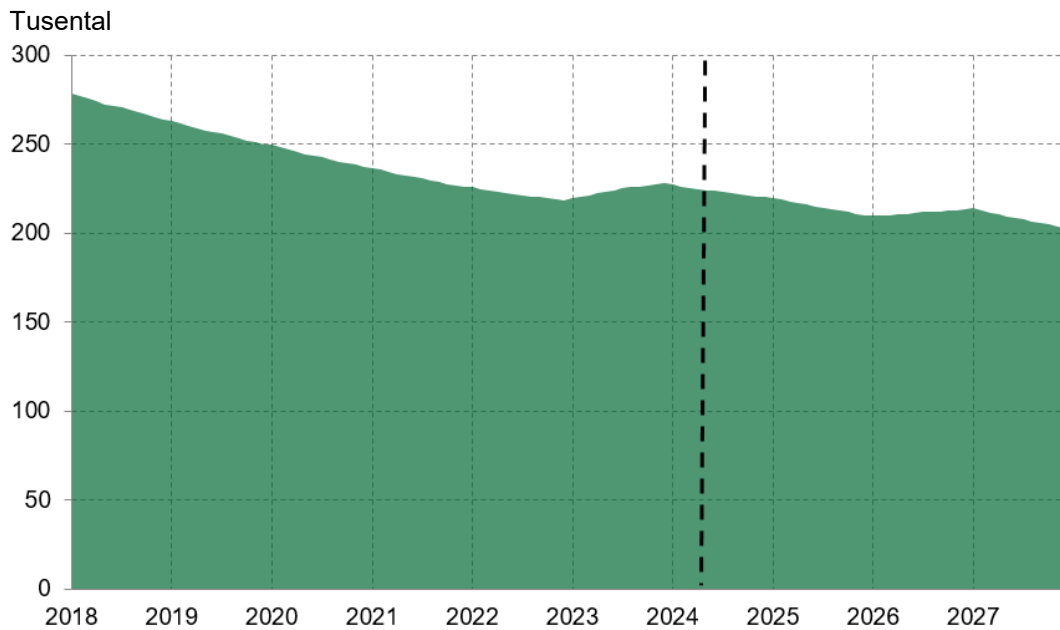
Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Ändringarna i pensionssystemet innebär att åldersgränserna i socialförsäkring anpassas.²¹ För sjukersättningen höjdes den högsta tillåtna åldern från 64 till 65 år från och med januari 2023. Sammantaget beräknas regeländringen innebära en ökning av utgifterna med ungefär 1,9 miljarder kronor år 2024. Effekten blir lite mer än dubbel jämfört med 2023 när ytterligare en ålderskohort förblir i förmånen året ut, samtidigt som prisbasbeloppet är högre för 2024. Regeländringen har inneburit att antalet personer med sjukersättning ökade under 2023. I år förväntas de istället att återgå till att minska och fortsätta att göra det framöver.

Från och med 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern, vilket innebär att den högsta tillåtna åldern höjs ytterligare, från 65 till 66 år. Effekten under 2026 och 2027 förväntas på det stora hela bli ungefär densamma som under 2023 och 2024, i fråga om antalet personer som påverkas. Hur stor påverkan blir på utgifterna beror mycket på prisbasbeloppets utveckling. Regeländringens effekt på antalet personer med sjukersättning visas i Figur 22.

²¹ DS 2019:2 Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Figur 22 Bestånd sjukersättning

Medelersättningen i sjukersättningen påverkades under 2023 av att flera personer som blev beviljade fick stora belopp utbetalt retroaktivt, se Figur 23. Det bedöms även påverka medelersättningen under första halvåret av 2024. Balanser i handläggningen bedöms sedermera bli nedarbetade och medelersättningen, uttryckt i prisbasbelopp, förväntas återgå till ungefär den nivå som rådde 2022.

Figur 23 Månadsvis medelersättning i sjukersättningen

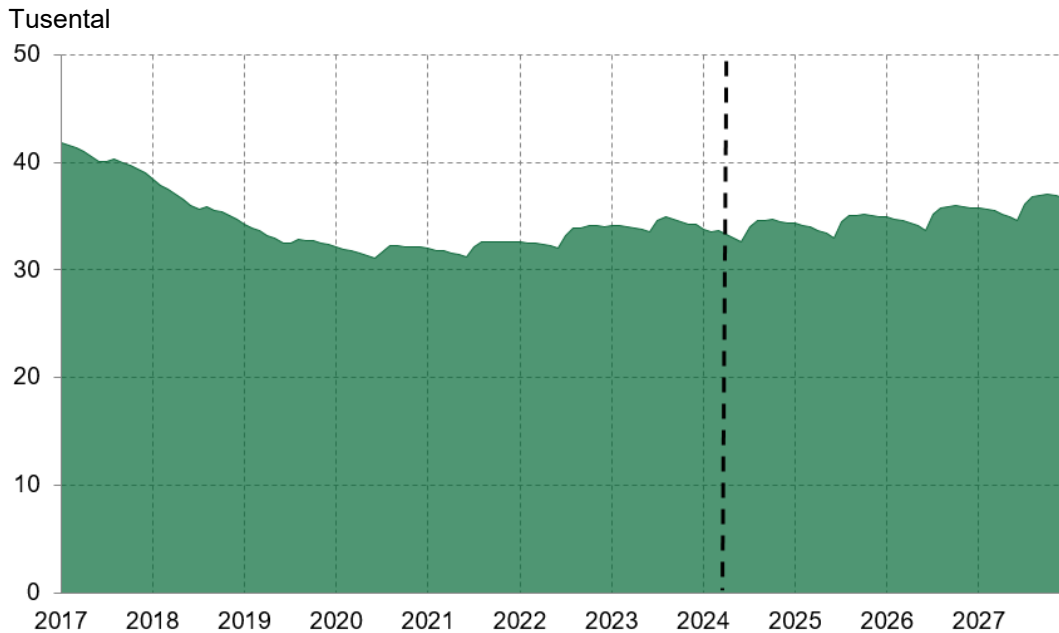
Uttryckt i prisbasbelopp

Aktivitetsersättning

Till skillnad från utvecklingen inom sjukersättningen har antalet personer med aktivitetsersättning ökat under många år. Under 2017 skedde dock ett trendbrott och antalet personer minskade med ungefär 10 000 mellan december 2016 och december 2019, se Figur 24. Antalet personer som får ersättningen har därefter ökat något och förväntas fortsätta öka i en förhållandevis långsam takt under prognosperioden. Den tidigare minskningen beror till viss del på att hel sjukersättning från och med den 1 mars 2017 kan beviljas till personer mellan 19 och 29 år. Sedan regeländringen har ungefär 3 500 personer med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga blivit beviljade sjukersättning innan de hunnit fylla 30 år. Majoriteten av övergångarna har skett under juli månad åren 2017–2021, då flertalet försäkringsperioder löpte ut. Dessa övergångar påverkar varken det samlade antalet personer med aktivitets- och sjukersättningar eller utgifterna, då ersättningen är lika stor oavsett vilken av förmånerna personen får.

Figur 24 Bestånd aktivitetsersättning

Ytterligare en orsak till att antalet personer med aktivitetsersättning minskade till och med 2019 är att inflödet minskade mellan 2015 och 2018. Det förhållandevis låga inflödet kan delvis förklaras av den rättsliga kvalitetsuppföljning som presenterades i slutet av 2016.²² Under 2019 ökade dock inflödet något och 7 400 aktivitetsersättningar påbörjades (7 procent fler jämfört med 2018). Inflödet till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga har sedan fortsatt att öka men stabiliserade sig under 2023 vid en nivå på strax över 4 000 personer. En förklaring kan vara den nya rättspraxis som ett utfall i Högsta förvaltningsdomstolen fört med sig.²³

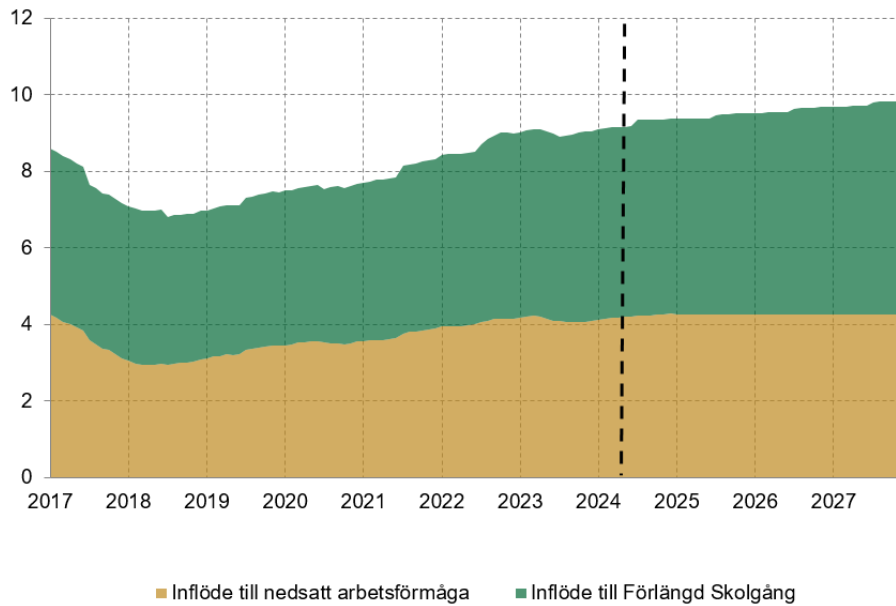
Det totala inflödet till aktivitetsersättningen ökade från 8 300 personer 2021 till 9 000 personer 2023. Ökningen mellan dessa år har dock varit aningen mer avtagande än tidigare. Under prognosperioden förväntas ett inflöde på ungefär 9 000 personer årligen.

²² Försäkringskassan. Aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Rättslig uppföljning (2016:6)

²³ HFD 2019 ref. 48 Mål: 707 – 19

Figur 25 Inflöde aktivitetsersättning

Tusental R12

Utflödet från förmånen bedöms hamna på en nivå strax under inflödet och antalet personer med aktivitetsersättning prognostiseras till ungefär 34 300 i december 2024, en ökning med ungefär 300 personer jämfört med december 2023. På lång sikt förväntas större delen av de personer som får aktivitetsersättning, men som är berättigade till sjukersättning, ha bytt förmån. I december 2027 beräknas ungefär 36 700 personer få aktivitetsersättning, se Figur 25.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	38 559 655	37 769 819	37 712 731	38 090 581
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+65 151	-515 373	-510 146
Volym- och strukturförändringar	+462 778	+539 033	+618 138	+552 946
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	39 022 433	38 374 003	37 815 496	38 133 381
Differens i 1000-tal kronor	+462 778	+604 184	+102 765	+42 800
Differens i procent	+1,2	+1,6	+0,3	+0,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet 2025, vilket höjer prognosen. För åren 2026 – 2027 är prognosen däremot sänkt, vilket minskar de förväntade utgifterna.

Volym- och strukturförändringar

Inflödet till sjukersättningen från sjukpenning blev aningen högre än prognostiserat under första kvartalet 2024, vilket påverkar utgifterna under hela prognosperioden.

Medelersättningen, som under 2023 påverkades av många stora retroaktiva utbetalningar, förväntades att minska under första kvartalet 2024. Återgången har dock skett i en långsammare takt än förväntat vilket innebär högre utgifter, främst under andra och tredje kvartalet 2024.

1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-148 526	0	0	-94 742	-112 731
Anslag ³	6 081 161	6 529 000	6 615 000	6 790 000	6 923 000
Tilldelade medel	5 932 635	6 529 000	6 615 000	6 695 258	6 810 269
Utfall/Prognos	5 915 719	6 438 062	6 709 742	6 807 989	6 889 760
Avvikelse från anslag	165 442	90 938	-94 742	-17 989	33 240
Avvikelse från tilldelade medel	16 916	90 938	-94 742	-112 731	-79 491
Högsta anslagskredit	287 308	326 450	330 750	339 500	346 150
Tillgängliga medel	6 219 943	6 855 450	6 945 750	7 034 758	7 156 419
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 6,4 miljarder kronor, vilket är 91 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar är ett skattefritt inkomstprövat tillägg. Bostadstilläggets storlek påverkas av bostadskostnaden och inkomsten. Ersättningen uppgår till 96 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ensamstående. För boendekostnader från 5 000 kronor upp till 7 500 kronor ersätts 70 procent av bostadskostnaden. Om personen är gift eller sambo räknas hälften av bostadskostnaden.

Analys

En klar majoritet av de som har bostadstillägg, har det i kombination med sjukersättning. Antalet personer med sjukersättning och bostadstilläggökade med 5,3 procent under 2023 efter att tidigare minskat. Orsaken till ökningen är att den övre åldersgränsen i sjukersättningen höjdes det året. Framöver förväntas den långsiktigt minskande trenden att fortsätta, med undantag för 2026, då åldersgränsen i sjukersättningen höjs igen. Även antalet personer med bostadstillägg i kombination med aktivitetsersättning har minskat under

en längre tid. År 2023 ökade däremot antalet mottagare av aktivitetsersättning och bostadstillägg med 3,9 procentenheter.

Det totala antalet personer med bostadstillägg har minskat de senaste åren, men i betydligt långsammare takt än vad det totala beståndet med aktivitets- och sjukersättning har gjort. Detta förklaras av att en större andel av beståndet fått bostadstillägg de senaste åren. Med anledning av höjningen av åldersgränsen i sjukersättningen år 2026, förväntas antalet mottagare av bostadstillägg stiga något under det året.

Att utgifterna för bostadstillägg ökade under 2023 jämfört med 2022, förklaras delvis av den höjda åldersgränsen i sjukersättningen som beskrivs nedan. Även det makroekonomiska läget med högre boendekostnader har haft betydelse för utgifternas utveckling. Under perioden januari – augusti 2023 inkom klart fler omräkningsärenden än vanligt och många personer blev berättigade till högre belopp.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Den högsta tillåtna åldern i sjukersättningen är höjd från 64 till 65 år sedan den 1 januari 2023. Det innebar att antalet personer med bostadstillägg ökade under 2023. Effekten av regeländringen blir procentuellt inte lika stor för bostadstillägget som den blir för förmånen sjukersättning. Det förklaras av att en förhållandevis liten andel av de äldsta som uppbär sjukersättning har det i kombination med bostadstillägg. Från och med 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern, vilket innebär att högsta tillåtna ålder höjs ytterligare, från 65 till 66 år. Effekten under 2026 förväntas på det stora hela bli ungefär densamma som under 2023.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	6 468 432	6 510 505	6 614 910	6 693 764
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+48 987	+149 432	+191 845	+193 285
Volym- och strukturförändringar	-79 357	+49 805	+1 234	+2 711
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	6 438 062	6 709 742	6 807 989	6 889 760
Differens i 1000-tal kronor	-30 370	+199 237	+193 079	+195 996
Differens i procent	-0,5	+3,1	+2,9	+2,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har sänkt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2026 – 2027, vilket innebär en höjande effekt för prognosen²⁴.

Pensionsmyndighetens prognos för boendekostnader är höjd för åren 2024 – 2025, vilket också innebär en höjande effekt för prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Effekten av förväntade hyreshöjningar förväntas komma något senare än förväntat i föregående prognos. Det innebär att utgifterna för 2024 förväntas minska något.

²⁴ Fribeloppet för beräkning av bostadstillägg indexeras mot prisbasbeloppet. Det medför att personer med enbart garantiersättning får oförändrat bostadstillägg vid en höjning av prisbasbeloppet medan de försäkrade med inkomstrelaterad ersättning får minskat bostadstillägg.

1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	1 350 433	1 467 000	1 493 000	1 453 000	1 427 000
Därav					
1:3:1					
Handikappersättningar	947 893	949 000	891 000	803 000	732 000
1:3:2					
Merkostnadsersättning	402 540	518 000	602 000	650 000	695 000

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:3:2 Merkostnadsersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-8 000	0	0
Anslag ³	425 000	510 000	630 000	723 000	833 000
Tilldelade medel	425 000	510 000	622 000	723 000	833 000
Utfall/Prognos	402 540	518 000	602 000	650 000	695 000
Avvikelse från anslag	22 460	-8 000	28 000	73 000	138 000
Avvikelse från tilldelade medel	22 460	-8 000	20 000	73 000	138 000
Högsta anslagskredit	21 250	25 500	31 500	36 150	41 650
Tillgängliga medel	446 250	535 500	653 500	759 150	874 650
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 518 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

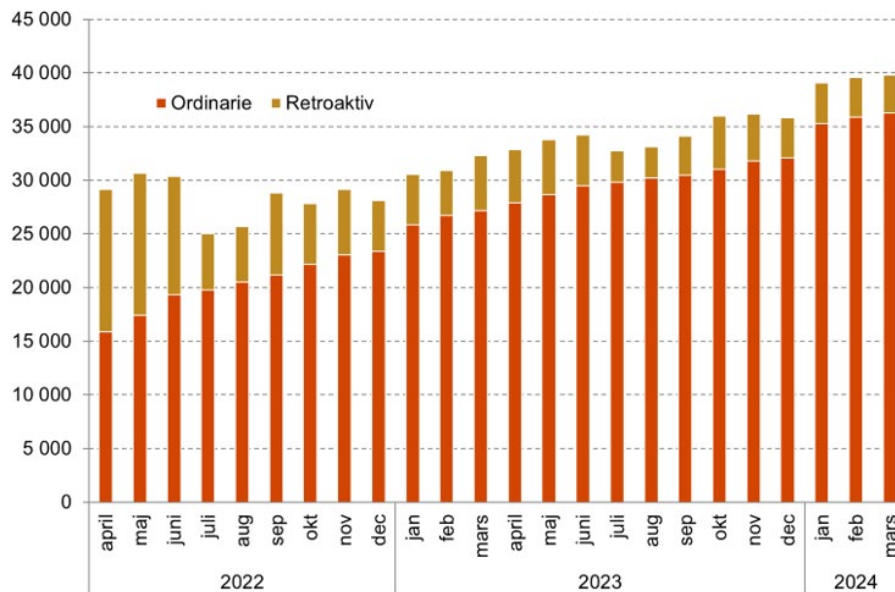
Merkostnadsersättning infördes i januari 2019. Den riktar sig till föräldrar till barn med funktionsnedsättning och vuxna med funktionsnedsättning. Endast kostnader som beror på funktionsnedsättningen kan ersättas och det finns fem ersättningsnivåer: 30, 40, 50, 60 och 70 procent av prisbasbeloppet.

Analys

Utgifterna för merkostnadsersättning drivs av antal mottagare, mottagarnas ersättningsnivåer samt prisbasbeloppet. Sedan förmånens införande i 2019 har utgifterna ökat stadigt. Utfallet för 2023 blev 403 miljoner kronor där 90 procent av utgifterna var merkostnadsersättning för vuxna. Antalet mottagare av merkostnadsersättning för vuxna har ökat till cirka 15 700 i februari 2024. Antalet mottagare av merkostnadsersättning för barn har ökat i svagare takt. I februari 2024 var antalet mottagare cirka 1 700. Den vanligaste ersättningsnivån för merkostnadsersättning för vuxna är 40 procent medan den vanligaste ersättningsnivån för merkostnadsersättning för barn är 30 procent.

Under åren 2021 och 2022 gjordes insatser för att avarbeta ärendeköer inom merkostnadsersättning. Därmed ökade de retroaktiva utbetalningarna markant under 2022. Under andra halvåret 2022 har handläggningen varit mer i fas med inflödet vilket inneburit en stabilare nivå på de retroaktiva utbetalningarna. Nedan visas diagram över utgifterna som månadsdata uppdelade i ordinarie och retroaktiva utbetalningar för perioden april 2022 till och med mars 2023.

Figur 26 Merkostnadsersättning ordinarie och retroaktiva utbetalningar. Tusental kronor, April 2022 till och med mars 2024.

Osäkerhetsanalys

Försäkringskassan har på grund av budgetläget beslutat att vidta ett antal besparingsåtgärder. Dessa kan påverka både handläggningstider och ärendeköerna negativt samt att det framöver blir en högre andel retroaktiva betalningar. Månadsprognoserna kan därför bli mer osäkra. Ytterligare effekt av besparingsåtgärderna är att försäkrade får vänta länge på beslut.

Under några veckor i mars har det varit betydligt fler ansökningsärenden. Förmodligen är det en effekt av att det uppmärksammats i en del media om möjligheten att få ersättning för medicin för behandling av obesitas (fetma). Det har tidigare fattats beslut som rör sådana ansökningar. Men de ansökningarna var få och alla blev inte beviljade ersättning. De som blev beviljade fick olika ersättningsnivåer. Det finns därför en osäkerhet kring effekten av dessa ansökningar på utgifterna.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	530 000	635 000	735 000	847 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-10 000	-9 000
Volym- och strukturförändringar	-12 000	-33 000	-75 000	-143 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	518 000	602 000	650 000	695 000
Differens i 1000-tal kronor	-12 000	-33 000	-85 000	-152 000
Differens i procent	-2,3	-5,2	-11,6	-17,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för år 2025 och sänkt den för åren 2026 och 2027. I prognosberäkningen har förändringen av prognosen för prisbasbeloppet en sänkande effekt för åren 2026 och 2027.

Volym- och strukturförändringar

Sänkning för åren 2025 – 2027 beror dels på en nedjustering beroende på att utfallen för januari till och med mars blev lägre än månadsprognoserna som lämnades till regeringen. Antalsprognosen för merkostnadsersättning för vuxna är även sänkt till följd av ändrat antagande om andelsutvecklingen (se avsnitt *Förändring av prognosmodell* nedan). Antalsprognosen avseende merkostnadsersättning för barn har justerats ner.

Förändring av prognosmodell

Antagandet om hur andelarna mottagare av merkostnadsersättning för vuxna har nu ändrats. Tidigare antagandet av antagandet att andelen ökade med skillnaden mellan andelarna för åren 2021 och 2020. Nu antas de med skillnaden mellan andelarna för åren 2022 och 2023 och andelarna ökar med avtagande takt. Andelen för 2024 ökar med 80 procent av andelsskillnaden mellan 2022 och 2023, andelen för 2025 ökar med 60 procent av andelsskillnaden mellan 2022 och 2023 och så vidare.

1:3:1 Handikappersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-15 893	-60 893	-79 893	-98 893
Anslag ³	932 000	904 000	872 000	784 000	706 000
Tilldelade medel	932 000	888 107	872 000	765 000	668 000
Utfall/Prognos	947 893	949 000	891 000	803 000	732 000
Avvikelse från anslag	-15 893	-45 000	-19 000	-19 000	-26 000
Avvikelse från tilldelade medel	-15 893	-60 893	-79 893	-98 893	-124 893
Högsta anslagskredit	46 600	45 200	43 600	39 200	35 300
Tillgängliga medel	978 600	933 307	854 707	743 307	642 407
Överskridande av anslagskredit	0	15 693	36 293	59 693	89 593

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 949 miljoner kronor, vilket är 45 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 61 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 16 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Sedan januari 2019 går det inte att ansöka om handikappersättning om den sökande inte haft det tidigare. Enligt övergångsbestämmelser är det möjligt för den som tidigare haft handikappersättning att beviljas handikappersättning i högst 18 månader till, om hans handikappersättning upphört under perioden januari 2019 – juni 2021. Handikappersättning kan beviljas för vuxna personer med nedsatt funktionsförmåga om de i sin dagliga livsföring behöver tidskrävande hjälp av någon annan, behöver hjälp för att kunna förvärvsarbeta eller har betydande merkostnader.

Handikappersättning kan beviljas till personer från och med juli månad det år hen har fyllt 19 år. Utifrån hjälpbehovets eller merkostnadernas storlek kan handikappersättning beviljas med 69 procent, 53 procent eller 36 procent av prisbasbeloppet.

Analys

Utfallet för 2023 blev 948 miljoner kronor. Det är drygt 20 miljoner kronor lägre jämfört med utfallet för 2022. Antalet mottagare av

handikappersättning har i år fortsatt att minska. I december 2023 var antalet mottagare ungefär 39 200 och i mars 2024 cirka 38 300. Antalet mottagare har minskat på alla ersättningsnivåer.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	946 000	879 000	797 000	718 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+2 000	-11 000	-10 000
Volym- och strukturförändringar	+3 000	+10 000	+17 000	+24 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	949 000	891 000	803 000	732 000
Differens i 1000-tal kronor	+3 000	+12 000	+6 000	+14 000
Differens i procent	+0,3	+1,4	+0,8	+1,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2025 och sänkt den för åren 2026 och 2027. Det har en höjande effekt för år 2025 och sänkande effekt för åren 2026 och 2027.

Volym- och strukturförändringar

Antalsprognosen har ändrats då skillnaden mellan antalet mottagare för respektive nivå i mars 2024 och mars 2023 används i beräkningen. I föregående prognos användes skillnaden för respektive nivå i december 2023 och december 2022. Det har en höjande effekt på prognosen.

1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	2 326 199	2 414 196	2 334 692	2 331 001	2 350 659
Därav					
1:4.5					
Arbetskadeliivränta	2 163 199	2 243 196	2 159 334	2 149 640	2 163 708
1:4.4 Statlig					
ålderspensionsavgift					
för arbetskadeliivränta	163 000	171 000	175 358	181 361	186 951

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:4.5 Arbetskadeliivränta

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-10 199	-49 395	-79 729	-123 369
Anslag ³	2 153 000	2 204 000	2 129 000	2 106 000	2 120 000
Tilldelade medel	2 153 000	2 193 801	2 079 605	2 026 271	1 996 631
Utfall/Prognos	2 163 199	2 243 196	2 159 334	2 149 640	2 163 708
Avvikelse från anslag	-10 199	-39 196	-30 334	-43 640	-43 708
Avvikelse från tilldelade medel	-10 199	-49 395	-79 729	-123 369	-167 077
Högsta anslagskredit	107 650	110 200	106 450	105 300	106 000
Tillgängliga medel	2 260 650	2 304 001	2 186 055	2 131 571	2 102 631
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	18 069	61 077

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 2,2 miljarder kronor, vilket är 39 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 49 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Anslagsposten innehåller utgifter för egenlivräntor, efterlevande-livräntor, särskilda hjälpmedel, begravningshjälp, sjukvård utom riket, tandvård och arbetsskadesjukpenning. Ersättningar enligt äldre lagstiftning ingår också i anslagsposten.

En försäkrad kan ha rätt till livränta om hen har fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst en femtondel till följd av en arbetsskada och om nedsättningen kan antas bestå under minst ett år. Livräntan täcker den inkomstförlust som uppkommer och kan maximalt bli 7,5 prisbasbelopp. Livräntan räknas årligen upp med ett särskilt indextal som påverkas av både KPI och inkomstindex. Indexeringen för livräntor enligt äldre lagstiftning följer endast prisbasbeloppet.

Om en person har avlidit till följd av en arbetsskada kan de efterlevande ha rätt till begravningshjälp och efterlevandelivränta.

Analys

Under en längre period har utgifterna för arbetsskadeersättningar minskat. Minskningen kan förklaras av en nedgång i beståndet eftersom antalet nya skador inte har kunnat kompensera för bortfallet av gamla skador. Inom de kommande åren förväntas en betydande del av beståndet flöda ut på grund av att de försäkrade närmar sig åldersgränsen för ersättningen. Denna nedåtgående trend dämpades dock av förändringar i pensionsreglerna gällande åldersgränsen. Åldersgränsen höjdes för år 2023 respektive år 2026, vilket minskade utflödet av beståndet för år 2023 och kommer att minska utflödet för år 2026. Det minskade utflödet av beståndet kommer att bidra till att beståndet håller sig på en relativt stabil nivå under de kommande åren.

Förutom beståndet påverkar även makroekonomiska faktorer utgifterna för ersättningarna betydligt. Mottagarnas ersättningsnivå är kopplad till konsumentprisindex (KPI) och inkomstindex. Den höga inflationen de senaste åren, särskilt under 2022 och 2023, har bidragit till mycket högre medelersättningar både för dessa år och för de kommande åren.

Osäkerhetsanalys

Inflationen var ovanligt hög under 2022 och 2023, och det finns stor osäkerhet kring hur den kommer att utvecklas framöver. Detta påverkar osäkerheten både direkt genom KPI och indirekt genom att det påverkar den framtida inkomstutvecklingen.

En annan osäkerhetsfaktor är att handläggningstiden är lång för arbetsskadelivränta, vilket leder till att ärendebalanserna fortsätter att växa både för ansökningsärenden och efterkontroller. Väntetiden för dem som ansöker om livränta är lång. Det finns också risk för att efterkontroller, när de genomförs, kan leda till stora återkrav. Försäkringskassan har redan påbörjat nya rekryteringar, men problemet kommer att bestå minst ett år till. Eftersom

både rekryteringar och arbetsutbildningar tar tid, kommer det att dröja innan de nya anställda kan vara på plats och bidra till att förbättra den ansträngande situationen.

Det senaste året har det pågått en arbetsskadeutredning, *En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring - för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet (SOU 2023:53)*, som har sett över arbetsskadeförsäkringen. Utredningen föreslår bland annat följande:

- Att de så kallade grundkraven för livränta förändras så att det blir lättare att uppfylla kravet på varaktig inkomstförlust.
- Att kravet på att inkomstförlusten ska uppgå till minst en fjärdedels prisbasbelopp per år avskaffas.
- Att en karenstid på 180 dagar från skadans skadetidpunkt införs.

Om utredningens förslag implementeras kommer detta ha en betydlig höjande effekt på utgifterna. Effekterna av förslagen har inte beaktats i den lagda prognosen.

Dessa faktorer pekar på en komplex och dynamisk situation inom arbetsskadeersättningar som kräver noggrann uppföljning och analys i framtiden.

Under denna prognosomgång har historiska prognosfel undersökts. Baserat på historiska prognosfel för arbetsskadeersättningar kan risken att tillgängliga medel överskrids 2024 uppskattas vara låg.²⁵

²⁵ Uppskattningen görs utifrån andelen historiska procentuella prognosfel på motsvarande prognoshorisont som varit stora nog att nuvarande tillgängliga medel överskrids.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	2 245 054	2 138 424	2 129 333	2 136 789
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+3 496	-11 362	-16 899
Volym- och strukturförändringar	-1 858	+17 414	+31 669	+43 817
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 243 196	2 159 334	2 149 640	2 163 708
Differens i 1000-tal kronor	-1 858	+20 910	+20 307	+26 918
Differens i procent	-0,1	+1,0	+1,0	+1,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutets prognos för konsumentprisindex har sänkts jämfört med den föregående prognosen. Som en konsekvens förväntas prisbasbeloppet också bli lägre de kommande åren. Å andra sidan har Pensionsmyndighetens prognos för inkomstindex höjts för 2025 och 2026 medan den har sänkts för 2027 jämfört med förra prognosen. Det nya makroekonomiska läget innebär totalt sett en höjning för 2025 men en sänkning för 2026 och 2027 enligt prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna under januari-mars 2024 var något lägre än förväntat enligt den förra prognosen. Med anledningen av dessa lägre utfall har prognosen för hela 2024 justerats ned något. Det är värt att notera att de låga utfallen kan vara tillfälliga till följd av höga ärendebalanser som har påverkat produktiviteten negativt. Försäkringskassan har redan påbörjat nya rekryteringar som förväntas öka volymen för 2025 och framåt.

1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	35 886	37 093	36 878	36 520	36 185
Därav					
1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	34 113	35 263	35 301	34 673	34 148
1:5.4 Statlig ålderspensionsavgift för ersättning inom det statliga personskadeskyddet	1 773	1 830	1 577	1 847	2 037

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-94	-898	-2 048	-3 457
Anslag ³	34 019	34 459	34 151	33 264	32 466
Tilldelade medel	34 019	34 365	33 253	31 216	29 009
Utfall/Prognos	34 113	35 263	35 301	34 673	34 148
Avvikelse från anslag	-94	-804	-1 150	-1 409	-1 682
Avvikelse från tilldelade medel	-94	-898	-2 048	-3 457	-5 139
Högsta anslagskredit	1 700	1 722	1 707	1 663	1 623
Tillgängliga medel	35 719	36 087	34 960	32 879	30 632
Överskridande av anslagskredit	0	0	341	1 794	3 516

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 35 miljoner kronor, vilket är 800 tusen kronor högre än anslagsbeloppet och 900 tusen kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Ersättning inom det statliga personskadeskyddet kan lämnas till

i) de som tjänstgör enligt lagen om totalförsvarsplikt, inställer sig till mönstring eller genomgår militär utbildning inom Försvarmakten som rekryter

ii) de som medverkar i räddningstjänst samt

iii) de som är intagna för vård i kriminalvårdsanstalt, förvar i häkte eller polisarrest, vård i ett hem enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare eller till dem som utför ungdomstjänst eller samhällstjänst enligt brottsbalken eller oavlönat arbete med intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Ersättningarna som betalas ut överensstämmer i stor utsträckning med arbetsskadeersättningen. Om den försäkrade har rätt till arbetsskadeersättning för sin skada, lämnas ersättning primärt från denna och anslaget för arbetsskadeersättning belastas. I de fall ersättningen blir högre genom reglerna för det statliga personskadeskyddet, betalas denna istället ut enligt det statliga personskadeskyddet.

Utgifterna för anslaget delas in i utgifter för äldre skador, skadeståndslivräntor och utgifter enligt gällande regelverk.

Analys

Riksdagen röstade i december 2020 ja till regeringens förslag om en avsevärd förmågeökning av totalförsvaret för åren 2021–2025. Försvarsbeslutet innebär en kraftig förstärkning av det militära försvaret. Den 7 mars i år blev Sverige medlem i försvarsorganisationen NATO. Regeringen har redan lovat ökade satsningar på försvaret, och utgifterna väntas uppnå till 2% av BNP redan i år²⁶. Regeringen har också meddelat att man vill öka antalet värnpliktiga från nuvarande cirka 6 000 personer per år till 8 000 personer per år från och med 2025²⁷. Det har även skett en märkbar ökning av ansökningar till Hemvärnet sedan kriget i Ukraina bröt ut. De militära satsningarna väntas ha en höjande effekt på prognosen under de kommande åren.

Förutom den betydande satsningen på det militära försvaret har regeringen också planerat att göra en stor satsning i kriminalvården under de kommande åren. En utbyggnad av kriminalvården kommer att öka antalet

²⁶ Se pressmeddelande: [Regeringens budgetsatsningar på det militära området 2024](#)

²⁷ Se pressmeddelande: [Det här är militärt försvar - Regeringen.se](#)

kriminalvårdsplatser, vilket förväntas att höja prognosen ytterligare under de kommande åren.

Den höga inflationen under de senaste åren har ökat utgifterna för framtida prognoser, eftersom medelersättningarna höjs i takt med den ökade inflationen.

Historiskt sett har utgifterna för ersättningar inom det statliga personskadeskyddet haft en nedåtgående trend. Det innebär att de nämnda faktorerna vägs mot den historiska nedåtgående trenden.

Osäkerhetsanalys

Det skärpta säkerhetsläget i Sverige innebär en mycket stor osäkerhet för prognosen. De stora militärsatsningarna väntas ha en höjande effekt på prognosen. Emellertid finns det en stor osäkerhet kring hur mycket av dessa satsningar som kommer att användas i övningar jämfört med generell beredskap, vilket har en stor påverkan på antalet skador.

En annan osäkerhetsfaktor är inflationsutvecklingen framöver. Den var ovanligt hög under 2022 och 2023 vilket ledde till att medelersättningarna höjdes vilket i sin tur påverkar utgifterna. Det finns även en stor osäkerhet kring hur medelersättningarna kommer att utvecklas framöver.

Under denna prognosomgång har historiska prognosfel undersökts. Baserat på historiska prognosfel för ersättningar inom det statliga personskadeskyddet kan risken att tillgängliga medel överskrider 2024 uppskattas vara 22 procent.²⁸ Med samma metod kan risken att tillgängliga medel överskrider 2025 uppskattas vara 56 procent.

²⁸ Uppskattningen görs utifrån andelen historiska procentuella prognosfel på motsvarande prognoshorisont som varit stora nog att nuvarande tillgängliga medel överskrider.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	34 469	34 151	33 264	32 466
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+794	+1 150	+1 409	+1 682
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	35 263	35 301	34 673	34 148
Differens i 1000-tal kronor	+794	+1 150	+1 409	+1 682
Differens i procent	+2,3	+3,4	+4,2	+5,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna under januari-mars 2024 var högre än förväntat enligt föregående prognos. Uppjusteringar baserade på den höga utfallen samt stora satsningar i försvaret samt i kriminalvården.

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	1 394 232	1 467 804	1 412 804	1 396 804	1 396 804
Därav					
1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund	337 932	338 804	338 804	338 804	338 804
1:6.4 Medicinsk service	55 821	55 000	0	0	0
1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd	78 490	114 000	114 000	114 000	114 000
1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar	209 779	244 000	244 000	244 000	244 000
1:6.10 Bidrag till hälso- och sjukvården	12 210	16 000	16 000	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Tilldelade medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Utfall/Prognos	337 932	338 804	338 804	338 804	338 804
Avvikelse från anslag	1 068	196	196	196	196
Avvikelse från tilldelade medel	1 068	196	196	196	196
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 339 miljoner kronor, vilket är 200 tusen kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Finansiell samordning bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, en eller flera regioner samt en eller flera kommuner. Syftet med den finansiella samordningen är att göra det möjligt att identifiera individernas totala behov av rehabilitering, vilket kan vara svårt för en enskild aktör. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Anslaget finansierar bidrag till samordningsförbunden och Försäkringskassans administrativa kostnader till följd av arbetet med samordningsförbundens verksamhet.

Analys

Utfallet under 2023 blev cirka 338 miljoner kronor, vilket är 3,3 miljoner (1 procent) högre än år 2022. Utfallet för första kvartalet 2024 var 439 tusen kronor mindre än förväntat, vilket motsvarar 41 procent av den förväntade summan. Eftersom utbetalningar görs med en viss regelbundenhet, är felet endast en förskjutning av utgifterna.

Alla fyra parterna; Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna och regionerna, måste arbeta för att frigöra resurser och identifiera individer som har behov av insatser som finansieras av samordningsförbunden, för att förbunden ska nå målgruppen och inte skapa ett högt eget kapital.

Försäkringskassan följer utvecklingen av verksamheten inom Arbetsförmedlingen, kommuner och regioner och hur den påverkar samverkan genom samordningsförbund.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024.

1:6.4 Medicinsk service

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	55 821	55 000	0	0	0
Tilldelade medel	55 821	55 000	0	0	0
Utfall/Prognos	55 821	55 000	0	0	0
Avvikelse från anslag	0	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	0	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	55 821	0	0	0	0
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Bakgrundsfakta

Bidrag kan ges till anordnare av företagshälsovård för köp av medicinsk service. Med medicinsk service avses undersökning och analys inom laboratoriemedicin, radiologi samt klinisk fysiologi, som utgör ett led i bedömningen av en anställds arbetsförmåga.

Analys

Utgifterna för anslagsposten 2024 uppgår till 55 miljoner kronor och avser kostnader som uppstått under 2023, vilket motsvarar tilldelade medel. Regeringen har omfördelat medel från anslagsposterna 1:6 ap 8 med 35 miljoner kronor och 1:6 ap 9 med 20 miljoner kronor. Beloppen är anslagssparande från 2023 för respektive anslagspost.

Regeringen bedömer att bidraget inte har någon avgörande betydelse för arbetsgivares benägenhet att betala för medicinsk service. Bidraget för medicinsk service upphör från och med 2024.

1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Tilldelade medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Utfall/Prognos	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Avvikelse från anslag	0	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	0	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 700 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska i samverkan se till att fler personer ges nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete. Sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning ska så tidigt som möjligt få tillgång till insatser inom ramen för myndigheternas rehabiliteringssamverkan för att utveckla eller återfå arbetsförmågan och därmed kunna återgå i, eller få, arbete. Personerna i fråga ska ges individuellt anpassade förutsättningar för övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen och myndigheternas samverkan ska bidra till att förhindra att individer förlorar sin sjukpenninggrundande inkomst i anslutning till övergången mellan myndigheterna.

Analys

Under 2023 blev utfallet 700 miljoner kronor. Det är cirka 57,5 miljoner kronor (9 procent) mer jämfört med 2022. Under den första kvartalet 2024 betalades det ut ca 144,5 miljoner kronor vilket är 21 procent av anslaget.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024.

1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	133 179	114 000	114 000	130 000	130 000
Tilldelade medel	133 179	114 000	114 000	130 000	130 000
Utfall/Prognos	78 490	114 000	114 000	114 000	114 000
Avvikelse från anslag	54 689	0	0	16 000	16 000
Avvikelse från tilldelade medel	54 689	0	0	16 000	16 000
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	133 179	114 000	114 000	130 000	130 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 114 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Enligt regleringsbrev för budgetår 2024 framgår att anslagsbehållning om 35 miljoner kronor för Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd ska användas för att täcka anslagsbehovet för anslagspost 10.1:6.4. Detta belopp är dock inte inkluderat i inläst ingående överföringsbelopp för 2024 i tabellen ovan.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivare kan få statligt bidrag för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete. Bidraget kan täcka utgifter för att utreda, planera, initiera, genomföra och följa upp arbetsplatsinriktade åtgärder. Syftet med bidraget är att förebygga sjukfall och att öka arbetstagares möjligheter att återgå i arbete vid pågående sjukfall, genom att stödja arbetsgivare att vidta tidiga och anpassade åtgärder. Bidrag lämnas till arbetsgivare för halva det belopp som denne har betalat för ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd av godkänd anordnare, dock med högst 10 000 kronor för en arbets-tagare och med högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år.

Analys

Även om bidraget funnits länge, är det relativt få små företag som söker, trots att det kan göra skillnad för både hälsa och ekonomi. Under maj–juni 2023 genomförde Försäkringskassan en informationskampanj, som riktade sig till små och medelstora företag. Syftet var att öka kännedomen om bidraget med målet att fler ska söka. Merparten av ansökningarna väntades komma tidigast i juni 2024. Utfallet för första kvartalet 2024, på 30 miljoner kronor, var lägre än under motsvarande period 2023 och cirka 40 procent lägre än förväntat.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024.

1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Tilldelade medel	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Utfall/Prognos	209 779	244 000	244 000	244 000	244 000
Avvikelse från anslag	34 221	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	34 221	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 244 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Enligt regleringsbrev för budgetår 2024 framgår att anslagsbehållning om 20 miljoner kronor för Försäkringsmedicinska utredningar ska användas för att täcka anslagsbehovet för anslagspost 10.1:6.4. Detta belopp är dock inte inkluderat i inläst ingående överföringsbelopp för 2024 i tabellen ovan.

Bakgrundsfakta

När det behövs för bedömningen av rätt till ersättning får Försäkringskassan begära att den försäkrade genomgår en utredning enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar. Från och med den 1 januari 2019 är aktivitetsförmågeutredning (AFU) den enda utredningsform som Försäkringskassan kan begära. Förutom att finansiera bidrag till regionerna används anslaget även till att finansiera Försäkringskassans kostnader för att utveckla metoden för aktivitetsförmågeutredningar och för att tillhandahålla utbildningar till personal som ska utföra försäkringsmedicinska utredningar.

Analys

Utfallet för 2023 blev 210 miljoner kronor, vilket är 11 miljoner kronor (5 procent) högre än år 2022. Utfallet för första kvartalet 2024 blev 66,5 miljoner kronor, vilket är ca 20 procent lägre än förväntat och är 27 procent av anslaget. Även om ersättningsbeloppen per utredning har ökat med 15

procent från 2024, förväntas det inte påverka prognosen. Det beror på att skillnaden mellan utfallet för 2023 och prognosen för 2024 ligger på cirka 16 procent. Anslaget bedöms förbrukats i sin helhet för år 2024.

Osäkerhetsanalys

Den lagda prognosen är osäker, eftersom det finns en eftersläpning i regionernas begäran om ersättning. Det finns inte någon tidsgräns då regionerna måste begära ersättning efter att de levererat en utredning. Försäkringskassan för dock en löpande dialog med regionerna för att detta ska ske så skyndsamt som möjligt.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024.

1:6.10 Bidrag till hälso- och sjukvården

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	16 000	16 000	16 000	0	0
Tilldelade medel	16 000	16 000	16 000	0	0
Utfall/Prognos	12 210	16 000	16 000	0	0
Avvikelse från anslag	3 790	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	3 790	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	16 000	16 000	16 000	0	0
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 16 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Regeringen ingick under år 2023 en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om fortsatt digital överföring av läkarintyg. Överenskommelsen gäller för åren 2023–2025 och medlen ska användas till att befintligt digitalt system för elektronisk informationsöverföring mellan regionerna och Försäkringskassan underhålls, och vid behov utvecklas, till dess att en sammanhållen intygshantering finns på plats.

Analys

En överenskommelse mellan regeringen och SKR tecknades i oktober 2023 om upp till 16 miljoner kronor per år. Den innebar att SKR och Försäkringskassan skulle ta fram och redovisa en gemensam utvecklingsplan för medlen till regeringen (vilket gjordes 1 november 2023), att SKR skulle redovisa medelsanvändning till Försäkringskassan (vilket gjordes 1 november 2023) och att Försäkringskassan skulle betala ut medlen till SKR (vilket gjordes 1 december 2023). Motsvarande redovisning och utbetalning ska göras under 2024 och 2025. Utbetalningen för 2024 planeras ske vid ett tillfälle i december.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024.

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-59 518	-59 519
Anslag ³	1 609 604	2 308 180	1 341 972	0	0
Tilldelade medel	1 609 604	2 308 180	1 341 972	-59 518	-59 519
Utfall/Prognos	1 527 844	2 101 050	1 401 490	1	1
Avvikelse från anslag	81 760	207 130	-59 518	-1	-1
Avvikelse från tilldelade medel	81 760	207 130	-59 518	-59 519	-59 520
Högsta anslagskredit	40 480	115 409	67 098	0	0
Tillgängliga medel	1 650 084	2 423 589	1 409 070	-59 518	-59 519
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	59 519	59 520

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 2,1 miljarder kronor, vilket är 207 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Ersättning för höga sjuklönekostnader är en kompensation för den del av sjuklönekostnaden som överstiger en viss andel av arbetsgivarens totala lönekostnad. Syftet med ersättningen är att minska den börda som arbetsgivarens sjuklönekostnader kan utgöra. Det är särskilt de mindre arbetsgivarna med höga sjuklönekostnader som ska avlastas.

Till följd av coronapandemin beslutade regeringen att kompensera alla arbetsgivare för sina förhöjda sjuklönekostnader under delar av 2020–2022. Detta skedde i flera steg. Sammanlagt höjdes anslaget till 21 miljarder kronor för år 2020, 20 miljarder kronor för 2021 och 13 miljarder kronor för 2022.

Analys

Utgifterna för ersättning av höga sjuklönekostnader ökade markant i början av pandemin, från drygt 1 miljard kronor 2019 till 18 miljarder kronor 2020. Under åren 2021 och 2022 var det fortsatt förhöjda nivåer och utgifterna uppgick till 14 respektive 12 miljarder kronor. Den betydande ökningen av

utgifterna förklaras av regeringens beslut att temporärt ersätta arbetsgivare för hela eller stora delar av sjuklönekostnaderna under pandemin. Under pandemin betalades ersättningen ut samma år som den nyttjades. Från april till december 2022 betalades ersättningen till största delen istället ut året efter, vilket liknar regelverket före pandemin. Från år 2023 var regelverket detsamma som gällde innan pandemin, vilket innebär att en del av ersättningarna betalades ut som förskott.

Regeländringarna under pandemin har lett till att utgiften för 2023 beräknas utifrån arbetsgivarnas lönekostnader och sjuklönekostnader för perioden april – december 2022. För 2024 och framåt beräknas utgiften för hela det föregående året, det vill säga enligt samma regler som innan pandemin. Baserat på företagens uppgifter för 2023 från Skatteverket gjorde Försäkringskassan ett estimat i mars 2024 som gav ett utfall på 2,1 miljarder kronor.

Ersättning för höga sjuklönekostnader planeras att avskaffas.²⁹ Förmånen kommer inte att kunna utges för kostnader för sjuklön som redovisats i arbetsgivardeklarationer efter redovisningsperioden juni 2024. Eftersom utbetalning sker året efter redovisning av arbetsgivardeklarationer förväntas huvuddelen av utbetalningarna ske under 2025.

Det bör noteras att det finns en risk för eventuella fördröjningar i utbetalningar samt att återkrav eller retroaktiva utbetalningar kan uppstå upp till sex år efter att förmånen upphört. Uppgifter i en arbetsgivardeklaration kan nämligen ändras upp till sex år efter det kalenderår som uppgiften hänför sig till (26 kap. 40 § andra stycket skatteförfarandelagen [2011:1244]). Detta innebär att bidrag kan komma att betalas ut och återkrävas fram och med 2031, och att det är oklart om det totalt kommer att vara en negativ eller positiv post. Med hänsyn till dessa faktorer är prognosen inte borttagen för 2026 och 2027, utan har satts till nära noll.

²⁹ [Budgetpropositionen för 2024, Prop. 2023/24:1](#)

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognos-belopp	2 016 519	1 341 972	1	1
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+84 531	+59 518	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 101 050	1 401 490	1	1
Differens i 1000-tal kronor	+84 531	+59 518	0	0
Differens i procent	+4,2	+4,4	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

En uppjustering av prognoserna för 2024 samt 2025 har gjorts på grund av att vi tror att det är flera arbetsgivare kommer att få ersättning jämfört med vad som antogs i beräkningen i föregående prognos.

2:1 Förvaltningsmedel

2:1 Förvaltningsmedel

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	79 847	-473 429	-894 147	-894 147	-894 147
Anslag ³	9 276 970	9 576 282	9 930 446	10 221 107	10 418 187
Tilldelade medel	9 356 817	9 102 853	9 036 299	9 326 960	9 524 040
Utfall/Prognos	9 830 246	9 997 000	9 930 446	10 221 107	10 418 187
Avvikelse från anslag	-553 276	-420 718	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	-473 429	-894 147	-894 147	-894 147	-894 147
Högsta anslagskredit	556 618	574 576	297 913	306 633	312 545
Tillgängliga medel	9 913 435	9 677 429	9 334 212	9 633 593	9 836 585
Överskridande av anslagskredit		319 571	596 234	587 514	581 602
Anslagssparande/ Anslagskredit (-)	-5,1%	-9,3%	-9,0%	-8,7%	-8,6%

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Prognosen för 2024 beräknas till 9 997 miljoner kronor, vilket är 421 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 91 miljoner lägre än den som lämnades i februari. Prognosen innebär att anslagskrediten överskrids med 320 miljoner kronor. Prognosen för 2025 och framåt är inte justerad i enlighet med lämnat budgetunderlag 2025–2027 (FK 2023/026727) med behov om 1 292 miljoner för 2025, 1 373 miljoner för 2026 samt 1 420 miljoner för 2027.

Om Vårändringsbudgetens förslag på en ökning av anslaget med 449 miljoner kronor räknas med skulle anslaget för 2024 bli 10 025 miljoner kronor att jämföra med prognos på 9 997, dvs ekonomin skulle vara i balans för 2024. Vi skulle ändå lämna året med ett underskott på 445 miljoner kronor vilket helt och hållet härrör från 2023 års underskott. Givet att VÅB-tillskottet är varaktigt innebär det att prognosen för 2025 skulle bli ca 10 245 miljoner kronor givet en anslagskredit på 3%. Prognossifforna är exklusive lämnad budgetunderlag 2025–2027.

Bakgrundsfakta

Försäkringskassans förvaltningsanslag var under perioden 2019–2021 i stort sett oförändrat. Därefter har anslaget minskat med cirka 21 procent i 2023 års prisnivå. Under tiden har myndighetens kostnader ökat, bland annat till följd av att ytterligare uppgifter och uppdrag har tillkommit utan eller med otillräcklig finansiering. Dessutom har samhället i stort haft stora kostnadsökningar. Sammantaget kommer vi vid utgången av 2024 att minska vår totala förvaltningskapacitet. Detta påverkar handläggningstider i ett antal förmåner och försäkringar, vår utvecklingsverksamhet och sist men inte minst våra möjligheter att upprätthålla servicenivåer gentemot allmänheten.

Analys

De besparingsåtgärder myndigheten hittills har vidtagit omfattar allmänna besparingar avseende bland annat resor, konferenser, övertid, utbildning och sänkt utvecklingskapacitet. Myndigheten prövar samtliga rekryteringar för att gå från nuvarande 13 440 anställda till ca 13 000 i utgången av 2024 (från 14 777 anställda juni 2023) samtidigt som vi fortsatt har reducerat nyttjandet av tillfälligt anställd för att rikta rekryteringarna till de mest angelägna behoven i den handläggande verksamheten. Det pågår en översyn av lokalbehovet och möjligheterna att samlokalisera på orter där myndigheten idag har mer än ett kontor.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen avseende 2024 är 91 miljoner lägre jämfört med föregående prognos (10 088 miljoner kronor) som lämnades till regeringen i februari 2024.

Tabell 2 (tusentals kronor)

	2023 ¹	2024	2025	2026	2027
Föregående prognosbelopp	9 820 600	10 088 000	10 488 000	10 099 000	10 617 000
Överföring till/från andra anslagsposter	0	0	0	0	0
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	0	0	0	0
Volym- och strukturförändringar	0	0	0	0	0
Regelförändringar	0	0	0	0	0
Övrigt	9 646	-91 000	-557 554	122 107	-198 813
Ny prognos*	9 830 246	9 997 000	9 930 446	10 221 107	10 418 187
Differens	9 646	-91 000	-557 554	122 107	-198 813
Differens i procent	0,1%	-0,9%	-5,3%	1,2%	-1,9%

** Prognos överskrider tillgängliga medel och är ej rapporterad i HERMES.

Försäkringskassan har även noterat de sänkta anslagsnivåerna för 2025 och framåt efter justering av PLO med 166 miljoner kronor för planeringsperioden, vilket försämrar myndighetens ekonomiska förutsättningar ytterligare. Prognosen för 2025 och framåt är inte justerad i enlighet med lämnat

budgetunderlag 2025–2027 (FK 2023/026727) med behov om 1 292 miljoner för 2025, 1 373 miljoner för 2026 samt 1 420 miljoner för 2027.

Skillnaden mellan nuvarande och föregående prognos 2024 består i huvudsak av resultat av de åtgärder som pågår inom myndigheten för att anpassa verksamheten efter rådande ekonomiska förutsättningar.

Handläggningen av flera förmåner är fortfarande mycket ansträngd. Vi ser att antalet anställda och nedlagd tid i handläggningen minskar, samtidigt som kostnaden för handläggande personal ökar. Det sker kontinuerligt omfördelning av våra handläggande resurser för att matcha behovet i våra förmåner. Verksamheten har infört avsteg och förenklingar i handlägningsprocessen i flera av våra försäkringar. Detta är av tvingande orsaker för att korta handläggningstiderna, då resurserna inte räcker till. I realiteten innebär det en ambitionssänkning inom flera delar av verksamheten eftersom vi behöver prioritera de förmåner och ersättningar som står för en stor andel av många försäkrades försörjning, som exempelvis assistansersättning, föräldrapenning och sjukersättning. Det innebär att andra förmåner och ersättningar behöver stå tillbaka med ökande ärendebalanser och betydligt längre handläggningstider som följd.

Försäkringskassan har tillfört delar av verksamheten mer medel utöver den tilldelning som erhållits i regleringsbrevet för att klara vårt grunduppdrag. De besked Försäkringskassan har gällande finansiering för perioden 2025 och framåt tvingar oss att även fortsatt behöva sänka ambitionen gällande handläggningstider och ärendebalanser, vilket kommer drabba den enskilde.

Konsekvenserna av myndighetens ekonomiska förutsättningar blir betydande i hela organisationen. Handläggningstider ökar, vår utvecklingsverksamhet bromsas in och tydliga försämringar sker vad gäller tillgänglighet och service.

Exempel på konsekvenser i verksamhetens ärendehandläggning som vi ser redan idag:

- **Aktivitetsersättning** (vid förlängd skolgång). Väntetiden för den enskilde blir lång och unga personer står utan ersättning.
- **Aktivitetsersättning** (vid nedsatt arbetsförmåga). Arbetet som ska göras för den enskilde under tid med ersättning prioriteras ner och vi kommer inte kunna genomföra gemensamma kartläggningar enligt plan. Vi brister därmed i att erbjuda unga det stöd de har rätt till kopplat till att få eller återfå sin arbetsförmåga.
- **Merkostnadsersättning**. De enskilda måste vänta länge på sina beslut. Om inga tidsbestämda omprövningar görs ökar risken för att vi inte upptäcker ändrade förhållanden vilket kan leda till bristande kvalitet i beslut och att felaktig ersättning betalas ut.

- **Omvårdnadsbidrag.** De enskilda måste vänta länge på sina beslut. Om inga tidsbestämda omprövningar görs ökar risken för att vi inte upptäcker ändrade förhållanden vilket kan leda till bristande kvalitet i beslut och att felaktig ersättning betalas *ut*.
- **Bostadstillägg.** Den enskilde som ansökt om förmånen eller som behöver få ersättningen omräknad får vänta länge på beslut. Det finns också risk för felaktiga utbetalningar när omräkningar av bostadstillägget inte hinns med i den utsträckning som de borde.
- **Återbetalning.** En minskad bemanning får negativa konsekvenser för myndighetens arbete mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott, i form av färre beslutade återkrav, höga ärendebalanser och långa handläggningstider. Prognosen visar att om ingen återrekrytering görs kommer ärendebalanserna vara de högsta på 10 år i december 2024. Den lägre kapaciteten innebär att vi inte kommer att kunna kräva tillbaka cirka 550 miljoner kronor jämfört med den kapacitet vi hade innan besparingsåtgärderna.
- **Försäkringstillhörighet.** Långa handläggningstider leder till för lång väntan på förmånsbeslut för personer där försäkringstillhörigheten behöver utredas först.
- **Arbetskadeliivränta.** Ärendebalansen består både av ansöknings- och efterkontrollärenden. Väntetiden för den som ansökt om livränta är lång. Det finns också risk för att efterkontrollerna, när de genomförs, leder till stora återkrav.
- **Internationell vård.** De försäkrade får vänta alltför länge på beslut och ersättning. Detta skapar merarbete för Försäkringskassan då de försäkrade hör av sig för att höra hur det går med ärendet. Även antalet begäran om avgörande genom dröjsmålstalan ökar.
- **Underhållsstöd.** De försäkrade, som redan utgör en ekonomiskt utsatt grupp, får vänta länge på beslut.

Myndigheten står nu inför ett vägval. Antingen ska Försäkringskassans förvaltning av befintliga uppdrag och dess förmåga att ta sig an nya uppgifter säkerställas och utvecklas. I så fall behöver betydande resurser tillföras verksamheten de närmaste åren. Eller så ska myndighetens kapacitet skalas ner för att varaktigt rymmas inom de finansiella ramar som regering och riksdag beslutat eller aviserat. Försäkringskassans roll och uppdrag behöver då krympas i motsvarande grad.

Försäkringskassan är en central myndighet som vi uppfattar förväntas innehålla en förmåga att omhänderta nya politiska initiativ och oförutsedda uppgifter som uppkommer på grund av till exempel störda förhållanden i samhället. Alla samhällskritiska förvaltningsmyndigheter ska kunna fullgöra sina ordinarie kärnuppgifter genom hela hotskalan. Det kan tyckas särskilt angeläget i det allvarliga säkerhetspolitiska läge som Sverige befinner sig i.

En sådan förmåga förutsätter naturligtvis att verksamheten är robust och fungerar väl redan under fredstida förhållanden. För Försäkringskassans del kräver detta en långsiktigt mer stabil finansiering och balans mellan myndighetens uppdrag och tilldelade resurser.

I budgetunderlaget som lämnats 1 mars för planeringsperioden 2025–2027 framgår myndighetens finansieringsbehov.

Behov i lämnat budgetunderlag

Miljoner kronor

Verksamhet	Varaktig	Tillfällig 2025	Varaktig	Tillfällig 2026	Varaktig	Tillfällig 2027
Sjukförsäkringen	196	0	211	0	180	0
Aktivitetsersättning och bostadstillägg	49	0	49	0	54	0
Stärkt rätt till assistans	0	65	0	0	0	0
Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning	241	0	241	0	241	0
Tillfällig föräldrapenning	34	0	34	0	34	0
Etableringsjobb	25	4	41	3	51	0
Statligt personskadeskydd (LSP)	13	0	14	0	10	0
Civilt försvar och operativ förmåga	290	10	397	13	453	28
Utbetalningsmyndigheten	0	0	12	0	0	0
Felaktiga utbetalningar och kontrollarbete	139	26	139	17	137	17
Digitalisering	20	70	20	70	20	100
Digital post	21	0	21	0	20	0
SSSID - en permanent lösning	12	0	12	0	12	0
Single digital gateway (SDG)	3	4	5	6	6	7
Förstärkt forskning och utveckling	20	0	20	0	20	0
Lokalbehov	10	40	10	40	10	20
Summa	1 073	219	1 224	149	1 248	172

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:1 Barnbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	32 971 429	32 754 532	32 660 483	32 508 279	32 446 456
Därav					
1:1.1 Allmänt barnbidrag	29 040 941	28 866 697	28 774 782	28 642 446	28 449 796
1:1.2 Flerbarnstillägg	3 626 576	3 570 729	3 560 593	3 537 612	3 646 973
1:1.3 Förlängt barnbidrag	278 392	288 681	296 094	298 337	318 906
1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån	25 520	28 425	29 014	29 884	30 781

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Generellt för alla anslagsposter inom barnbidrag gäller oförändrade prognosen för 2025–2027 sedan den prognos som Försäkringskassan levererade i februari. Prognosen för 2024 har justerats ned med anledningen av utfallet för första kvartalet 2024. Att prognoserna behålls oförändrade för 2025–2027 beror på att dessa är beroende på SCB:s befolkningsprognoser och vi har inte fått nya prognoser från dem.

1:1.1 Allmänt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	29 350 678	29 132 910	28 774 782	28 642 446	28 449 796
Tilldelade medel	29 350 678	29 132 910	28 774 782	28 642 446	28 449 796
Utfall/Prognos	29 040 941	28 866 697	28 774 782	28 642 446	28 449 796
Avvikelse från anslag	309 737	266 213	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	309 737	266 213	0	0	0
Högsta anslagskredit	1 467 623	1 456 645	1 438 739	1 432 122	1 422 489
Tillgängliga medel	30 818 301	30 589 555	30 213 521	30 074 568	29 872 285
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 28,9 miljarder kronor, vilket är 266 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Allmänt barnbidrag betalas ut för barn från och med månaden efter barnets födelse. Allmänt barnbidrag är 1 250 kronor i månaden per barn och är skattefritt. Föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i Sverige till och med det kvartal då barnet fyller 16 år.

Analys

Allmänt barnbidrag står för en betydande del, närmare bestämt 88 procent, av de totala utgifterna för barnbidrag i sin helhet. Utgifterna för allmänt barnbidrag påverkas av antalet barn i åldrarna 0–16 år i befolkningen. Under det senaste året har utgifterna minskat till följd av en nedgång i antalet nyfödda barn. Enligt SCB:s befolkningsprognos förväntas antalet spädbarn minska i framtiden vilket har en sänkande effekt på prognosen framåt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	28 899 847	28 774 782	28 642 446	28 449 796
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-33 150	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	28 866 697	28 774 782	28 642 446	28 449 796
Differens i 1000-tal kronor	-33 150	0	0	0
Differens i procent	-0,1	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för det allmänna barnbidraget under första kvartalet 2024 blev 33 miljoner kronor lägre vilket är 0,5 procent mindre än den prognos som lämnades i februari. Prognosen lämnas oförändrad sett över hela prognoshorisonten.

1:1.2 Flerbarnstillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	3 721 730	3 627 148	3 560 593	3 537 612	3 646 973
Tilldelade medel	3 721 730	3 627 148	3 560 593	3 537 612	3 646 973
Utfall/Prognos	3 626 576	3 570 729	3 560 593	3 537 612	3 646 973
Avvikelse från anslag	95 154	56 419	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	95 154	56 419	0	0	0
Högsta anslagskredit	186 086	181 357	178 029	176 880	182 348
Tillgängliga medel	3 907 816	3 808 505	3 738 622	3 714 492	3 829 321
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 3,6 miljarder kronor, vilket är 56 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som får allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp för två eller fler barn får också flerbarnstillägg. Flerbarns-tillägget höjdes från och med 1 januari 2017 med 126 kronor per månad för det tredje barnet. Flerbarnstillägget är 150 kronor per månad för andra barnet, 580 kronor för det tredje barnet, 1 010 kronor för det fjärde barnet. Från och med det femte barnet lämnas 1 250 kronor för varje ytterligare barn.

Analys

Under första kvartalet 2024 minskade utgifterna för flerbarnstillägget jämfört med samma period föregående år med 31 miljoner kronor (-3 procent). Detta är större minskningen än mellan 2023 och 2022, som låg på 1 procent.

Minskningen beror på att antalet barn i befolkningen blir färre för varje år enligt SCB:s befolkningsprognos under hela prognosperioden (2024–2027).

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	3 583 575	3 560 593	3 537 612	3 646 973
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-12 846	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	3 570 729	3 560 593	3 537 612	3 646 973
Differens i 1000-tal kronor	-12 846	0	0	0
Differens i procent	-0,4	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Under första kvartalet 2024 underskattades utgifterna med 13 miljoner kronor, vilket motsvarar 1,4 procent av vad som prognostiserades i februari. Prognosen lämnas oförändrad sett över hela prognoshorisonten.

1:1.3 Förlängt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-8 823	-8 823	-8 823
Anslag ³	284 317	279 858	296 094	298 337	318 906
Tilldelade medel	284 317	279 858	287 271	289 514	310 083
Utfall/Prognos	278 392	288 681	296 094	298 337	318 906
Avvikelse från anslag	5 925	-8 823	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	5 925	-8 823	-8 823	-8 823	-8 823
Högsta anslagskredit	14 215	13 992	14 804	14 916	15 945
Tillgängliga medel	298 532	293 850	302 075	304 430	326 028
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 289 miljoner kronor, vilket är 9 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Från och med kvartalet efter att barnet fyller 16 år kan föräldern få så kallat förlängt barnbidrag så länge barnet går i grundskolan eller motsvarande. Förlängt barnbidrag betalas även ut för barn som går i gymnasiesärskola eller specialskola.

Det finns ingen övre åldersgräns för rätten till förlängt barnbidrag. Bidraget är detsamma som för det allmänna barnbidraget på 1 250 kronor per barn och månad och betalas ut till och med den månad barnet slutför den utbildning som gett rätt till förlängt barnbidrag eller avbryter studierna.

Analys

De som får förlängt barnbidrag kan kategoriseras i två huvudsakliga grupper. Den första och största gruppen utgörs av ungdomar som fyller 16 år under första kvartalet varje år. Istället för det allmänna barnbidraget får de förlängt barnbidrag fram till dess att de avslutar grundskolan. Den andra gruppen består av ungdomar och unga vuxna som av olika skäl fortsätter att gå i grundskolan, inklusive gymnasiesärskola eller specialskola. Denna grupp utgörs huvudsakligen av personer i åldrarna 17–21 år.

På lång sikt antas utgifterna öka i takt med befolkningstillväxten av barn och unga vuxna mellan 16 och 20 år. Enligt SCB:s befolkningsprognoser förväntas ökningen av unga vuxna fortgå under hela prognosperioden, vilket gradvis kommer att leda till ökade utgifter.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	292 851	296 094	298 337	318 906
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-4 170	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	288 681	296 094	298 337	318 906
Differens i 1000-tal kronor	-4 170	0	0	0
Differens i procent	-1,4	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för det förlängt barnbidrag under första kvartalet 2024 blev 4 miljoner kronor lägre vilket är 8 procent mindre än vad som prognosticerades i februari. Prognosen lämnas oförändrad sett över hela prognoshorisonten.

1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	32 530	34 908	29 014	29 884	30 781
Tilldelade medel	32 530	34 908	29 014	29 884	30 781
Utfall/Prognos	25 520	28 425	29 014	29 884	30 781
Avvikelse från anslag	7 010	6 483	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	7 010	6 483	0	0	0
Högsta anslagskredit	1 536	1 745	1 450	1 494	1 539
Tillgängliga medel	34 066	36 653	30 464	31 378	32 320
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 28 miljoner kronor, vilket är 6 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget Barnbidrag belastar tilläggsbeloppet vid EU-familjeförmåner som Försäkringskassan i vissa fall ska betala ut. De familjeförmåner som omfattas är allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag, flerbarns-tilllägg, de särskilda bidragen inom bostadsbidrag, studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag samt efterlevandestöd.

Analys

Enligt prognosen för 2024 förväntas utgifterna för tilläggsbelopp för familjeförmån uppgå till cirka 28 miljoner kronor. Historiskt sett har utgifterna för denna anslagspost varierat kraftigt och visar ingen korrelation med antalet barn i befolkningen. De betydande variationerna kan härledas till att utbetalningar inom tilläggsbeloppet kan ske retroaktivt efter att ett beslut har fattats.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	28 169	29 014	29 884	30 781
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+256	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	28 425	29 014	29 884	30 781
Differens i 1000-tal kronor	+256	0	0	0
Differens i procent	+0,9	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för tilläggsbelopp vid familjeförmån under första kvartalet 2024 blev 256 tusen kronor lägre vilket är 4 procent lägre än vad som prognostiserades i februari. Prognosen lämnas oförändrad sett över hela prognoshorisonten.

1:2 Föräldraförsäkring

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	46 939 079	49 760 575	53 638 095	57 336 757	60 484 458
Därav					
1:2.9					
Föräldrapenning	32 769 030	34 977 391	38 149 319	41 559 803	43 851 494
1:2.11 Tillfällig föräldrapenning	9 425 173	9 736 767	9 946 595	10 290 808	10 653 955
1:2.12					
Graviditetspenning	559 931	590 238	645 240	675 059	693 345
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för tillfällig föräldrapenning	856 908	1 100 089	1 043 257	997 737	1 031 802
1:2.4 Statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning	3 261 432	3 194 927	3 753 718	3 762 002	4 193 256
1:2.10 Statlig ålderspensionsavgift för graviditetspenning	66 605	161 163	99 966	51 348	60 606

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.9 Föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-390 127	0	0	0	0
Anslag ³	34 817 756	35 643 534	38 237 222	41 864 082	44 230 767
Tilldelade medel	34 427 629	35 643 534	38 237 222	41 864 082	44 230 767
Utfall/Prognos	32 769 030	34 977 391	38 149 319	41 559 803	43 851 494
Avvikelse från anslag	2 048 726	666 143	87 903	304 279	379 273
Avvikelse från tilldelade medel	1 658 599	666 143	87 903	304 279	379 273
Högsta anslagskredit	1 767 037	1 782 176	1 911 861	2 093 204	2 211 538
Tillgängliga medel	36 194 666	37 425 710	40 149 083	43 957 286	46 442 305
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 35 miljarder kronor, vilket är 666 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Föräldrapenning betalas ut i samband med ett barns födelse eller adoption i maximalt 480 dagar per barn.

För barn födda från och med den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut fram till dess att barnet fyller 12 år eller när barnet slutar femte klass. Efter barnets fyraårsdag kan föräldrapenning tas ut under högst 96 dagar.

För barn som är födda före den 1 januari 2014 kunde föräldrapenning tas ut till och med när barnet avslutat det första året i grundskolan eller till och med den dag som barnet fyllde 8 år.

För föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn har föräldrarna rätt till hälften var av de 480 föräldrapenningdagarna. För barn födda från och med den 1 januari 2016 är det 90 föräldrapenningdagar med grund- eller sjukpenningnivå som inte kan avstås till den andra föräldern.

Av de 480 föräldrapenningdagarna kan förmånen lämnas på sjukpenningnivå eller grundnivå för 390 dagar. För resterande 90 dagar utges föräldrapenning på lägstanivå, som uppgår till 180 kronor per dag, före skatt.

Om den sjukpenninggrundande inkomsten är tillräckligt hög har föräldern rätt att ta ut dagar på sjukpenningnivå. Om inkomsten dessutom når taket på 10 prisbasbelopp blir ersättningen på maximal nivå.

Föräldrar som saknar sjukpenninggrundande inkomst, som har för låg inkomst eller inte uppfyller kvalificeringsvillkoren, kan ansöka om föräldrapenning på grundnivå, som uppgår till 250 kronor per dag, före skatt.

Lägstånivådagar har alla föräldrar möjlighet att ta ut, som uppfyller de grundläggande villkoren för föräldrapenning.

Föräldrapenning kan betalas ut på hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmånsnivå, på samtliga ersättningsnivåer.

Analys

Utgifterna för föräldrapenning påverkas av:

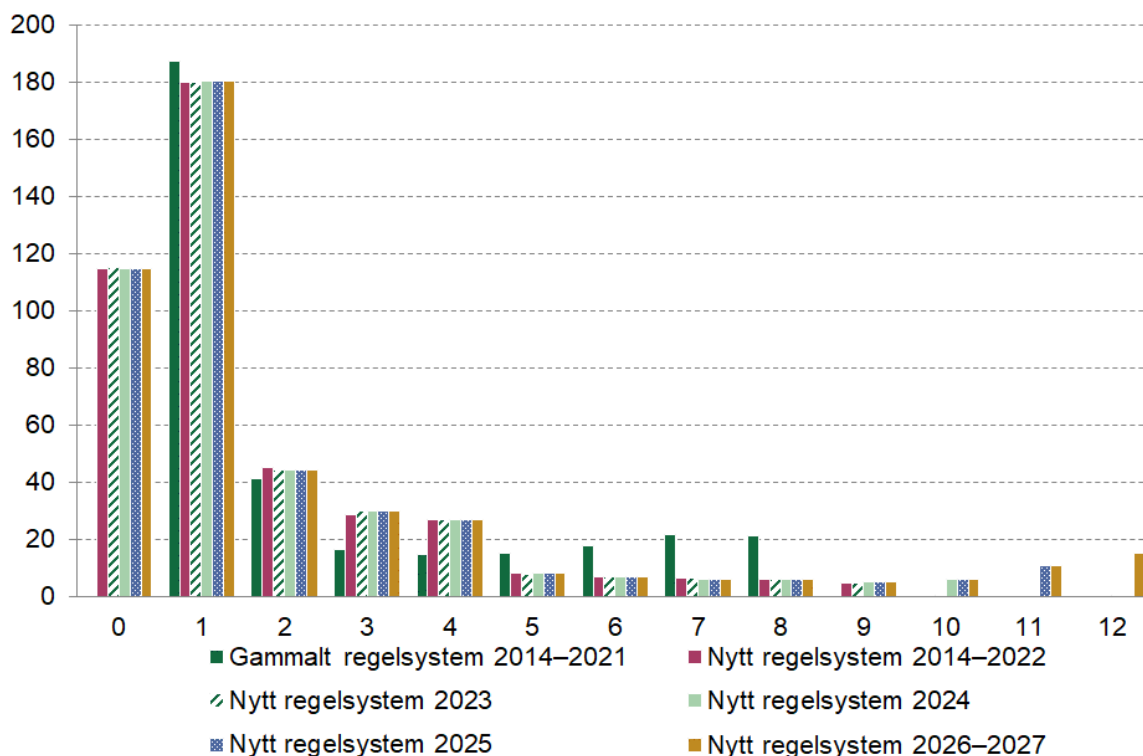
- Regelverkets utformning och antal uttagna dagar per barn
- Antalet barn i befolkningen
- Utvecklingen av löner och prisbasbelopp
- Fördelningen i uttag mellan kvinnor och män

Regelverkets utformning och antal uttagna dagar per barn

Antalet uttagna föräldrapenningdagar har minskat de senaste fem åren, med mellan 1,5 och 5,5 procent varje år. Under åren 2019–2022 kan minskningen främst förklaras av att nyttjandet varit lägre för barn 5–8 år, i det nya regelsystemet än i det gamla.

Antalet uttagna dagar per barn och ålder har legat på en relativt stabil nivå i det nya regelsystemet och förväntas att fortsätta göra det under hela prognosperioden. Uttaget för 10-åringar antas likna uttaget för åldrarna 5–9 år i samma system. Under de kalenderår som barnet fyller 11 respektive 12 år, beräknas antalet nyttjade dagar per barn vara högre än i närmast föregående åldrar, se Figur 27. Föräldrarna förväntas att vilja undvika att dagar brinner inne och därför nyttja fler dagar under de sista två möjliga uttagsåren. Det är först efter utgången av år 2026, när barn födda 2014 fyllt 12 år, som vi vet hur många dagar som brinner inne i det nya regelsystemet.

Figur 27 Antal föräldrapenningdagar per barn och ålder, 2014–2027, i gammalt respektive nytt regelsystem

Antalet uttagna dagar för respektive ålder relateras till antalet barn i befolkningen i samma ålder. Aldern definieras som den högsta ålder barnet har under kalenderåret. För åren 2014–2023 visas utfall och 2024–2027 är det prognos. Från och med år 2014 följer inga nollåringar det gamla regelsystemet och de saknar därför en stapel för det systemet 2014–2021.

Antalet barn i befolkningen

År 2022 minskade barnafödandet kraftigt, med drygt 9 500 barn, vilket motsvarar en nedgång om 8,3 procent. Även år 2023 sjönk barnafödandet, om än inte lika mycket som året innan. Under år 2023 nyttjades 46,5 miljoner föräldrapenningdagar, vilket är en minskning med 2,1 miljoner dagar (4,3 procent) jämfört med året innan. Den främsta orsaken till minskningen är just det låga barnafödandet åren 2022 och 2023. År 2023 var antalet noll- och ettåringar 14 400 färre (6,5 procent) än 2022.

I december år 2023 var nollåringarna cirka 3 050 färre än Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från april 2023. Med anledning av detta har antalet ettåringar i år justerats ned med detta antal. Motsvarande justering har även gjorts för denna årskull 2025–2027.

Antalet föräldrapenningdagar beräknas att öka under hela prognosperioden och uppgå till 52,0 miljoner dagar år 2027. Ökningen i dagar 2024–2026 förklaras främst av att antalet årskullar utökas med en för varje år. Åren

2025–2027 beräknas dagarna även att öka på grund av att åldersgruppen 0–2 år ökar.

Utvecklingen av löner och prisbasbelopp

Trots ett minskande antal uttagna dagar år 2023, ökade utgifterna med cirka 308 miljoner kronor (0,9 procent), till knappt 32,8 miljarder kronor. Ökningen beror på högre ersättningsnivåer för dagar på sjukpenningnivå år 2023 jämfört med 2022.

Utgifterna för föräldrapenning prognostiseras att öka till 43,9 miljarder kronor år 2027. Ökningen förklaras främst av att ersättningen för sjukpenningnivådagar ökar, vilket i sin tur är en följd av lönehöjningar och en positiv trend för prisbasbeloppet. Utgiftsökningen till och med år 2026 beror även på regelverkets utformning, som innebär att en årskull tillkommer för varje år. För åren 2025–2027 förklaras den dessutom av att åldersgruppen 0–2 år ökar.

Både i år och förra året har prisbasbeloppet höjts ovanligt kraftigt jämfört med tidigare. Höjningen har varit på 4 200 respektive 4 800 kronor, vilket motsvarar cirka 9 procent. När prisbasbeloppet höjs, kommer de föräldrar som inte längre når upp till maxnivå istället att hamna på sjukpenningnivå under maximal ersättning. Det innebär att antalet uttagna maxnivådagar minskar, samtidigt som antalet nyttjade dagar på sjukpenningnivå under max ökar. De flyttade dagarna har en högre ersättningsnivå än genomsnittet för övriga dagar under maxnivå och höjer därför medelersättningen för den ersättningsnivån.

Medelersättningen för dagar på sjukpenningnivå under max beräknas enligt den modell som började användas till utgiftsprognosen som lämnades i april 2023. Antalet dagar som flyttas mellan dessa två nivåer beräknas i denna prognos med en ny modell, som tar hänsyn till hur fördelningen av sjukpenninggrundande inkomst ser ut bland kvinnor respektive män som nyttjar föräldrapenning. En mer detaljerad beskrivning av den nya modellen finns i avsnittet *Förändring av prognosmodell*.

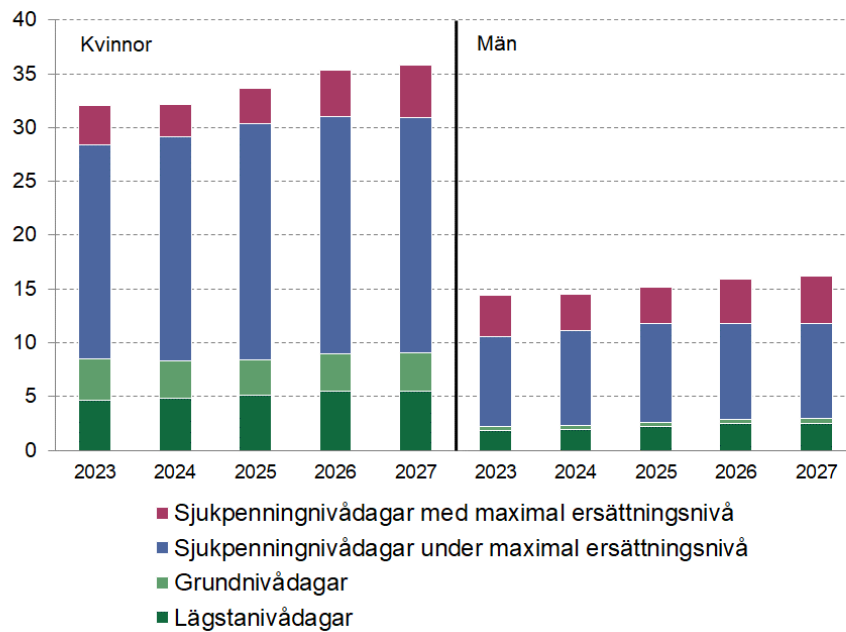
Ersättningen för en dag på sjukpenningnivå med maximal ersättning följer utvecklingen för prisbasbeloppet och förväntas att öka från 1 116 kronor år 2023 till 1 271 kronor år 2027.

Medelersättningen för en dag på sjukpenningnivå för kvinnor, där de som når upp till maximal ersättning är exkluderade, beräknas att öka från 775 kronor år 2023 till 943 kronor år 2027. Samtidigt prognostiseras motsvarande ersättning för män att öka från 852 till 1 020 kronor. Att medelersättningen är högre för män än kvinnor förklaras av männens genomsnittligt högre lönenivå. Ju större andel av dagarna på denna ersättningsnivå som tas ut av män, desto högre blir den totala utgiften, allt annat lika och givet att männen som tillkommer har samma lönefördelning som övriga män.

Fördelningen i uttag mellan kvinnor och män

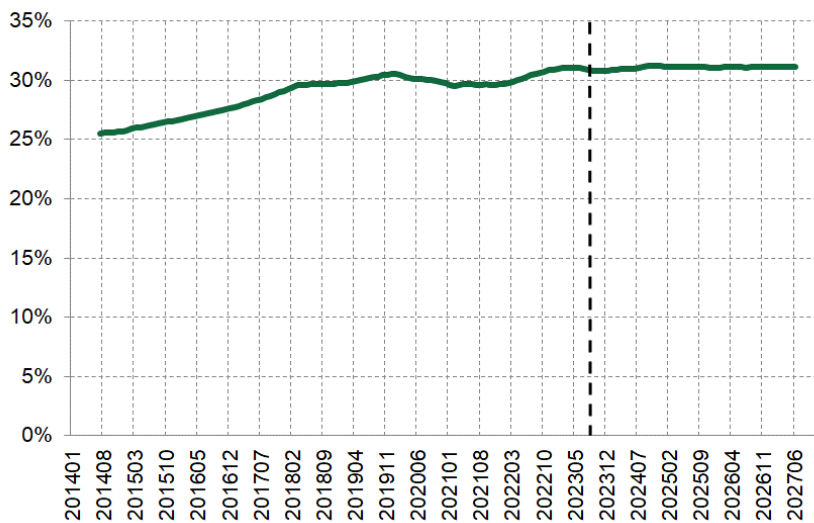
Föräldrapenning används i störst omfattning av kvinnor. Antalet dagar som tas ut av kvinnor beräknas att öka från 32,1 miljoner dagar år 2023 till 35,8 miljoner dagar år 2027, se Figur 28. Ökningen förväntas att ske på alla nivåer förutom grundnivå, där dagarna istället minskar i antal. Männens nyttjande av dagar prognostiseras också att öka, från 14,4 miljoner dagar år 2023 till 16,2 miljoner dagar år 2027. För männen väntas ökningen gälla alla nivåer.

Figur 28 Antal föräldrapenningdagar fördelade på ersättningsnivå och mottagarnas kön, 2023–2027, miljontal. Prognos från och med år 2024

Männens andel av totalt uttagna föräldrapenningdagar ökade från 25,4 till 29,7 procent mellan åren 2014 och 2018. En förklaring till ökningen efter 2015 är att en tredje reserverad månad för respektive förälder infördes för barn födda från och med den 1 januari 2016 och att en extra årskull omfattats av denna regel för varje år. Under åren 2019–2022 var nivån stabil kring 30 procent. Sedan ökade andelen igen, till 31,0 procent år 2023. På senare tid har dock ökningen stannat av, se Figur 29. Under åren 2024–2027 beräknas männens andel av föräldrapenningdagarna ligga kvar på omkring 31 procent.

Figur 29 Andel dagar som tas ut av män av totalt uttagna föräldrapenningdagar 2014–2027, centrerat glidande 12-månadersmedelvärde. Prognos från och med oktober 2023

Osäkerhetsanalys

Antal födda barn

Antalet nollåringar som används i beräkningen av utgiftsprognosen för föräldrapenning överensstämmer med den befolkningsprognos som SCB publicerade i april 2023. Enligt SCB:s befolkningsstatistik var det 100 656 nollåringar i december 2023 och deras prognos för december år 2024 är 105 963 barn i denna ålder. Det motsvarar en ökning på 5 307 barn (5,3 procent) mellan åren 2023 och 2024. Preliminär statistik från SCB över antal levande födda barn januari–februari 2024 jämfört med motsvarande period föregående år, visar på en minskning med 364 barn (2,2 procent). Det finns därmed en risk för att utgifterna för nollåringar är för höga i prognosen för år 2024 och att de även är för höga för den årskullen 2025–2027.

Migration

Kriget i Ukraina är fortsatt en osäkerhetsfaktor för utgifterna inom föräldrapenning. De flesta personer som flytt kriget har skydd under EU:s massflyktsdirektiv. Detta direktiv ger en mycket begränsad rätt till svensk socialförsäkring. Direktivet gäller till och med den 3 mars 2024 och det finns möjlighet till ytterligare ett års förlängning. Migrationsverket har infört ett beslutsstopp i asylärenden för sökande från Ukraina, på grund av den osäkra situationen i landet. Om beslutsstoppet hävs och personerna som nu har skydd under massflyktsdirektivet söker och får asyl, kommer det ge betydande påverkan på utgifterna, men det är inte något som är beaktat i denna prognos.

I ett utkast till lagrådsremiss *Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd*, som publicerades den 24 februari i år, föreslås att en förälder som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd, ska ha rätt till arbetsbaserad föräldrapenning på grundnivå eller sjukpenningnivå. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 november 2024 och gälla de som folkbokförts efter den 31 oktober 2024. Om lagändringen röstas igenom, förväntas den endast ha en marginell påverkan på de totala utgifterna för föräldrapenning. Eftersom förslaget inte ligger i någon proposition ännu, har dess eventuella effekter inte beaktats i prognosen.

Möjlighet att ta ut 60 dubbdagar

Den 1 juli i år kommer nuvarande 30 dubbdagar att utökas till 60 dagar. Dubbdagarna ger föräldrar möjlighet att ta ut föräldrapenning samtidigt för samma barn. Dessa dagar ska kunna tas ut fram till att barnet är 15 månader, istället för som tidigare, under de första 12 månaderna. Utgifterna för åren 2024–2027 väntas att påverkas marginellt av lagändringarna. Eftersom det både är osäkert hur stor andel av föräldrarna som kommer att nyttja möjligheten att ta ut fler än 30 dubbdagar och hur många dagar de i så fall tar ut, är beräkningen av effekten mycket osäker. Dessutom vet vi i dagsläget inte om det totala antalet uttagna dagar per barn påverkas av lagändringen eller inte.

Möjlighet att överlåta dagar till en annan försäkrad

Från och med den 1 juli i år kan föräldrar med gemensam vårdnad om ett barn överlåta 45 dagar med föräldrapenning vardera till någon annan som är försäkrad för föräldrapenning. Samtidigt kommer en förälder med ensam vårdnad om ett barn kunna få överlåta 90 dagar med föräldrapenning till en annan försäkrad. Den som har fått rätt till föräldrapenning genom en överlåtelse, ska även ha rätt att vara ledig från sin anställning under den tid då hen tar ut sådan föräldrapenning.

Om dagar tas ut av personer med en genomsnittligt högre eller lägre sjukpenninggrundande inkomst än dem som annars hade nyttjat dagar, kan det

ha en höjande respektive sänkande effekt på utgifterna. Antalet avstående av föräldrapenning till någon som likställs med förälder är i dagsläget mycket begränsat. Givet detta görs bedömningen att inte heller antalet överlåtelser till andra försäkrade för föräldrapenning kommer att bli särskilt högt. Sammantaget förväntas därför effekten på utgifterna för föräldrapenning att vara marginell.³⁰

Eftersom det är osäkert om den föreslagna lagändringen har en höjande eller sänkande effekt på utgifterna och att effekten förväntas vara marginell, har den inte inkluderats i prognosberäkningen.

Begränsad möjlighet att ta ut lägstanivådaggar på arbetsfri tid

I budgetpropositionen för 2024 aviseras det att regeringen avser att se över möjligheten att använda lägstanivådaggar på arbetsfri tid. De bedömer att en begränsning av att ta ut dessa dagar på arbetsfri tid, skulle ha en sänkande effekt på utgifterna. Eftersom de ännu inte lagt fram någon proposition om detta, har det inte beaktats i utgiftsprognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	35 360 897	38 573 037	42 376 161	44 855 827
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+43 136	+141 815	-122 014	-209 354
Volym- och strukturförändringar	-426 642	-565 533	-694 344	-794 979
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	34 977 391	38 149 319	41 559 803	43 851 494
Differens i 1000-tal kronor	-383 506	-423 718	-816 358	-1 004 333
Differens i procent	-1,1	-1,1	-1,9	-2,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt ökningstakten i prognosen över timlöneutvecklingen för åren 2024–2025 och sänkt den för 2026–2027. De har även

³⁰ Socialdepartementet. En möjlighet att överlåta föräldrapenning. Lagrådsremiss 2023-06-15.

justerat upp prognosen över prisbasbeloppet för år 2025 och ned den för 2026–2027. Sammantaget har dessa justeringar en höjande effekt på utgiftsprognosen 2024–2025 och en sänkande effekt 2026–2027.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för perioden januari–mars blev 353 miljoner kronor (4,3 procent) lägre än prognostiserat. Uttaget för sju- och tioåringar blev lägre än väntat och antalet nyttjade dagar per barn i dessa åldrar har därför justerats ned för hela prognosperioden. Antalet nollåringar blev något lägre år 2023 än väntat och årskullens antal dagar har sänkts marginellt 2024–2027.

Användningen av en ny modell för uppdelningen av dagar på sjukpenningnivå med respektive under maximal ersättning, har inneburit en flytt av dagar från maximal ersättning till under maximal ersättning. Det medför en sänkning av utgifterna.

Förändring av prognosmodell

Uppdelningen av sjukpenningnivådagar med respektive under maximal ersättningsnivå har gjorts med en ny modell, som tar hänsyn till hur fördelningen av sjukpenninggrundande inkomst ser ut bland kvinnor respektive män som når upp till sjukpenningnivå inom föräldrapenningen.

Den sjukpenninggrundande inkomsten för percentilerna i gränzonen³¹ mellan att ge ersättning på maximal respektive under maximal nivå, förväntas att öka i takt med snittet av Konjunkturinstitutets prognos för timlöneutvecklingen och den beräknade prognosen³² för ersättning för sjukpenningdagar under maximal nivå. Uppräkningen görs separat för kvinnor och män. För att beräkna antalet dagar som flyttas från eller till maxnivå, multipliceras antalet percentiler som byter nivå med 1,0 procent för kvinnor respektive 0,9 procent för män, med antalet dagar på maxnivå som togs ut året före och med förändringen i det totala antalet dagar på sjukpenningnivå mellan prognosåret och föregående år. Om percentilernas nivå går från max till under max blir det en minskning av antalet dagar på maxnivå och om riktningen är den motsatta blir det en ökning.

³¹ För kvinnor är det percentilerna 80–86 som på verkas och för män är det percentilerna 69–77, i föreliggande prognos.

³² Vid uppräknningen av kvinnors sjukpenninggrundande inkomst används prognosen över ersättningen för sjukpenningnivådagar under maximal ersättningsnivå för kvinnor. Motsvarande uppräkningsmetod används för män.

1:2.11 Tillfällig föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-12 616	0	0	-145 074	-303 902
Anslag ³	9 969 783	9 769 535	9 801 521	10 131 980	10 496 231
Tilldelade medel	9 957 167	9 769 535	9 801 521	9 986 906	10 192 329
Utfall/Prognos	9 425 173	9 736 767	9 946 595	10 290 808	10 653 955
Avvikelse från anslag	544 610	32 768	-145 074	-158 828	-157 724
Avvikelse från tilldelade medel	531 994	32 768	-145 074	-303 902	-461 626
Högsta anslagskredit	472 339	488 476	490 076	506 599	524 811
Tillgängliga medel	10 429 506	10 258 011	10 291 597	10 493 505	10 717 140
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 9,7 miljarder kronor, vilket är 33 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som behöver stanna hemma från sitt arbete för att tillfälligt vårda ett sjukt barn har rätt till tillfällig föräldrapenning.

Ersättningsnivån för tillfällig föräldrapenning är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Ersättningen kan betalas ut med hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels omfattning. Inkomsttaket för tillfällig föräldrapenning är 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (vab) är den absolut största utgiftsposten inom tillfällig föräldrapenning. Ersättningen kan betalas ut till den som avstår från att arbeta för att vårda ett sjukt barn som inte har fyllt 12 år (i vissa fall 16 år). Ersättningen kan betalas ut under maximalt 120 dagar för varje barn och år.

Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn som inte fyllt 18 år kan få ersättning för ett obegränsat antal dagar.

I samband med barns födelse har den förälder som inte föder barnet eller en annan anhörig möjlighet att få ersättning för 10 dagar om de avstår från arbete. Vid adoption har föräldrarna möjlighet att dela på dessa 10 dagar.

Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan få tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar för ett barn som inte fyllt 16 år. Ersättningen betalas ut för högst 10 kontaktdagar per år tills barnet fyller 16 år.

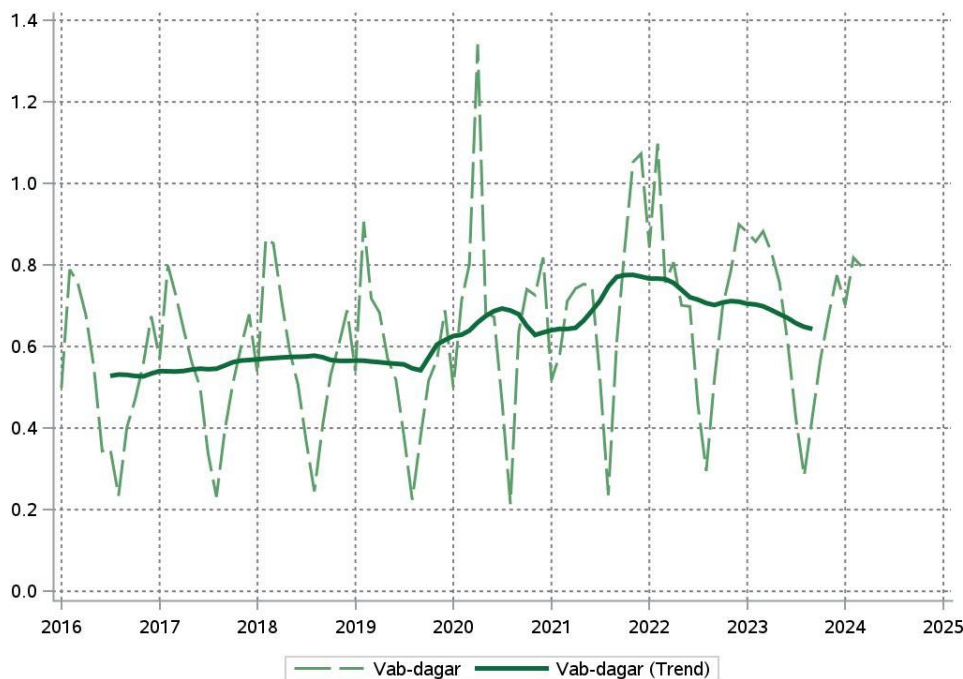
Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under 10 dagar per förälder när ett barn under 18 år avlider. Flera föräldrar kan använda ersättningen samtidigt då de avstår från förvärsarbete.

Analys

Uttaget av vård av barn (vab) ökade kraftigt till följd av covid-19-pandemin. Under pandemiåren 2020–2022 var antalet utbetalda vab-dagar mellan 24 och 28 procent högre (per år) jämfört med 2019, det sista året innan pandemin. Även under 2023 var vab-uttaget kraftigt förhöjt, 19 procent högre jämfört med 2019 års nivå. Första kvartalet 2024 visar på fortsatt höga nivåer av vab även om uttaget var lägre än första kvartalet 2022 och 2023.

Figur 30 Vab-dagar per månad, utfall och trend.

Miljoner dagar, trend beräknad som glidande centrerat 12 månaders medelvärde.

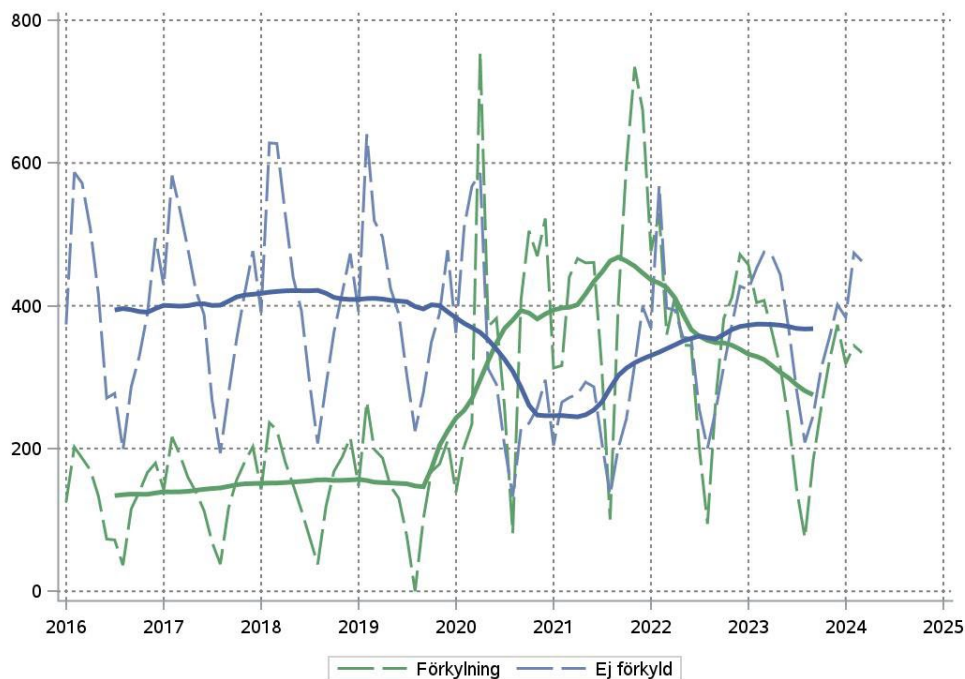

Utbrottet av covid-19 pandemin ledde till en stor försiktighet och oro i samhället. Befolkningen uppmanades att stanna hemma vid förkylningssymptom och striktare regler infördes på förskolor och skolor kring när det var lämpligt för barn med symptom som förknippas med covid-19 att delta i verksamheten. Mot denna bakgrund kan ett ökat uttag av tillfällig föräldrapenning vid vård av barn ses som naturligt. Mer anmärkningsvärt är att uttaget har fortsatt vara högt även efter pandemin. Ett sätt att förklara de fortsatt höga nivåerna av vab är med hjälp av de rapporter om barns sjukdom som görs i samband med att föräldrar ansöker om ersättning för vård av barn hos Försäkringskassan. Vid ansökan om vab ombeds föräldern att svara på frågan vad barnet har för sjukdom och erbjuds en mängd alternativ i formen av klickrutor.³³ Det är möjligt att fylla i ett eller flera alternativ för sjukdomar och symptom.

³³ Dessa uppgifter är självrapporterade och bör därför betraktas med viss försiktighet.

Figur 31 Vab-dagar uppdelade på angiven sjukdom, utfall och trend.

Tusental dagar, trend beräknad som glidande centrerat 12 månaders medelvärde.

I samband med pandemin såg Försäkringskassan en nära tredubbling av antalet dagar där föräldrar angav förkylning som anledning till att barnet hölls hemma. Förkylningssymptom är symptom som ofta förknippas med misstänkt covid-19 och den tydliga ökningen här kan ses som en direkt effekt av pandemin. Det förkylningsrelaterade vårdandet av barn har sedan dess fortsatt att ligga på förhöjda nivåer, även om det tydligt har minskat från den topp som nåddes i slutet av 2021. De fortsatt höga nivåerna av förkylningsrelaterade vab kan vara ett tecken på förändrade normer kring när det är lämpligt att hålla barn hemma från förskola och skola.

Samtidigt som pandemin ledde till fler rapporter till Försäkringskassan om förkylda barn, minskade antalet rapporter om övriga sjukdomar. Exempelvis var antalet rapporter om magsjuka hos barn nere på mycket låga nivåer. Minskningen av övriga sjukdomar är en möjlig följd av de ansträngningar som gjordes under pandemin för att minska smittspridningen i samhället, så som förbättrad handhygien och minskade sociala interaktioner. Mot slutet av 2021 började rapporterna om övriga sjukdomar att öka igen och har sedan återgått till nivåer nära de som rapporterades till Försäkringskassan innan pandemin.³⁴

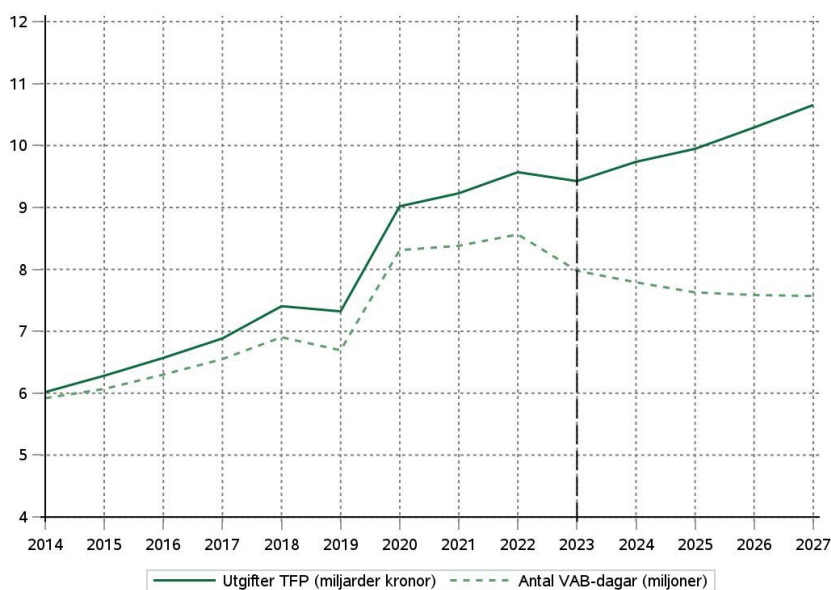
³⁴ För en mer utförlig analys se promemorian [Uppföljning av nyttjandet av tillfällig föräldrapenning \(2023\), dnr FK 2023/017942](#).

Utvecklingen av utgifterna för tillfällig föräldrapenning framöver drivs av antalet barn i befolkningen, ersättningsnivån per dag och benägenheten att använda förmånen. Prognosen för antal barn hämtas från SCB:s befolkningsprognos och prognosen för ersättningsnivå per dag tas fram med hjälp av Konjunkturinstitutets prognoser för timlöneutveckling och prisbasbelopp. Prognosen för föräldrars benägenhet att nyttja förmånen är inte knuten till någon extern variabel utan baseras på hur detta mått utvecklas över tid.

Sammantaget beräknas utgifterna för tillfällig föräldrapenning öka från 9,7 miljarder kronor 2024 till 10,7 miljarder kronor 2027. Utgiftsökningen beror på att ersättningsnivåerna stiger när inkomsterna i samhället ökar och taket i ersättningen stiger när prisbasbeloppet höjs. Antalet utbetalda vab-dagar prognostiseras däremot minska kommande år, men under prognosperioden fortsätta ligga på förhöjda nivåer jämfört med innan pandemin. Den prognostiserade minskningen i antalet utbetalda vab-dagar är en följd av en lägre benägenhet att nyttja ersättningen samt färre födda barn.

Figur 32 Utgifter för tillfällig föräldrapenning och antal utbetalda vab-dagar.

Miljarder kronor, miljoner dagar.

Osäkerhetsanalys

Det framtida nyttjandet av förmånen bör ses som högst osäkert. Antalet utbetalda dagar har minskat och att det framöver kommer vara lägre än under pandemin bedöms vara troligt, den exakta nivån är dock osäker. Försäkringskassans prognos är att föräldrar framöver nyttjar tillfällig föräldrapenning i en lägre utsträckning än under pandemin men att en full återgång till de nivåer som rådde innan pandemin inte sker.

Folkhälsomyndigheten uppdaterat i april sin vägledning för att förebygga smitta i förskolan, där det bland annat framgår att barn med lindrig snuva eller hosta kan vara på förskolan om allmäntillståndet är gott.³⁵ Hur stor påverkan detta kommer ha på utgifterna för tillfällig föräldrapenning är svårt att säga men kan bidra till lägre utgifter framöver.

Baserat på historiska prognosfel för tillfällig föräldrapenning kan risken att tillgängliga medel överskrids 2024 uppskattas vara 7 procent.³⁶ Med samma metod kan risken att tillgängliga medel överskrids 2025 uppskattas vara 43 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	9 453 526	9 715 638	10 072 681	10 445 247
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+13 306	+23 384	+4 575	-5 349
Volym- och strukturförändringar	+269 935	+207 573	+213 552	+214 057
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	9 736 767	9 946 595	10 290 808	10 653 955
Differens i 1000-tal kronor	+283 241	+230 957	+218 127	+208 708
Differens i procent	+3,0	+2,4	+2,2	+2,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Sedan prognosen Försäkringskassan levererade i februari har Konjunkturinstitutet uppdaterat sina prognoser för timlöneutvecklingen och prisbasbeloppet. Prognosen för timlöneutvecklingen har höjts för åren 2024–2025 och sänkts för åren 2026–2027, den sammantagna effekten av den nya timlöneutvecklingen blir höjande för åren 2024–2026 och sänkande för 2027.

³⁵ [Smitta i förskolan – Vägledning till personal och huvudmän i förskolan för att förebygga och hantera smitta \(2024\) Folkhälsomyndigheten \(folkalsomyndigheten.se\)](#)

³⁶ Uppskattningen görs utifrån andelen historiska procentuella prognosfel på motsvarande prognoshorisont som varit stora nog att nuvarande tillgängliga medel överskrids.

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för 2025 och sänkts för åren 2026–2027.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för vab under årets första månader tenderar att variera kraftigt från år till år vilket gör perioden svår att prognostisera, detta har varit speciellt sant sedan covid-19 pandemin.

Utfallet för första kvartalet 2024 bör betraktas som högt även om utbetalda vab-dagar var lägre än samma period 2022 och 2023. Utgifterna för dessa tre månader var högre än vad Försäkringskassan prognostiserade i februari. Helårsprognosen för 2024 har reviderats för att ta hänsyn till detta. Även prognosen för kommande år har justerats upp till följd av ett högre uttag av vab än väntat.

1:2.12 Graviditetspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-10 141	-20 836
Anslag ³	690 209	652 190	635 099	664 364	683 551
Tilldelade medel	690 209	652 190	635 099	654 223	662 715
Utfall/Prognos	559 931	590 238	645 240	675 059	693 345
Avvikelse från anslag	130 278	61 952	-10 141	-10 695	-9 794
Avvikelse från tilldelade medel	130 278	61 952	-10 141	-20 836	-30 630
Högsta anslagskredit	34 510	32 609	31 754	33 218	34 177
Tillgängliga medel	724 719	684 799	666 853	687 441	696 892
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 590 miljoner kronor, vilket är 62 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Graviditetspenning kan betalas ut till gravida som har ett fysiskt ansträngande arbete eller risker i arbetsmiljön som gör att de inte kan arbeta under graviditeten. Ersättningsnivån för graviditetspenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst med ett inkomsttak på 7,5 prisbasbelopp. Graviditetspenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Analys

Antalet gravida som ansökte om graviditetspenning steg kraftigt under pandemin efter att gravida klassats som en riskgrupp för covid-19. Detta gav upphov till förhöjda utgifter för graviditetspenning under 2021 och 2022. Utgifterna har sedan dess minskat och ersättningen betalas nu ut för färre dagar än innan pandemin.

Figur 33 Utbetalda dagar inom graviditetspenning

Månadsdata

Under år 2023 betalades ersättning ut för 810 000 dagar inom graviditetspenning, vilket kan jämföras med de omkring 1 miljon dagar per år som betalades ut innan pandemin. Det låga antalet utbetalda dagar kan till stor del förklaras av ett lågt barnafödande. Även ett lägre uttag av graviditetspenning tycks ha bidragit.³⁷ Kommande år prognostiseras antalet utbetalda dagar att långsamt öka i linje med statistiska centralbyråns prognoser om ett ökande barnafödande. Fler födda barn och högre ersättningsnivåer till följd

³⁷ Mätt som antal utbetalda dagar per år delat på antal födda barn samma år.

av stigande inkomster ger ökande utgifter för graviditetspenning kommande år.

Osäkerhetsanalys

Baserat på historiska prognosfel för graviditetspenning kan risken att tillgängliga medel överskrids 2024 eller 2025 uppskattas vara låg.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	602 000	634 168	664 670	684 525
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+370	+1 306	+965	-22
Volym- och strukturförändringar	-12 132	+9 766	+9 424	+8 842
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	590 238	645 240	675 059	693 345
Differens i 1000-tal kronor	-11 762	+11 072	+10 389	+8 820
Differens i procent	-2,0	+1,7	+1,6	+1,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Medelersättningen för graviditetspenning antas följa löneutvecklingen i samhället och skrivs fram med Konjunkturinstitutets prognos för timlöneutvecklingen. Sedan utgiftsprognosen Försäkringskassan levererade i februari har Konjunkturinstitutet höjt prognosen för timlöneutvecklingen 2024 och 2025 och sänkt prognosen för timlönernas utvecklingen 2026 och 2027. Sammantaget bidrar revideringen av timlöneprognosen till högre utgifter under hela prognosperioden.

Volym- och strukturförändringar

Sedan utgiftsprognosen som Försäkringskassan levererade i februari har Statistiska centralbyrån redovisat ett helårsutfall för befolkningen 2023. Färre barn föddes 2023 än vad som antagits i tidigare prognoser för graviditetsspenning, vilket innebär att fler dagar betalats ut per barn i befolkningen det året. Detta har en höjande effekt på prognosen för hela prognosperioden. Samtidigt var utfallen för början av 2024 lägre än väntat vilket har en sänkande effekt. Sammantaget sänks prognosen svagt 2024 och höjs för resterande prognosperiod.

1:3 Underhållsstöd

1:3 Underhållsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	2 897 838	2 798 382	2 859 221	2 899 238	2 992 310
Tilldelade medel	2 897 838	2 798 382	2 859 221	2 899 238	2 992 310
Utfall/Prognos	2 702 790	2 753 844	2 811 013	2 867 524	2 957 742
Avvikelse från anslag	195 048	44 538	48 208	31 714	34 568
Avvikelse från tilldelade medel	195 048	44 538	48 208	31 714	34 568
Högsta anslagskredit	144 891	139 919	142 961	144 961	149 615
Tillgängliga medel	3 042 729	2 938 301	3 002 182	3 044 199	3 141 925
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 2,8 miljarder kronor, vilket är 45 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget för underhållsstöd består av delarna utfyllnadsbidrag, förlängt underhållsstöd och fullt underhållsstöd.

Underhållsstöd i form av utfyllnadsbidrag beviljas från Försäkringskassan, för barn med särlevande föräldern där den bidragsskyldiga av olika anledningar inte betalar något underhållsbidrag alls eller betalar ett belopp som är lägre än det beslutade. Det gäller även när föräldrar har gemensam vårdnad. Underhållsstöd betalas också ut för barn där en ensam förälder adopterat barn eller när ett faderskap inte är fastställt trots att modern medverkat i att få det fastställt.

Underhållsstöd beviljas till och med den månad då barnet fyller 18 år. För ungdomar som bedriver studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller till studiehjälp, kan förlängt underhållsstöd beviljas från och med månaden efter att de fyllt 18 år till och med juni det år då de fyller 20 år.

När fullt underhållsstöd beviljas ska den bidragsskyldige föräldern återbetala en beräknad del av underhållsstödet till staten. Betalningsskyldigheten beräknas på inkomster enligt den senaste taxeringen. Underhållsstödet är:

- 1 673 kronor i månaden till och med månaden när barnet fyller 11 år
- 1 823 kronor i månaden till och med månaden när barnet fyller 15 år och
- 2 223 kronor från och med månaden efter att barnet har fyllt 15 år.

Underhållsstöd finansieras delvis via anslaget i statsbudgeten.

Analys

Utgifterna för underhållsstöd grundar sig på:

- antalet barn med beslutat underhållsstöd
- beloppet som betalas ut per barn
- beloppet som betalas in till Försäkringskassan

Antal barn

Antal barn med underhållsstöd minskade kontinuerligt mellan åren 1999 och 2021, för att sedan istället öka marginellt år 2022. Under år 2023 minskade antalet barn med underhållsstöd återigen och den långsiktiga trenden som är svagt minskande förväntas att fortsätta under prognosperioden, se Figur 34. Utvecklingen av antalet barn med underhållsstöd framöver är dock osäker och därmed även den för utgifterna. Under det första kvartalet 2024 var antalet barn med underhållsstöd 1,2 procent lägre än motsvarande period 2023.

Den långsiktiga minskningen i antal barn i underhållsstödet antas framförallt bero på att fler föräldrar hanterar frågan om underhåll utan Försäkringskassans inblandning så kallat underhållsbidrag. Minskningen beror även på att underhållsstöd vid växelvist boende har fasats ut och

upphörde i sin helhet i januari 2021. Under 2023 var antalet barn med underhållsstöd 165 800. Det är cirka 4 000 (2,3 procent) färre barn än 2022. Det totala antalet barn med underhållsstöd förväntas i år bli cirka 163 800 och därefter gradvis minska till 162 200 år 2027.

Figur 34 Antal barn med underhållsstöd i tre ålderskategorier, utfall till och med 2023 och prognos 2024–2027.

Utbetalningar

Utbetalningsbeloppet per barn och månad ökade kraftigt efter juli 2021 och har från och med augusti 2022 ökat ytterligare. Orsaker till ökningen är regeländringar som ger höjda ersättningsnivåer per barn och månad samt att fler barn får fullt underhållsstöd. Beloppet beräknas öka år 2023 från 1 998 kronor i genomsnitt per barn och månad till 2 190 kronor år 2027.

Inbetalningar

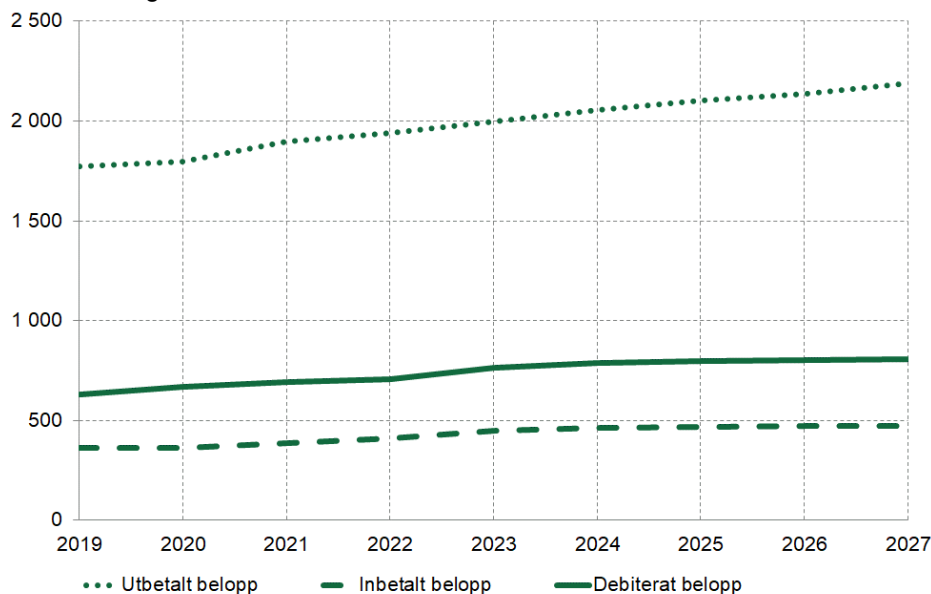
Fler föräldrar sköter själva om underhållsbidrag och behöver därför inte underhållsstöd. Med anledning av detta minskade både de direkta inbetalningarna till Försäkringskassan och debiterat belopp per barn och månad mellan åren 2016 och 2018. Det debiterade beloppet drivs av hur hög inkomst den bidragsskyldiga har samt hur många barn hen är bidragsskyldig för. Debiterat belopp från bidragsskyldiga beräknas i genomsnitt öka från 764 kronor per barn och månad år 2023 till 809 kronor år 2027. Det totala debiterade beloppet förväntas samtidigt att öka från drygt 1,5 miljarder kronor år 2023 till knappt 1,6 miljarder kronor år 2027.

Under prognosperioden beräknas andelen inbetalat belopp från bidragsskyldiga bli 58,6 procent per år av det debiterade beloppet. De

direkta inbetalningarna från bidragsskyldiga till Försäkringskassan beräknas öka från i genomsnitt 448 kronor per barn och månad år 2023 till 474 kronor per barn och månad år 2027. Den ekonomiska utvecklingen hos bidragsskyldiga antas bidra till ökningen av inbetalningarna. De totala inbetalningarna beräknas öka från 891 miljoner kronor 2023 till 923 miljoner kronor 2027.

Figur 35 Genomsnittligt utbetalt, debiterat och inbetalt belopp per barn och månad 2019–2027.

Kronor, Prognos från och med 2024

Utöver de inbetalningar som görs direkt av de bidragsskyldiga tillkommer inbetalningar från Kronofogden. Dessa är fordringar som Försäkringskassan lämnat till Kronofogden för indrivning. Det kan vara gamla skulder som betalas i efterhand och där själva skulden (debiteringen) härstammar från tidigare år. Bidragsskyldigas inbetalningar av skulder till Kronofogden uppskattas till 381 miljoner kronor per år under prognosperioden.

Sammantaget beräknas utgifterna för underhållsstödet öka under prognosperioden. Ökningen beror på de höjda ersättningsnivåerna per barn och månad som trädde ikraft i augusti 2022.

Handläggningstider och ärendebalanser för Underhållsstöd (US)

Läget inom underhållsstöd är fortsatt ansträngt med fortsatt låg andel ärenden som avslutas inom målnivån, cirka 7 procent av ärendena avslutas inom 50 dagar. Det ansträngda läget beror på för låg bemanning till följd av hög personalomsättning i kombination med begränsade möjligheter att ersättningsrekrytera. Konsekvensen av detta blir att de försäkrade, som redan utgör en ekonomiskt utsatt grupp, får vänta länge på beslut. Detta

innebär en osäkerhet i utgifterna för underhållsstöd i form av att beslutet senareläggs och bidrar till fluktuerande utbetalningar över tid.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognos-belopp	2 785 864	2 859 221	2 919 238	3 012 310
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-32 020	-48 208	-51 714	-54 568
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 753 844	2 811 013	2 867 524	2 957 742
Differens i 1000-tal kronor	-32 020	-48 208	-51 714	-54 568
Differens i procent	-1,1	-1,7	-1,8	-1,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna under januari–mars i år var 23 miljoner kronor lägre än beräknat i förhållande till föregående prognos. Anledningen är att antalet barn och utbetalningsbeloppet per barn och månad var lägre under det första kvartalet än prognostiserat. Mängden barn och utbetalningsbeloppet per barn och månad har därför justerats ned vilket leder till en sänkning av prognosen för de förväntade utgifterna under 2024–2027.

1:4 Adoptionsbidrag

1:4 Adoptionsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784
Tilldelade medel	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784
Utfall/Prognos	5 700	6 136	5 314	4 623	4 500
Avvikelse från anslag	9 084	8 648	9 470	10 161	10 284
Avvikelse från tilldelade medel	9 084	8 648	9 470	10 161	10 284
Högsta anslagskredit	443	443	443	443	443
Tillgängliga medel	15 227	15 227	15 227	15 227	15 227
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

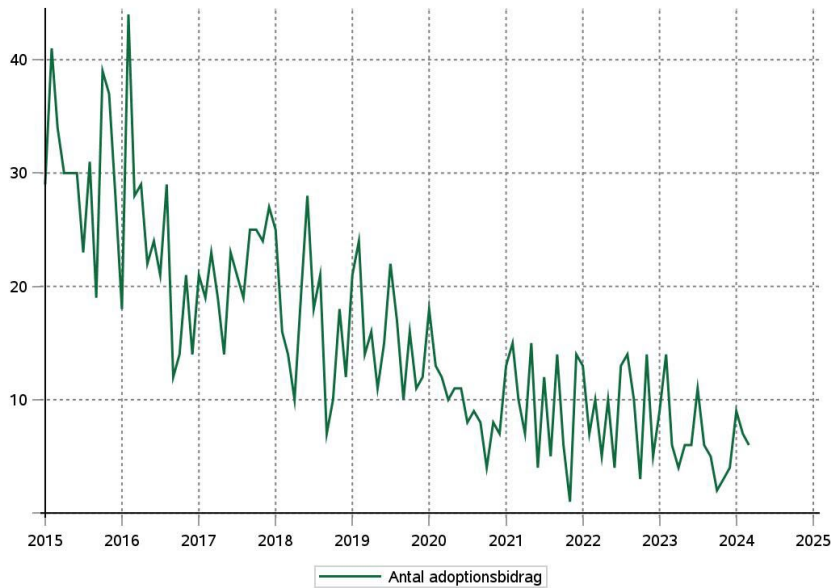
Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 6 miljoner kronor, vilket är 9 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Adoptionsbidrag betalas ut till föräldrar för att täcka en del av kostnaden för att adoptera ett barn yngre än 10 år från ett annat land. För att kunna ansöka om adoptionsbidrag ska adoptionen vara förmedlad av en organisation som är auktoriserad av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Bidraget är på 75 000 kronor. Det går bara att få ett bidrag per barn och det går att ansöka om bidraget från det datum barnet anlänt till och med ett år efter.

Analys

Utgifterna för adoptionsbidraget är låga jämfört med Försäkringskassans övriga förmåner. År 2023 betalades det ut 76 adoptionsbidrag på totalt 5,7 miljoner kronor. Utgifterna drivs av hur många barn som adopteras från andra länder till Sverige och när de nya föräldrarna ansöker om bidraget. Internationella adoptioner har länge minskat, vilket har lett till färre utbetalda adoptionsbidrag.

Figur 36 Utbetalda adoptionsbidrag per månad.

Osäkerhetsanalys

Baserat på historiska prognosfel för adoptionsbidrag kan risken att tillgängliga medel överskrids 2024 eller 2025 uppskattas vara mycket låg.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	5 992	5 202	4 559	4 500
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+144	+112	+64	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	6 136	5 314	4 623	4 500
Differens i 1000-tal kronor	+144	+112	+64	0
Differens i procent	+2,4	+2,2	+1,4	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Antalet utbetalda adoptionsbidrag var något högre än väntat under första kvartalet 2024, prognosen justeras därefter.

1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	4 648 175	5 530 091	6 358 915	6 604 724	6 694 222
Därav					
1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	-4 026	250	100	74	49
1:6.2 Omvårdnadsbidrag	4 285 676	5 063 000	5 857 000	6 041 000	6 226 000
1:6.3 Statlig ålderspensionsavgift för vårdbidrag för funktionshindrade barn	0	0	-13 658	-43 652	-170 115
1:6.1 Statlig ålderspensionsavgift för omvårdnadsbidrag	366 525	466 841	515 473	607 302	638 288

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.2 Omvårdnadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-172 559	-468 559	-1 109 879	-1 980 082
Anslag ³	4 113 117	4 767 000	5 215 680	5 170 797	5 180 578
Tilldelade medel	4 113 117	4 594 441	4 747 121	4 060 918	3 200 496
Utfall/Prognos	4 285 676	5 063 000	5 857 000	6 041 000	6 226 000
Avvikelse från anslag	-172 559	-296 000	-641 320	-870 203	-1 045 422
Avvikelse från tilldelade medel	-172 559	-468 559	-1 109 879	-1 980 082	-3 025 504
Högsta anslagskredit	205 655	238 350	260 784	258 539	259 028
Tillgängliga medel	4 318 772	4 832 791	5 007 905	4 319 457	3 459 524
Överskridande av anslagskredit	0	230 209	849 095	1 721 543	2 766 476

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 5,1 miljarder kronor, vilket är 296 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 469 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 230 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära tilläggsanslag motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bestämmelserna om omvårdnadsbidrag trädde i kraft den 1 januari 2019.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få omvårdnadsbidrag. Bidraget baseras på den omvårdnad och tillsyn som barnet behöver utöver vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Omvårdnadsbidrag betalas ut längst till och med juni månad det år barnet fyller 19 år.

Omvårdnadsbidraget kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå. När den ansökande har fått ett beslut om omvårdnadsbidrag får hen en retroaktiv betalning för perioden sedan ansökan gjordes.

Analys

Utgifterna för omvårdnadsbidrag påverkas av:

- Antalet barn i befolkningen
- Andelen barn som omvårdnadsbidraget avser
- Utvecklingen för prisbasbelopp
- Omvårdnadsbidragets omfattning
- Retroaktiva utbetalningar

Antalet barn i befolkningen

En faktor som driver utgifterna är antalet barn i befolkningen. Ju fler barn i åldrarna 0–19 år desto mer ökar utgifterna givet oförändrad andel barn som omvårdnadsbidraget avser. För åren 2019 till 2022 ökade antalet barn i åldrarna 0–19 år med i genomsnitt 0,4 procent. För 2023 förväntas antalet barn minska med ungefär 0,2 procent och för åren 2024 till 2027 förväntas antalet barn fortsätta att minska.

Andelen barn som omvårdnadsbidraget avser

Mellan åren 2019 till 2022 ökade andelen barn som omvårdnadsbidraget avser från 0,2 procent till 3,2 procent. Det skedde en större ökning i andel till följd av övergången från vårdbidraget till omvårdnadsbidraget. Övergången är nu klar i antalsprognosen som används i prognosberäkningen antas andelarna i de olika åldersklasserna öka i avtagande takt.

Utvecklingen för prisbasbelopp

En annan faktor som driver utgifterna för omvårdnadsbidrag är prisbasbeloppet, då det används till beräkningen av omvårdnadsbidraget. När

prisbasbeloppet ökar så ökar också bidraget. Mellan åren 2019 till 2022 ökade prisbasbeloppet med i genomsnitt 1,3 procent. För år 2023 höjdes prisbeloppet med 4 200 kronor från 48 300 kronor till 52 500 kronor det vill säga en höjning på 8,7 procent. Det är en kraftig höjning och för 2024 höjdes beloppet än kraftigare från 52 500 kronor till 57 300 kronor. Det är en höjning på 9,1 procent. De kraftiga ökningarna i prisbeloppet är en effekt av den högre inflationen. För 2025 förväntas prisbasbeloppet öka med ungefär 3 procent och för åren 2026 och 2027 förväntas det öka med i genomsnitt 1,5 procent.

Omvårdnadsbidragets omfattning

Om det blir en ändrad fördelning över ersättningsnivåerna kan det påverka utgifterna. Till exempel, om en diagnos berättigade en viss ersättningsnivå och efter ändring i bedömning berättigar samma diagnos en högre ersättningsnivå leder det till att utgifterna ökar.

Retroaktiva utbetalningar

Utgifterna drivs också av hur länge mottagarna stått i kö för att få sitt beslut. Väntetiden avgör hur stor den retroaktiva utbetalningen blir. Antalet mottagare i december 2023 var ungefär 88 000. I mars 2024 var antalet cirka 92 000.

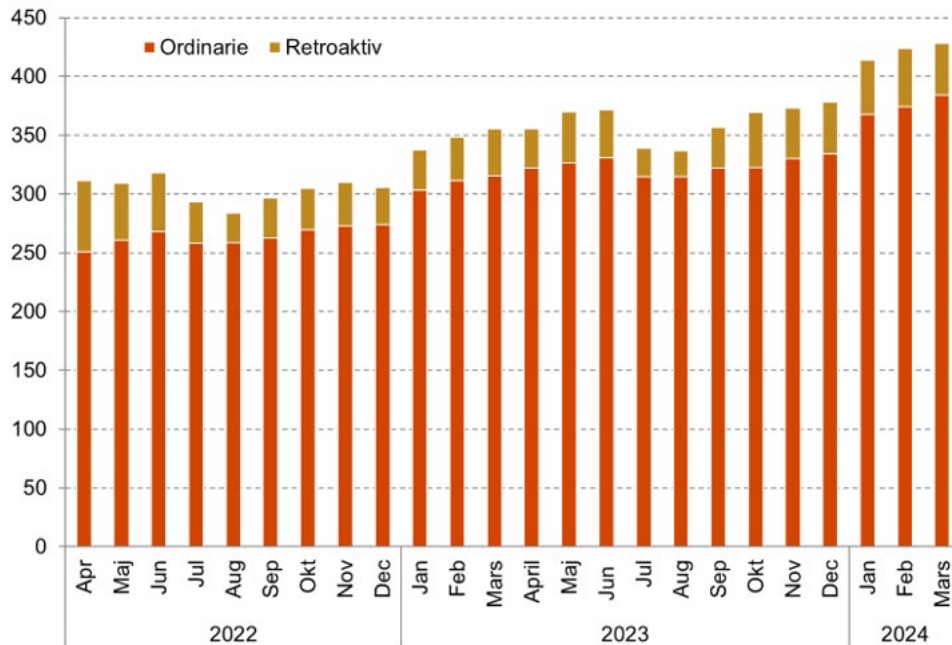
Övergångsfasen mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag orsakade långa handläggningstider inledningsvis och en kö bildades i handläggningen. Det har inneburit att den andel av utgifterna som bestått av retroaktiv utbetalning tidigare varit hög, men sedan andra halvåret av 2022 har andelen minskat, se figur nedan. Orsaken till minskningen är att handläggningsskön trendmässigt blivit kortare. Även om reformen i princip är utförd i sin helhet, kommer en viss andel retroaktiva utbetalningar att kvarstå, eftersom handläggningstiden för omvårdnadsbidraget beräknas att vara ungefär 90 dagar. Hur utgifterna för omvårdnadsbidraget utvecklas månadsvis är osäkert på grund av de retroaktiva utbetalningarnas fluktuationer. Andelen retroaktiva utbetalningar varierar under året. Den är lägre under sommarmånaderna och kring jul, när produktionen är låg, och högre efter ledigheterna. Under de tre första månaderna 2022 höll verksamheten en hög produktionstakt samtidigt som ledigheter under jul- och nyårshelgen innebar aningen längre handläggningsskøer. Därför landade andelen retroaktiva utbetalningar på i genomsnitt 25 procent månadsvis för första kvartalet 2022. Därefter har andelen retroaktiva utbetalningar minskat. Under sista kvartalet 2023 utgjorde andelen retroaktiva utbetalningar i genomsnitt 13 procent. Andelen har ökat på slutet av 2023 och fortsatt öka under 2024.

Utgiftsminskningen i juli månad förklaras av att vissa mottagares barn fyller 19 år under kalenderåret. Det beror på att rätten till omvårdnadsbidrag upphör i juli månad under det år barnet som omvårdnadsbidraget avser fyller 19 år. Sammantaget innebär detta en stabil uppåtående trend för de ordinarie

utbetalningarna, förutom under juni månad då utflödet av 19-åringarna sker, se diagrammet nedan.

Figur 37 Utgifter för omvårdnadsbidrag fördelade på retroaktiva och ordinarie utbetalningar för perioden april 2022 till och med mars 2024.

Miljontal kronor.

Osäkerhetsanalys

Försäkringskassan har på grund av kostnadsläget beslutat att vidta ett antal besparingsåtgärder. Dessa kan påverka både handläggningstider och ärendeköerna negativt samt att det framöver blir en högre andel retroaktiva betalningar. Månadsprognoserna kan därför bli mer osäkra.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	4 815 000	5 198 000	5 197 000	5 215 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+10 000	-82 000	-83 000
Volym- och strukturförändringar	+248 000	+649 000	+926 000	+1 094 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	5 063 000	5 857 000	6 041 000	6 226 000
Differens i 1000-tal kronor	+248 000	+659 000	+844 000	+1 011 000
Differens i procent	+5,2	+12,7	+16,2	+19,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2025 och sänkt den för åren 2026 och 2027. Det har en höjande effekt för år 2025 och sänkande effekt för åren 2026 och 2027.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen har höjts för hela prognosperioden till följd av ändrat antagande om hur andelarna flickor och pojkar i olika åldersklasser som omvårdnadsbidraget avser utvecklas över prognosperioden (se avsnitt *Förändring av prognosmodell* nedan).

Förändring av prognosmodell

Antagandet om hur andelarna flickor och pojkar i olika åldersklasser förändras över prognosperioden. Tidigare antagandet var att andelarna var densamma som de för 2023. Nu antas andelarna öka med skillnaden mellan andelarna mellan 2022 och 2023 i avtagande takt.

1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Anslag ³	5 739	499	198	147	98
Tilldelade medel	5 739	499	198	147	98
Utfall/Prognos	-4 026	250	100	74	49
Avvikelse från anslag	9 765	249	98	73	49
Avvikelse från tilldelade medel	9 765	249	98	73	49
Högsta anslagskredit	286	24	9	7	4
Tillgängliga medel	6 025	523	207	154	102
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 250 tusen kronor, vilket är 250 tusen kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Vårdbidraget avskaffades den 1 januari 2019 och ersattes med omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. Bidraget baserades på en sammanvägning av såväl barnets behov av särskild tillsyn och vård som av föräldrarnas merkostnader. Bedömningen gjordes i förhållande till vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Vårdbidraget betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt vårdbidrag utgå.

Analys

Utgifterna för vårdbidraget fortsätter att minska i en stadig takt. I mars var det ungefär 20 mottagare kvar vilket innebär låga utgifter. Utgifterna för januari till mars var negativa vilket kan förklaras av inbetalningar från återkrav. Ett lågt antal mottagare innebär att prognosfelen på månadsbasis kan bli procentuellt stora, likasom prognosjusteringarna. I juli 2023 blev det en procentuellt större minskning då mottagare flödade ut ur vårdbidraget för att barnen fyllde 19 år. Prognosen för åren 2024 till 2027 är osäker till del beroende av återkraven.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	500	197	148	99
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-1	-1
Volym- och strukturförändringar	-250	-97	-73	-49
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	250	100	74	49
Differens i 1000-tal kronor	-250	-97	-74	-50
Differens i procent	-50,0	-49,2	-50,0	-50,5

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2025 och sänkt den för åren 2026 och 2027. Det har en sänkande effekt för åren 2026 och 2027.

Volym- och strukturförändringar

Beroende av de negativa utfallen under månaderna januari till och med mars justeras prognosen ner för hela prognosperioden.

1:8 Bostadsbidrag

1:8 Bostadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2023 ¹	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	-111 372
Anslag ³	5 284 633	4 357 164	3 136 019	3 153 930	3 136 764
Tilldelade medel	5 284 633	4 357 164	3 136 019	3 153 930	3 025 392
Utfall/Prognos	4 255 207	4 350 658	3 029 170	3 265 302	3 268 803
Avvikelse från anslag	1 029 426	6 506	106 849	-111 372	-132 039
Avvikelse från tilldelade medel	1 029 426	6 506	106 849	-111 372	-243 411
Högsta anslagskredit	228 231	217 858	156 800	157 696	156 838
Tillgängliga medel	5 512 864	4 575 022	3 292 819	3 311 626	3 182 230
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	86 573

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2024:RK24:maj. Hämtad 2024-04-15.

Utgifterna för anslagsposten 2024 beräknas bli 4,4 miljarder kronor, vilket är 7 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer samt ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år. Syftet med bidraget är att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Beroende på vilken grupp man tillhör består bidraget av olika delar. Bostadsbidragets storlek bestäms av såväl bostadens storlek och kostnad som hushållets inkomst och sammansättning.

Bostadsbidrag för barnfamiljer består dels av ett bidrag till kostnaden för bostaden, dels av särskilda bidrag för hemmavarande barn eller barn som bor växelvis samt umgängesbidrag för tidvis boende barn. Bostadsbidrag till hushåll utan barn (ungdomshushåll) består däremot endast av bidrag för kostnaden för bostaden.

Under andra halvåret 2020, 2021 och 2022, samt första halvåret 2023 fanns ett tilläggsbidrag på 25 procent av det ordinarie bostadsbidraget för barnfamiljer. För andra halvåret 2023 och hela året 2024 finns ett tilläggsbidrag på 40 procent.

Analys

Under åren 2022 och 2023 har utgifterna minskat för det ordinarie bostadsbidraget, det vill säga bidraget exklusive tilläggsbidraget. Historiskt har antalet mottagare minskat medan medelersättningarna ökat, men under 2022 och 2023 har ordinarie medelersättning och antal mottagare minskat parallellt. Denna utveckling har avvikit från vad som förväntas givet makrobilden. Olika hypoteser har testats för att kunna förklara utvecklingen, men bilden har ännu ej klarnat. En hypotes som testats är huruvida normaliseringen efter pandemin var mer utdragen än väntat, men en analys av beståndsdelarna gav slutsatsen att detta inte kunde förklara utvecklingen.

Utöver det ordinarie bidraget finns det ett tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer, som har höjts och förlängts i flera omgångar. Det senaste förslaget är att tilläggsbidraget för barnfamiljer på 40 procent förlängs och blir kvar under hela 2024. Detta förslag beskrivs i promemorian *Ytterligare förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget* och är en del av vårändringsbudgeten, som bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna.

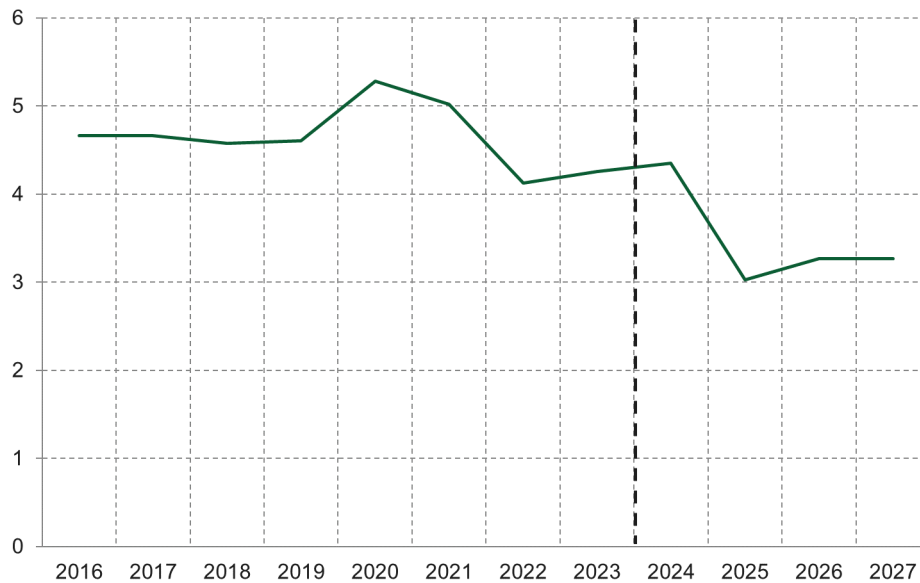
Centrala nyckeltal för bostadsbidraget

	2023	2024	2025	2026	2027
Genomsnittligt antal barnhushåll	109 009	104 618	101 032	98 913	94 929
Genomsnittligt antal unghushåll	19 362	17 787	16 703	15 616	14 530
Medelersättning barnhushåll	3 562	3 727	2 709	2 783	2 849
Medelersättning unghushåll	957	951	955	959	963
Förändring av utgifter sedan föregående år	3%	2%	-30%	8%	0%
Barnhushållens andel av utgifterna	95%	96%	94%	95%	95%
Unghushållens andel av utgifterna	5%	4%	6%	5%	5%

Den största delen av bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer. Medelersättningen för barnhushåll väntas öka måttligt under 2024, för att sedan minska kraftigt under 2025 som ett resultat av det borttagna tilläggsbidraget. Därefter beräknas medelersättningen för barnhushåll att öka svagt. Medelersättningen för ungdomshushåll väntas minska 2024 för att sedan öka under resten av prognosperioden.

Utgifter för bostadsbidrag. Prognos från och med 2024.

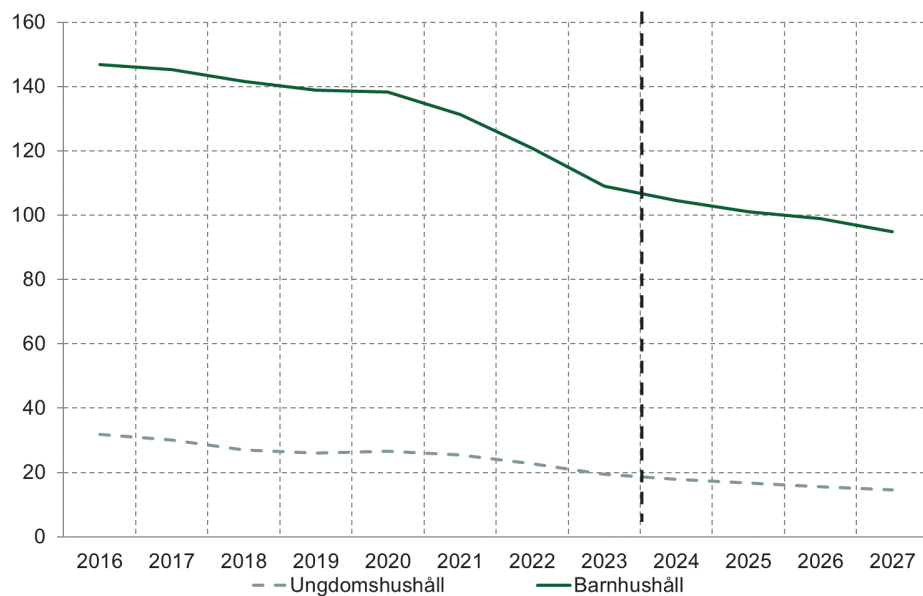
Miljarder kronor, årsdata 2016–2027.

Utgifterna väntas öka under 2024 för att sedan minska kraftigt under 2025, då tilläggsbidraget tas bort. Under 2026 väntas utgifterna öka marginellt för att sedan vara i princip konstanta 2027.

Antal hushåll med bostadsbidrag. Prognos från och med 2024.

Tusental, årsdata 2016–2027.

Under år 2022 och 2023 minskade antalet mottagare relativt kraftigt. Minskningen väntas vara planare kommande år.

Osäkerhetsanalys

Beroende på det makroekonomiska läget, där flera faktorer drastiskt förändrades år 2022 och 2023, och fortsätter att förändras, finns det en extra stor osäkerhet för bostadsbidraget.

Det typiska för bostadsbidraget är att utgifterna ökar vid svåra ekonomiska tider, vilket ökningen av ordinarie utbetalningar under coronakrisen också bekräftar. Men för den ekonomiska situation vi är i nu är bilden mer tvetydig. Bostadsbidragets olika gränser och regler är satta nominellt och inte bundna till något prisindex. Därmed förväntas inte en sämre ekonomisk situation, som är ett resultat av hög inflation, följas av en höjning av antalet mottagare eller medelersättning. Detta bekräftas också av den nuvarande utvecklingen, där utgifterna gått ner under 2022 och 2023 samtidigt som inflationen varit historiskt hög.

Men den kraftiga minskningen under 2022 och 2023 har dock ändå avvikit från den mer plana utvecklingen som prognostiserats och vad makrobilden har förutsett, vilket även innebär en osäkerhet för hur bidraget kommer att utvecklas framgent.

Det är några faktorer som pekar på en fortsatt minskning i utgifterna. Eftersom vissa andra förmåner än bostadsbidraget är bundna till utvecklingen av prisbasbeloppet, kommer dessa öka i nominella termer, vilket kan leda till att många inte längre kvalificerar för bostadsbidrag. Även nominella löneökningar kan innebära att personer som tidigare varit kvalificerade för bostadsbidrag inte längre är det eller får lägre belopp.

Parallellt med detta väntas dock kraftiga höjningar av hyror, vilka har en ökande effekt på utgifterna. Det finns även en risk att eventuella konkurser, uppsägningar och uteblivna nyanställningar under lågkonjunktur skulle kunna leda till fler arbetslösa, som därigenom kan bli aktuella för bostadsbidrag.

Regeringen skriver i budgetpropositionen för år 2024 att de under år 2024 kommer att lägga fram ett förslag om att bostadsbidraget ska beräknas på månadsvisa inkomstuppgifter från Skatteverket. Införandet föreslås att ske år 2026. Försäkringskassan har fått utökad förvaltningsanslag 2024–2026 för att kunna förbereda verksamheten på införandet. Syftet med förslaget är att minska felaktiga utbetalningar och skuldsättning.

Om förslaget genomförs skulle det påverka återkraven och de direkta utbetalningarna. Det väntas även ha en höjande effekt på antalet sökande, om personer som tidigare undvikit att söka bidraget på grund av risken för återbetalning nu gör det när risken minskat.

Besparingarna som skett hos Försäkringskassan och andra myndigheter kan påverka handläggningen, vilket i sin tur kan leda till att ärenden behandlas senare än väntat. Detta ska inte påverka utgifterna totalt sett, men kan leda till att utbetalningar kommer senare. Det finns en icke försumbar risk att betalningar som ska ske under andra halvåret 2024 istället kommer att betalas ut under 2025.

Under denna prognosomgång har historiska prognosfel undersökts. Under prognoserna sedan 2010 har prognosfelet för prognoser med 12 månaders prognoshorisont legat på 4,4 procent medan prognosfelet för prognoser med 24 månaders prognoshorisont har legat på 6,6 procent. Då metodiken för prognoserna har bytts ut, och den senaste utvecklingen har varit mer turbulent än vanligt, antas dessa historiska prognosfel dock inte vara en pålitlig indikator på hur prognosfelet kommer se ut i framtiden.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2024. Beloppen anges i tusental kronor.

	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Föregående prognosbelopp	3 677 725	3 048 864	3 135 025	3 133 272
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+47 385	+114 398	+127 055
Volym- och strukturförändringar	-5 905	-67 079	+15 879	+8 476
Regelförändringar	+678 838	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 350 658	3 029 170	3 265 302	3 268 803
Differens i 1000-tal kronor	+672 933	-19 694	+130 277	+135 531
Differens i procent	+18,3	-0,6	+4,2	+4,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

För hela perioden 2025 – 2027 har KI:s prognos för hyror höjts, medan deras prognos för disponibel inkomst har sänkts, jämfört med deras tidigare prognoser. Båda dessa faktorer har en höjande effekt på prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Endast marginella justeringar har gjorts, baserade på utfallen.

Regelförändringar

Tilläggsbidraget har förlängts, från att gälla till och med juni 2024 till att vara kvar året ut.